
Uniunea Europeană

Guvernul României
Ministerul Muncii,
Familiei și Protecției Sociale
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

OIPOSDRU

ACCES ȘI ECHITATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR DIN ROMÂNIA

Dialog cu elevii și studenții

Remus Pricopie
Valeriu Frunzaru
Nicoleta Corbu
Loredana Ivan
Alina Bârgăoanu

Centrul de Cercetare în Comunicare

Editura Comunicare.ro

Acces şi echitate în învățământul superior din România

Dialog cu elevii şi studenții

Acces şi echitate
în învăţământul superior
din România

Dialog cu elevii şi studenţii

Remus Pricopie

Valeriu Frunzaru

Nicoleta Corbu

Loredana Ivan

Alina Bârgăoanu

Redactor: Dan Flonta
Tehnoredactor: Cristian Lupeanu

SNSPA, Facultatea de Comunicare şi Relații Publice
Strada Povernei 6, Bucureşti
Tel./fax: 021 313 58 95
E-mail: difuzare@comunicare.ro
www.editura.comunicare.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PRICOPIE, REMUS
Acces şi echitate în învățământul superior din România. Dialog cu elevii şi studenții/ Remus Pricopie, Valeriu Frunzaru, Nicoleta Corbu, Loredana Ivan, Alina Bârgăoanu – Bucureşti: Comunicare.ro, 2011
ISBN 978-973-711-299-6

I. Frunzaru, Valeriu
II. Corbu, Nicoleta
III. Ivan, Loredana
IV. Bârgăoanu, Alina

37
001.891

Raportul de față a fost elaborat în cadrul proiectului POSDRU nr. 41506: „Instrumente şi mecanisme de creştere şi facilitare a accesului la învățământul superior bazate pe dezvoltarea parteneriatelor orizontale şi verticale între instituții de învățământ, structuri centrale şi locale ale sistemului educațional şi actorii sociali/sectoriali”. Interpretările şi opiniile exprimate în acest Raport sunt cele ale autorilor şi nu angajează nicio altă instituție.

Cuprins

Lista tabelelor

Lista figurilor

1. Introducere

Conform concluziilor Consiliului European din 12 mai 2009 cu privire la strategia Uniunii Europene (UE) în domeniul educației şi formării pentru perioada 2010-2020 (ET 2020), cel puțin 40% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 30-34 de ani ar trebui să aibă absolvite studiile terțiare (nivelurile 5 şi 6 ISCED) în anul 2020. Absolvirea facultății este o condiție necesară în contextul dorinței UE de a deține o economie bazată pe cunoaştere, deci implicit o forță de muncă cu un nivel de educație ridicat, capabilă să facă față competiției într-o piață comună. Un nivel ridicat de educație este asociat, la nivel micro, cu şansa obținerii unui venit mai mare, iar la nivel macro cu un grad înalt de dezvoltare economică (Johnstone şi Marcucci, 2010). În acest sens, Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României (2008) are ca obiective pe termen mediu şi lung, printre altele, situarea sistemului de învățământ şi formare profesională din România la nivelul performanțelor superioare din UE, respectiv apropierea semnificativă de nivelul mediu al UE în privința serviciilor educaționale oferite în mediul rural şi pentru persoanele provenite din medii dezavantajate sau cu dizabilitați. Educația de masă este asociată cu democratizarea societății, cu accesul echitabil, fără discriminare, la învățământ în general şi la învățământul terțiar în particular.

În ciuda importanței educației pentru dezvoltarea individuală şi a societății, William K. Cummings (2007, p. 273) atrage atenția că, în societatea informațională, şcoala în forma ei clasică face cu greu față alternativelor informaționale (media, internet etc.), iar adolescenții se declară adesea plictisiți de şcoală. Edward L. Deci *et al.* (1991, p. 325) susțin că „sistemul şcolar ideal este acela care are succes în promovarea în rândul elevilor a entuziasmului pentru învățare şi autorealizare, respectiv a unui sens al implicării volitive în structurile şcolare”. Sistemul de învățământ clasic bazat pe dimensiunea teoretică este supus criticilor, iar, mai nou, „accentul este pus pe învățare prin experiență practică şi muncă” (Giarini şi Malița, 2005, p. 55).

Aspectele motivaţionale şi atitudinea faţă de şcoală în contextul competiţiei internetului ca mijloc de informare alcătuiesc împreună doar o dimensiune care explică performanţa şcolară şi dorinţa de a continua studiile. Veniturile familiei, sprijinul acordat de părinţi copiilor, mărimea localităţii în care se află şcoala (cu sublinierea diferenţei dintre mediul urban şi mediul rural), distanţa dintre şcoală şi locuinţa elevului (măsurată prin timpul necesar pentru a străbate drumul de acasă la şcoală) sunt alte variabile pe care cercetările din domeniul educaţiei le-au luat în considerare atunci când au studiat abandonul şcolar sau performanţa şcolară. De exemplu, Xintao Fan şi Michael Chen (2001) subliniază influenţa pozitivă a implicării părinţilor asupra performanţelor şcolare generale ale copiilor (nu la nivelul disciplinelor luate separat). Sheldon Rothman (2001), în urma unor analize realizate pe elevii din Australia, conchide că absenteismul şcolar este determinat, printre altele, de statutul socio-economic al elevului (dacă primeşte sau nu asistenţă socială), de mărimea localităţii în care se află şcoala şi de originea etnică (dacă este sau nu indigen).

În România, preocupările privind accesul şi echitatea în învăţământul superior sunt mai vechi, având rădăcinile atât în perioada ante- şi interbelică, cât şi în cea comunistă (Haret, 1936/2009; Sadlak, 1990). Literatura de specialitate marchează o serie de exemple privind politicile de încurajare a copiilor de ţărani şi muncitori, respectiv din mediile dezavantajate, să acceadă la învăţământul liceal şi apoi la cel superior: de la construcţia de şcoli (vezi campaniile lui Spiru Haret în acest sens) şi fondarea de noi universităţi, la investiţiile masive în formarea personalului didactic (vezi politicile din anii ’60-’80, promovate de regimul comunist din România, prin care au fost fondate institute pedagogice de formare a cadrelor didactice) şi la burse speciale de studii acordate aproape tuturor elevilor şi studenţilor (de asemenea, în perioada regimului comunist).

Deşi tabloul învăţământului superior din România de la sfârşitul anilor ’80 ar putea să pară unul idilic, în fapt este vorba despre o imagine deformată, în condiţiile în care numai 9% din absolvenţii de liceu aveau acces la un loc în instituţiile de învăţământ superior şi la sprijinul statului (burse, cămine, facilităţi de transport, tabere studenţeşti, cluburi studenţeşti etc.) pentru a finaliza studiile. În momentul în care Revoluţia din Decembrie 1989 a deschis calea masificării învăţământului superior – care a îmbrăcat

diferite forme, de la apariția instituțiilor private de învățământ superior şi a locurilor cu taxă în universitățile private, la creşterea numărului de specializări şi programe de învățământ –, politicile educaționale privind accesul şi echitatea aplicate în anii anteriori pentru un număr mic de studenți nu au putut fi extinse, ceea ce a condus la instalarea unor decalaje graduale, confirmate de o serie de rapoarte naționale şi internaționale. Astfel, un studiu efectuat de Banca Mondială şi Ministerul Educației, Cercetării şi Tineretului (2008) arată că numai 3,7% dintre tinerii cuprinşi între 25-29 de ani din mediul rural au absolvit o instituție de învățământ superior, în timp ce, în mediul urban, acest procent se ridică la 27,2%[1]. De asemenea, acelaşi studiu arată că instrumentele de susținere financiară a studenților din instituțiile de învățământ superior (locuri finanțate de la buget, burse, locuri de cazare în cămine, facilități de transport etc.) sunt concepute pe baza unei filosofii care datează din anii ’60-’70, respectiv pe bază de competiție, ceea ce face ca cele mai mari resurse să fie îndreptate către copiii care provin din cele mai bogate familii, şi nu din medii dezavantajate. Fără a contesta principiul competiției, autorii consideră că este necesar să se investigheze în ce măsură aceste instrumente mai pot fi utilizate astăzi, într-o societate în care discrepanțele dintre tinerii proveniți din mediile dezavantajate şi cei proveniți din familii cu un statut social ridicat sunt atât de mari.

Studiul de față este primul dintr-o serie mai largă realizată în cadrul Proiectului POSDRU nr. 41506: „Instrumente şi mecanisme de creştere şi facilitare a accesului la învățământul superior bazate pe dezvoltarea parteneriatelor orizontale şi verticale între instituții de învățământ, structuri centrale şi locale ale sistemului educațional şi actorii sociali/sectoriali” şi care se derulează în perioada 2009-2012. Obiectivul general al proiectului este acela de a vedea în ce măsură sistemul de învățământ din România este capabil să funcționeze ca un element cheie al progresului şi dezvoltării socio-economice durabile, prin asigurarea, în condiții de echitate, a accesului la programe de învățământ superior a copiilor proveniți din toate mediile sociale. În una dintre primele faze ale proiectului, ne-am propus să realizăm o anchetă sociologică pe bază de chestionar, având următoarele **obiective specifice**:

[1] Datele corespund anului 2006.

1. Cunoaşterea modului în care se raportează la învăţământ elevii de liceu şi studenţii din anul I universitar;
2. Cunoaşterea factorilor care îi determină pe elevii de liceu să abandoneze şcoala;
3. Cunoaşterea factorilor care duc la decizia elevului de liceu să-şi continue studiile la nivel universitar;
4. Cunoaşterea factorilor care îi determină pe studenţii din anul I universitar să abandoneze studiile;
5. Cunoaşterea factorilor care îi determină pe studenţii din anul I universitar să intenţioneze să continue, după absolvirea facultăţii, studiile universitare de masterat;
6. Cunoaşterea modului în care evoluează în timp intenţia de abandon, respectiv intenţia de continuare a studiilor, de la prima clasă de liceu până la primul an de facultate.

Cercetarea s-a realizat în perioada aprilie-mai 2010 pe baza unei metodologii descrise în capitolul următor, cu ajutorul cadrelor didactice, personalului de specialitate, a studenţilor din cadrul SNSPA (Anexa A) şi a instituţiilor partenere (Unitatea Executivă pentru Finanţarea Învăţământului Superior şi a Cercetării Ştiinţifice Universitare – UEFISCSU; Universitatea Politehnica din Bucureşti; Universitatea din Bucureşti). Atât în perioada de planificare a cercetării, cât şi în timpul derulării acesteia, am beneficiat de sprijinul Institutului Naţional de Statistică al României, al Ministerului Educaţiei, Cercetării şi Sportului şi al Inspectoratelor Şcolare. De asemenea, dorim să adresăm şi pe această cale mulţumiri universităţilor, liceelor, studenţilor şi elevilor care au făcut parte din eşantion şi care au contribuit la realizarea acestei cercetări (Anexele B şi C). Chestionarele aplicate în cadrul cercetării se regăsesc, de asemenea, în Anexele D şi E.

Studiul este disponibil integral pe pagina de internet a Facultăţii de Comunicare şi Relaţii Publice din cadrul SNSPA, la secţiunea „Proiecte în derulare”.

2. Metodologie

2.1. Construirea chestionarelor

Pentru atingerea obiectivelor generale de cercetare am realizat o anchetă sociologică pe bază de chestionar în rândul elevilor de liceu şi al studenților din anul I universitar din cadrul universităților de stat. Cercetarea a avut astfel două componente (una la nivel liceal şi alta la nivel universitar) şi a fost realizată pe baza a două instrumente de cercetare (chestionare) şi două eşantioane. Pentru atingerea obiectivelor cercetării, chestionarele au avut întrebări comune, fapt ce permite compararea răspunsurilor elevilor de liceu cu cele ale studenților din primul an de studii.

Pentru a măsura prezența valorilor materialiste în rândul elevilor şi al studenților, chestionarul a cuprins scala de orientare către valorile materialiste[2] elaborată de Marsha L. Richins şi Scott Dawnson (1992). Conform autorilor, scala are trei componente: orientarea către dobândirea de bunuri (*acquisition centrality*) (pe care o notăm cu VOMSC), rolul dobândirii bunurilor în căutarea fericirii (*the role of acquisitions in the pursuit of happiness*) (VOMSH), rolul posedării de bunuri în definirea succesului (*the role of possessions in defining success*) (VOMSS). Scoruri ridicate la această scală indică „dorința de a avea un venit ridicat, accentul pus pe securitatea financiară şi mai puțin pe relațiile interpersonale, comportamente mai puțin orientate către simplitate voluntară şi un grad mai scăzut de satisfacție al respondenților în ceea ce priveşte viața lor" (Richins şi Dawnson, 1992).

Pretestarea chestionarelor a fost realizată pe respondenți care fac parte din populația investigată. Chestionarul adresat elevilor de liceu a fost pretestat în cadrul a două clase de a IX-a şi a două clase de a XII-a din două licee (n=80), unul cu filieră teoretică, iar celălalt cu filieră tehnologică. Chestionarul adresat studenților a fost pretestat pe trei grupe de studenți din anul I din două universități, prima din domeniul ştiințelor inginereşti, a doua din domeniul ştiințelor sociale şi politice (n=84). În urma pretestării chestionarului, ne-am calibrat instrumentul de cercetare, inclusiv la nivelul scalei valorilor materialiste. Analiza factorială a determinat eliminarea a doi

---

[2] *Values-oriented materialism scale.*

itemi care nu se grupau cu ceilalți itemi în cei trei factori prezentați de autorii scalei. Fidelitatea de măsurare a scalei s-a dovedit a fi ridicată, atât în cadrul chestionarului dedicat elevilor de liceu (α=0,79, n=76), cât şi al chestionarului dedicat studenților din anul I (α=0,74, n=72).

2.2. Eşantionarea

Populațiile investigate au fost toți elevii de liceu, respectiv toți studenții din anul I de la studiile universitare de licență din cadrul universităților de stat, învățământ de zi.

Eşantionul elevilor de liceu a fost probabilist, multistadial, stratificat, cu extragere cluster (a claselor de liceu) în ultimul stagiu de eşantionare. Ținând cont de obiectivele cercetării, în primul stadiu am stratificat județele României în patru straturi în funcție de rata de abandon în rândul elevilor de liceu pentru anul şcolar 2008-2009[3]. Straturile au cuprins județe cu rata de abandon în rândul elevilor de liceu peste 3% (10 județe), între 2,5 şi 3% (9 județe), între 2% şi 2,5% (13 județe), respectiv sub 2% (9 județe). La acestea se adaugă oraşul Bucureşti. Pentru gruparea claselor de liceu, am extras aleatoriu[4] din straturile 1, 2 şi 4 câte patru județe, iar din stratul 3 (care are mai multe județe – 13) am extras cinci județe. În funcție de mărimea straturilor şi de mărimea județelor (raportat la grupul de județe selectat în fiecare strat) am extras aleatoriu din fiecare județ clasele care au făcut parte din eşantion. Au fost extrase 124 de clase, cu intenția de a avea în eşantionul final aproximativ 2.500 de elevi[5].

---

[3] Pe baza datelor oferite de Institutul Național de Statistică al României.

[4] În cadrul întregii eşantionări extragerea aleatoare a fost realizată cu ajutorul site-ului www.random.org.

[5] În urma calculelor, a rezultat că mărimea medie a clasei de liceu a fost pentru anul şcolar 2009-2010 de 25,97 elevi. La învățământul liceal de zi mărimea medie a clasei a luat o valoare maximă de 27,5 elevi pentru clasele de a X-a şi o valoare minimă de 24,3 elevi pentru clasele de a XII-a. O diferență mai ridicată a existat la învățământul seral între media pentru clasele de-a XI-a (30,5) şi media pentru clasele de-a XIV-a (23,4). O diferență ridicată față de medie a putut fi întâlnită şi în rândurile claselor de la şcoala de arte şi meserii (SAM) – 21,1. La nivelul județelor, clasele cu cei mai puțini elevi s-au înregistrat în județele Harghita (24) şi Covasna (24,2), iar cele cu cei mai mulți elevi în județele Ilfov (27,6) şi Giurgiu (27,8). Ținând cont de mărimea clasei, de rezultatele pre-

Cadrul de eşantionare al elevilor de liceu l-a constituit o bază de date oferită de Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului şi Sportului, care conținea toate liceele din fiecare județ (inclusiv Bucureşti), numele şi adresa liceului, respectiv câte clase şi câți elevi sunt în fiecare an de studiu (la formele de învățământ de zi, seral, şcoala de arte şi meserii, respectiv anul de completare).

Eşantionul studenților din anul I de la studiile universitare de licență a cuprins numai studenți de la universitățile de stat. Acest lucru s-a datorat faptului că am beneficiat de la Ministerul Educației şi Cercetării doar de informații cu privire la structura organizatorică şi numărul de studenți de la universitățile de stat. Neavând acelaşi cadru de eşantionare, cercetarea nu a putut fi realizată şi la nivelul universităților private.

Eşantionul studenților a fost probabilist, bistadial, stratificat, cu extragere cluster (a grupelor de studenți) în ultimul stagiu de eşantionare. În primul stagiu, am împărțit universitățile de stat în trei straturi în funcție de mărimea universității (măsurată prin numărul de studenți din primul an de studiu, învățământ de zi). Din primul strat au făcut parte universitățile cu peste 1.500 de studenți (15 universități[6]), din al doilea strat au făcut parte universitățile cu un număr cuprins între 500 şi 1.500 de studenți (17 universități[7]), iar din ultimul strat au făcut parte universitățile cu mai puțin de 500 de studenți (17 universități[8]). Pentru gruparea clusterelor, am extras aleatoriu din primul strat zece universități, din al doilea strat patru universități, iar din ultimul strat o universitate. În alegerea numărului de grupe din universitățile din primul strat, am luat în considerare din nou mărimea universității, fapt ce a determinat, de exemplu, ca zece grupe din eşantion să

---

testării şi de rezultatele unei cercetări pe care am realizat-o în anul 2007 (vezi Ivan, Pricopie şi Frunzaru, 2008), am considerat că numărul mediu de elevi care vor fi prezenți şi vor răspunde la întrebările din chestionar va fi de aproximativ 20.

[6] Din acest strat au făcut parte marile universități din România: Babeş-Bolyai din Cluj, Universitatea Politehnică din Bucureşti, Universitatea Alexandru Ioan Cuza din Iaşi, Universitatea Bucureşti, Universitatea Ovidius din Constanța etc.

[7] Din acest grup de universități au făcut parte: Universitatea din Galați, Universitatea din Ploieşti, Universitatea din Târgovişte, Universitatea din Bacău etc.

[8] Din acest grup de universități au făcut parte: USAMV Timişoara, Universitatea Politehnică din Timişoara, Universitatea de Medicină şi Farmacie din Bucureşti, Universitatea din Reşița etc.

fie din Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj[9]. Extragerea aleatoare a secției din care să facă parte grupa de studenți din eşantion a fost realizată pe baza *Hotărârii Guvernului României nr. 749/2009 pentru aprobarea Nomenclatorului domeniilor, a structurilor instituțiilor de învățământ superior şi a specializărilor/programelor de studii universitare de licență acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu organizate de acestea*. Pentru alegerea unei grupe de studenți am extras aleatoriu facultatea, apoi domeniul de licență, iar în final specializarea. Dacă în cadrul respectivei specializări existau mai multe grupe, operatorul de teren a ales aleatoriu o grupă de studenți.

Trebuie menționat că cele două eşantioane sunt reprezentative la nivelul populațiilor prezente, elevii/studenții care nu au fost la ore neavând şansa să facă parte din eşantion. Chestionarele au fost administrate colectiv, în cadrul orelor la liceu sau al seminariilor la facultate de către operatori de teren.

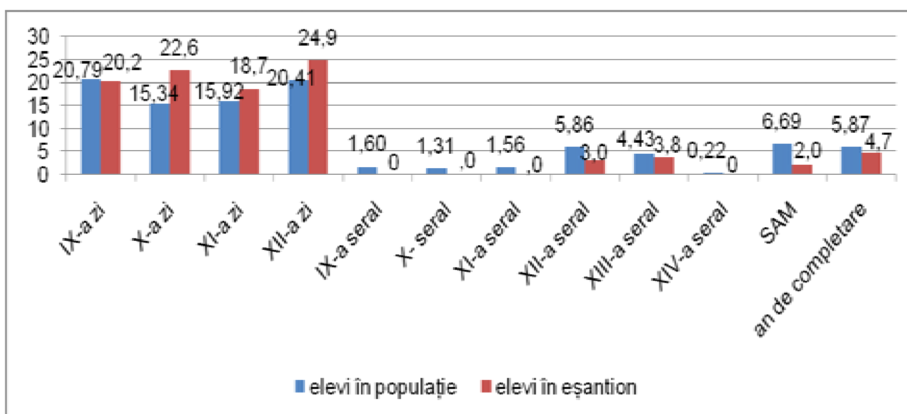
[9] Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj a avut în anul universitar 2009-2010 6.852 de studenți în anul I, învățământ de zi. A doua universitate ca mărime a fost Universitatea Politehnică din Bucureşti, cu 3.857 de studenți (Anexa C).

3. Rezultatele cercetării. Elevii de liceu

3.1. Elevii de liceu – structura eşantionului

Majoritatea elevilor de liceu din eşantion au fost de sex feminin (54,8%) de la forma de învățământ de zi. Selecția aleatoare a claselor a făcut ca anumite clase de la forma de învățământ seral cu o pondere mică în populație (clasele a IX-a, a X-a, XI-a, XIV-a şi a XV-a) să nu facă parte din eşantion. De asemenea, faptul că din eşantion au făcut parte doar cei prezenți la ore în timpul administrării chestionarului a făcut ca procentul de elevi de la învățământul de zi din eşantion să fie mai mare decât cel din populație, iar procentul de elevi de la clasele de seral/SAM să fie mai mic decât cel din populație (Figura 1)[10].

Figura 1. Distribuția elevilor în populație şi în eşantion pe clase (%)

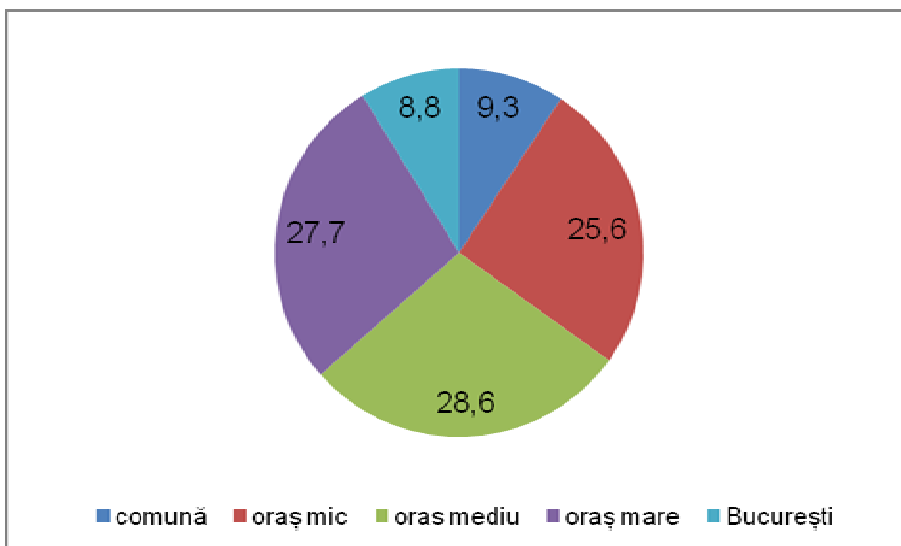

Elevii din eşantion frecventează în primul rând licee din oraşe medii (între 20.000 şi 100.000 de locuitori), urmate de cele din oraşele mari (peste 100.000 de locuitori, exceptând Bucureştiul) şi din oraşele mici (sub 20.000 de locuitori) (Figura 2).

---

[10] Operatorii de teren au sesizat un grad mai ridicat de absenteism la ore la forma de învățământ seral comparativ cu forma de învățământ de zi.

Figura 2. Distribuţia elevilor în eşantion în funcţie de tipul de localitate unde se află liceul (%)

Din punct de vedere etnic, elevii de minoritate maghiară şi elevii de etnie rromă sunt prezenţi în eşantion în procent de 4,4%, respectiv 1% (Figura 3), iar din punct de vedere al religiei, alături de ortodocşi, respondenţii s-au declarat în primul rând romano-catolici şi neo-protestanţi (Figura 4).

Figura 3. Distribuţia elevilor în eşantion în funcţie de etnie (%)

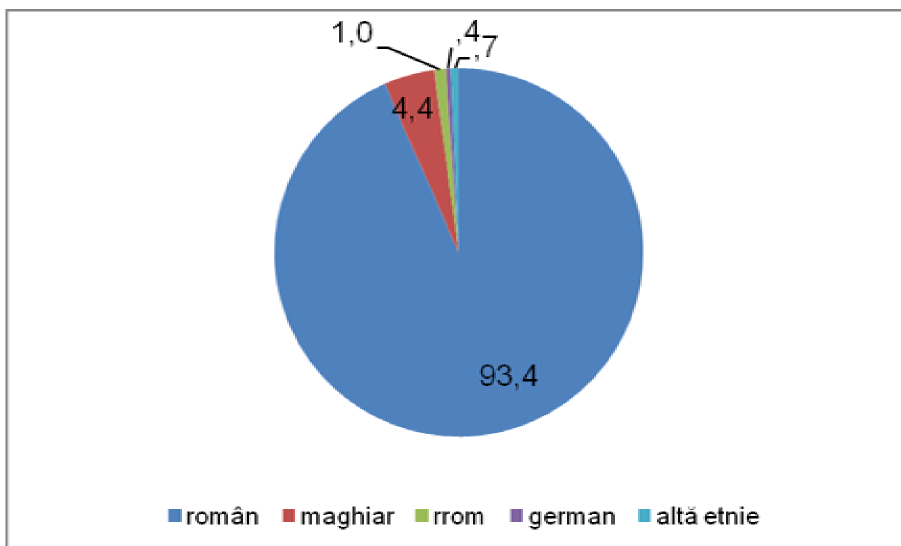
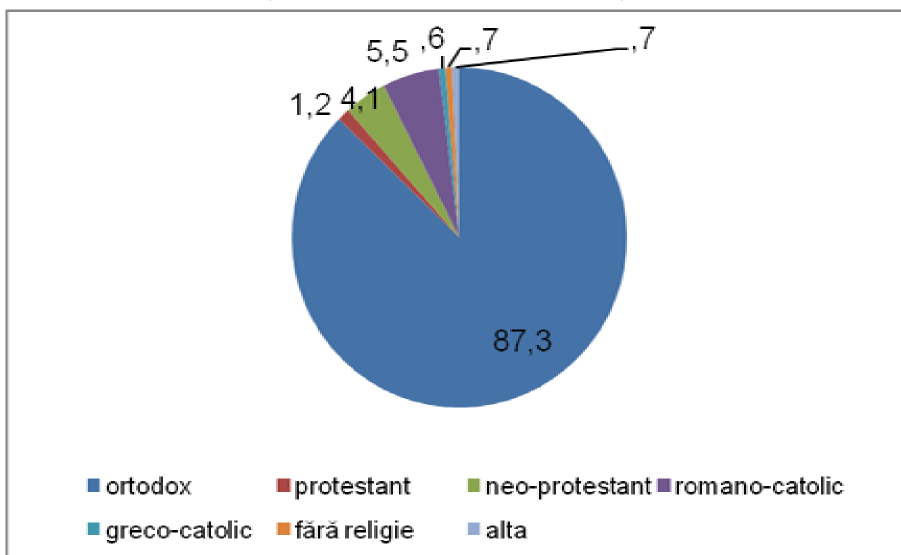

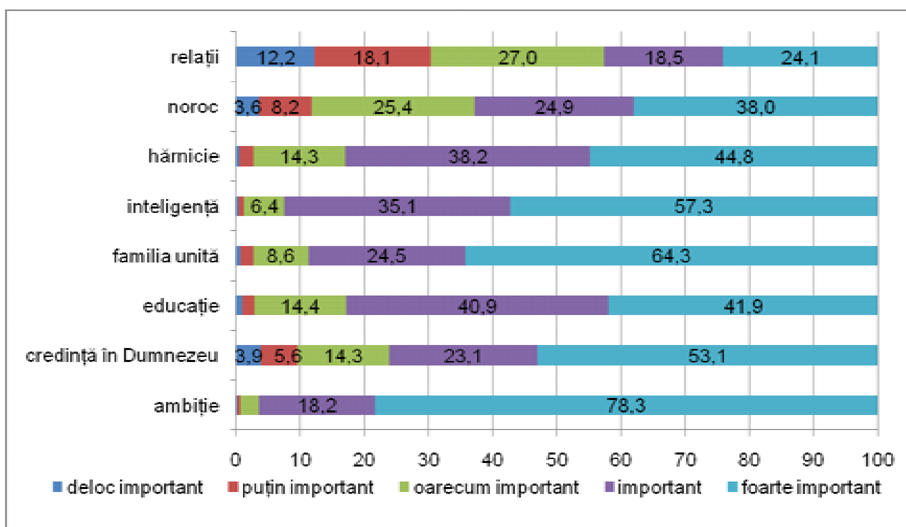
Figura 4. Distribuția elevilor în eșantion în funcție de religie (%)

3.2. Atitudinea elevilor față de școală

Majoritatea elevilor de liceu consideră că pentru a reuși în viață este foarte important ca o persoană să aibă ambiție, să aibă familia unită, inteligență și credință în Dumnezeu (Figura 5). Doar 41,9% dintre elevi au zis că este foarte importantă educația, însă, dacă însumăm acest procent cu cel al respondenților care consideră educația ca fiind importantă, atunci peste 80% dintre elevii de liceu din România acordă importanță școlii. Aceste rezultate arată că respondenții acordă mai multă importanță unor calități personale și mai puțin norocului sau relațiilor („pilelor"). Răspunsurile elevilor la varianta de răspuns deschisă („Altceva. Ce?") confirmă importanța acordată acestor calități ale personalității umane. Mulți dintre ei au afirmat că pentru a reuși în viață o persoană trebuie să aibă „curaj", „dăruire", „determinare", „îndrăzneală" sau „încredere în sine". Pe de altă parte, unii dintre elevi au afirmat că succesul în viață este condiționat de prezența banilor sau a unui corp frumos („90-60-90", cum afirma un elev).

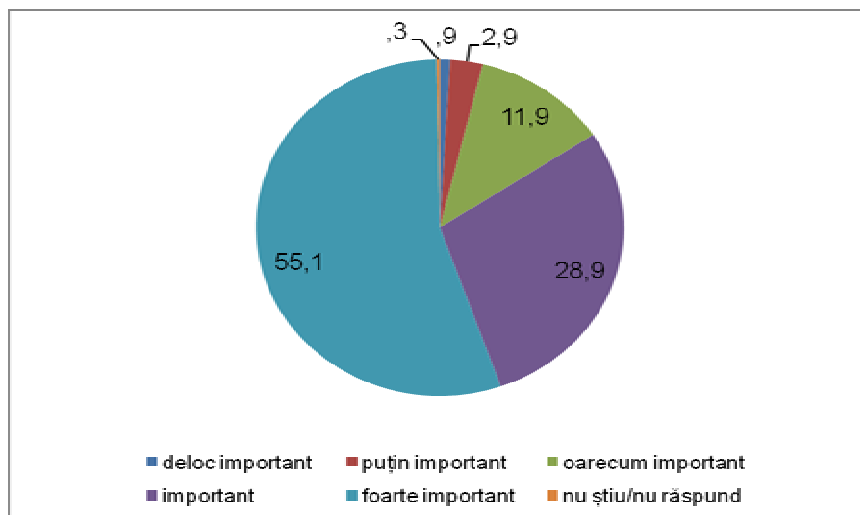
Figura 5. Pentru a reuşi în viaţă, cât de important este ca o persoană să aibă:

Elevii consideră într-un procent ridicat (84%) că este important şi foarte important ca o persoană să urmeze o facultate pentru a avea succes în viaţă (Figura 6). Fetele consideră într-o mai mare măsură decât băieţii că este importantă absolvirea facultăţii ($\rho=.195$, $p<.01$, $n=2519$). Acest lucru are loc numai pentru elevii care în anul şcolar precedent au obţinut o medie generală peste 7. O posibilă explicaţie este aceea că elevele care au rezultate şcolare mai bune sunt mai conştiente de importanţa absolvirii unei facultăţi decât elevele cu rezultate şcolare mai puţin bune. Acest lucru corespunde situaţiei din România, unde rata de ocupare în rândul femeilor este similară cu cea în rândul bărbaţilor pentru persoane cu studii superioare, dar diferenţa dintre cele două sexe este ridicată pentru restul populaţiei[11].

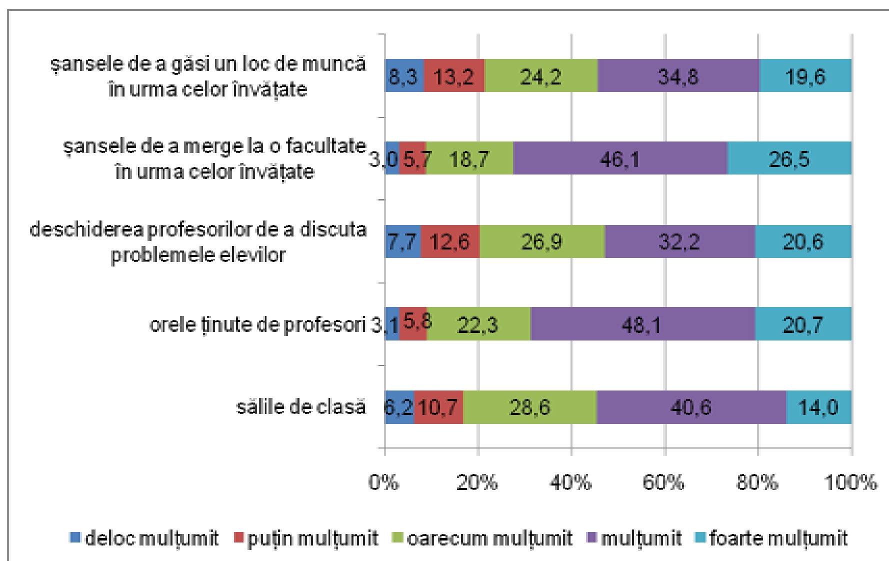
[11] Conform Institutului Naţional de Statistică, în România, în cadrul populaţiei cu studii superioare, decalajul dintre rata ocupării în rândul femeilor şi rata ocupării în rândul bărbaţilor a fost în anul 2006 de 2,5% în favoarea bărbaţilor. Această diferenţă a fost de peste 10% pentru restul populaţiei.

Figura 6. Pentru a reuşi în viaţă, crezi că este important să urmezi o facultate?

Majoritatea elevilor s-au declarat în general mulţumiţi şi foarte mulţumiţi de orele ţinute de profesori, de deschiderea cadrelor didactice de a discuta problemele elevilor, respectiv de sălile de clasă (Figura 7).

Figura 7. Gândeşte-te la liceul unde înveţi, cât de mulţumit eşti de [...]

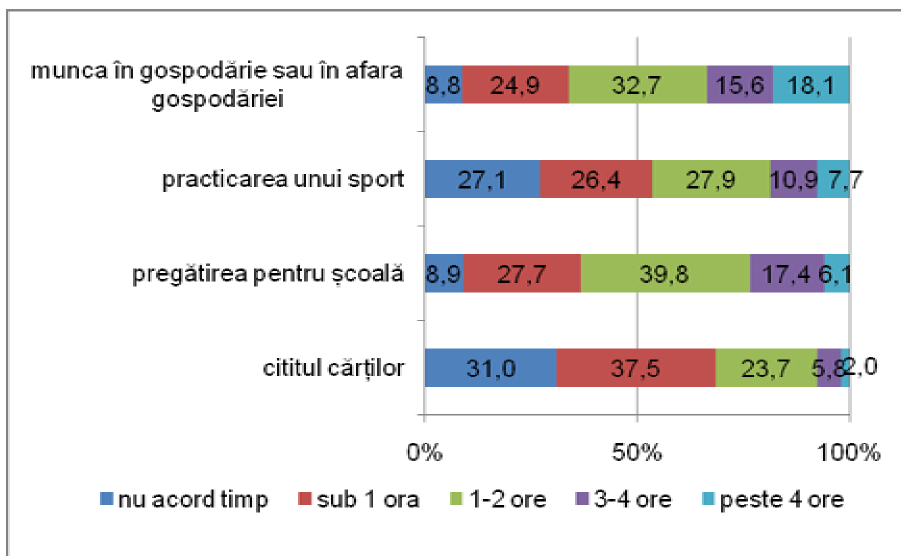
O posibilă explicaţie pentru gradul mai scăzut de satisfacţie în ceea ce priveşte şansele de a găsi un loc de muncă în urma celor învăţate poate fi explicat nu doar prin nemulţumirea elevilor faţă de caracterul aplicat al lucrurilor învăţate în liceu, cât şi prin şansa mai mică de a găsi un loc de muncă imediat după absolvirea liceului.

Elevii de liceu care sunt mulţumiţi de şansele de a merge la facultate în urma celor învăţate au rezultate şcolare mai bune (r=.206, p<.01, n=2553). Prin urmare, gradul lor de satisfacţie faţă de acest aspect corespunde şanselor reale mai ridicate de a continua studiile la nivel universitar.

3.3. Pregătirea elevilor pentru şcoală

Aproape o treime dintre elevii de liceu nu citesc cărţi (31%), iar 37,5% dedică mai puţin de o oră pe zi cititului cărţilor (Figura 8). Chiar dacă pregătirii pentru şcoală i se acordă mai mult timp decât cititului cărţilor, totuşi unul din trei elevi nu acordă timp sau acordă sub o oră pe zi acestei activităţi. Aşa cum era de aşteptat, elevii au note cu atât mai mari, cu cât dedică mai mult timp cititului cărţilor (ρ=.262, p<.01, n=2520) sau pregătirii pentru şcoală (ρ=.343, p<.01, n=2516).

Figura 8. De obicei, cât timp dedici zilnic pentru [...]?

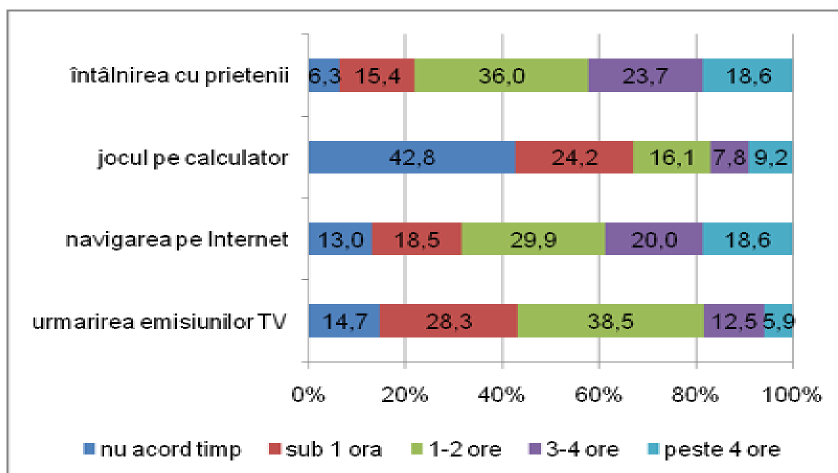

Mai mult de jumătate dintre elevi nu practică sport în afara orelor de sport de la şcoală sau acordă sportului mai puțin de o oră pe zi. Există o corelație negativă scăzută între timpul dedicat practicării unui sport şi timpul dedicat pregătirii temelor ($\rho=-.105$, $p<.01$, $n=2525$), prin urmare un motiv pentru timpul limitat dedicat sportului este dat de timpul dedicat pregătirii pentru şcoală. Apartenența la gen este un alt factor care influențează timpul dedicat practicării unui sport, elevele de liceu dedicând sportului în afara orelor de la şcoală mai puțin timp decât elevii de liceu ($\rho=-.453$, $p<.01$, $n=2395$). Această diferență de gen este datorată în primul rând faptului că băieții sunt mai orientați să facă sport decât fetele, iar apoi faptului că fetele acordă mai mult timp pregătirii pentru şcoală ($\rho=.318$, $p<.01$, $n=2396$). Faptul că fetele sunt mai silitoare decât băieții rezultă şi din notele mai mari pe care ele le au la şcoală ($\rho=.319$, $p<.01$, $n=2426$).

Aproximativ unul din trei elevi muncesc peste trei ore în gospodărie sau în afara gospodăriei pentru ajutarea familiei. Cu cât elevii muncesc mai mult în gospodărie, cu atât au note mai mici ($\rho=-.152$, $p<.01$, $n=2549$) şi familia are venituri mai mici ($\rho=-.148$, $p<.01$, $n=2482$). Există de asemenea o corelație negativă între mărimea localității unde se află liceul din care provine elevul şi timpul acordat muncii pentru ajutarea familiei ($\rho=-.155$, $p<.01$, $n=2591$). De exemplu, 29,7% dintre elevii care învață în mediul rural muncesc peste patru ore pe zi pentru a-şi ajuta familia, pe când doar 21,2% dintre elevii din oraşele mici dedică atât de mult timp acestor activități, 18,5% din oraşele medii, 12% din oraşele mari şi 14% din Bucureşti.

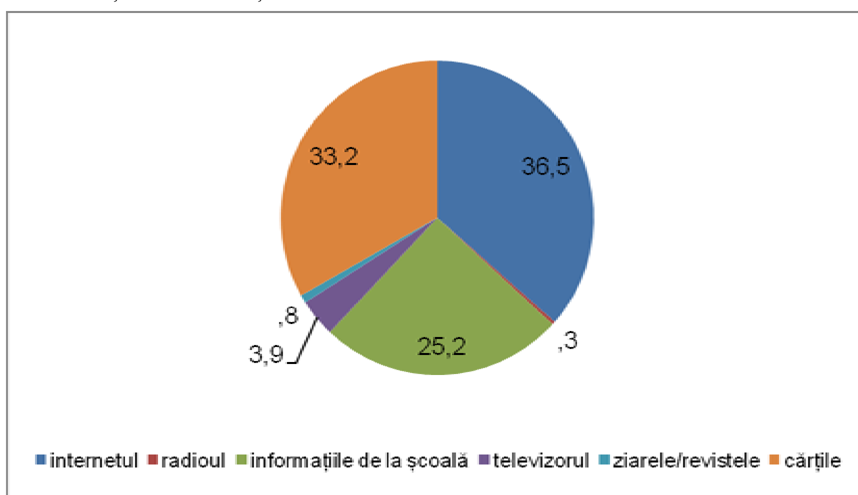
Navigarea pe internet (nu pentru jocuri pe calculator) este o activitate care ocupă mai mult timp decât urmărirea emisiunilor TV (Figura 9). Foarte mulți dintre elevi (42,8%) nu se joacă pe calculator; totuşi, 17% dintre ei au astfel de activități mai mult de trei ore pe zi. Navigatul pe internet este concurat doar de către petrecerea timpului cu prietenii, aspect care corespunde faptului că adolescenții dedică mult timp şi energie grupului de egali.

Figura 9. De obicei, cât timp dedici zilnic pentru [...]?

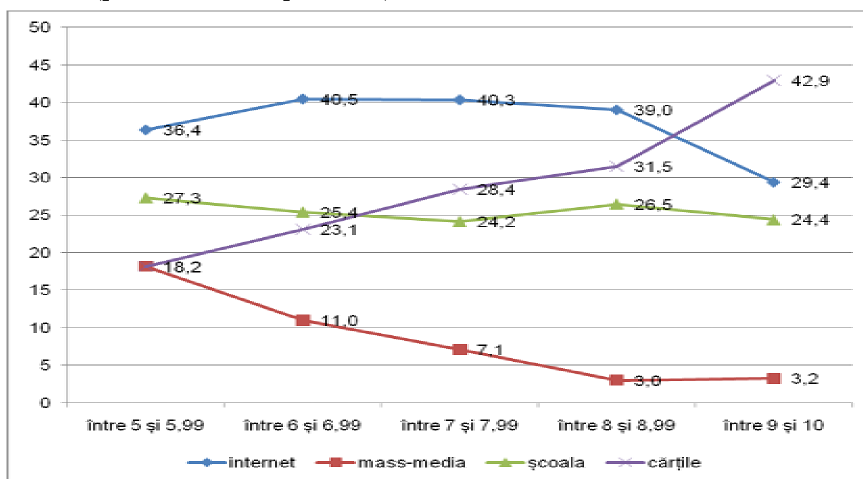
Faptul că elevii îşi petrec mai mult timp navigând pe internet şi mai puţin pentru pregătirea pentru şcoală pune problema concurenţei pe care internetul o face şcolii în ceea ce priveşte informarea şi construirea culturii generale. Întrebaţi care este sursa de informaţii cea mai utilă pentru construirea culturii generale, elevii de liceu au ales în primul rând internetul (36,5%), apoi cărţile (33,2%), informaţiile de la şcoală (25,2%) şi, în mică măsură, televizorul, ziarele/revistele şi radioul (Figura 10).

Figura 10. Pentru a avea cultură generală, care dintre următoarele surse de informaţii consideraţi că este cea mai utilă?

Există o relație semnificativă între mediile obținute în anul şcolar precedent (2008-2009) şi opinia elevilor cu privire la sursele de informații considerate utile pentru formarea culturii generale (χ^2=87,997, df.=12, n=2384, p<.01). Cu cât elevii au note mai mari, cu atât consideră cărțile mai utile pentru dobândirea culturii generale, iar mass-media (televizorul, radioul, ziarele/revistele), mai puțin utile (Figura 11). De asemenea, elevii cu note între 9 şi 10 consideră internetul mai puțin util decât ceilalți elevi. Nu există diferențe semnificative în funcție de note în ceea ce priveşte utilitatea informațiilor de la şcoală pentru dobândirea culturii generale.

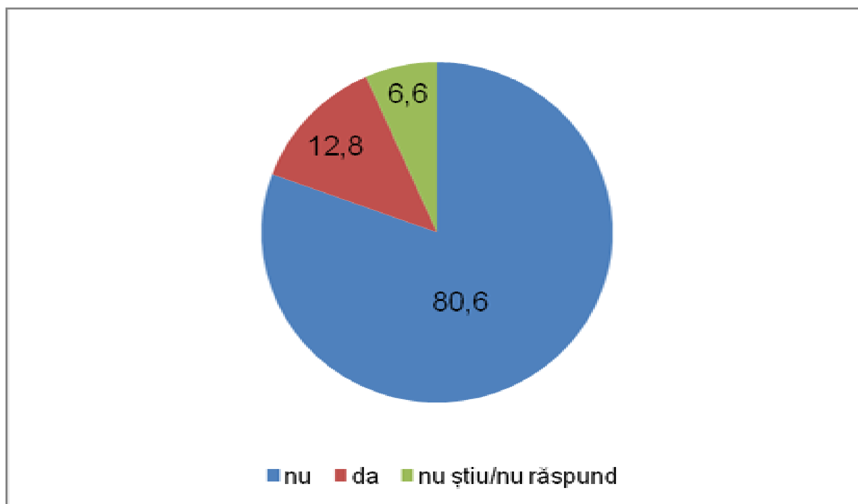
Figura 11. Relația dintre media obținută în anul şcolar precedent (pe orizontală) şi opinia cu privire la sursele utile pentru dobândirea culturii generale (pe verticală, în procente)

3.4. Riscul de abandon în rândul elevilor

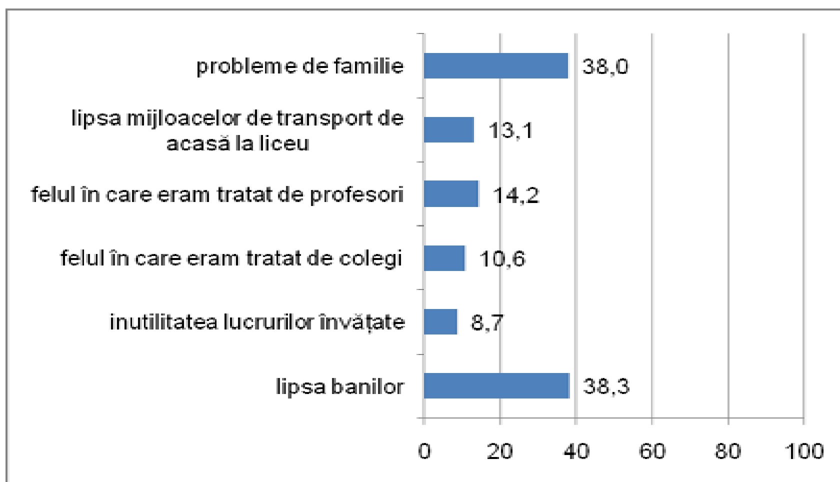
Conform răspunsurilor elevilor, 12,8% dintre ei au fost în situația de a renunța la şcoală (Figura 12). Faptul că la întrebarea: „Ai fost vreodată în situația de a renunța la şcoală în timpul liceului?”, 6,6% au ales varianta de răspuns „nu ştiu/nu răspund”, iar unii dintre aceştia au răspuns (deşi nu trebuia) la întrebarea următoare (filtrată) referitoare la motivele pentru care au fost în situația de abandon poate fi un indicator pentru un procent de elevi cu risc de abandon mai mare decât cel declarat.

Figura 12. Ai fost vreodată în situaţia de a renunţa la şcoală în timpul liceului?

Motivele principale pentru care elevii consideră că au fost în situaţia de a renunţa la şcoală în timpul liceului sunt lipsa banilor (38,3%) şi problemele de familie (38%) (Figura 13). Aşa cum era de aşteptat, cu cât veniturile familiei sunt mai mari, cu atât mai puţin lipsa banilor stă la baza riscului de a abandona şcoala ($\rho=-.311$, $p<.01$, $n=285$).

Figura 13. Care au fost motivele care te-au determinat să renunţi la şcoală în timpul liceului?

Faptul că unul sau ambii părinți sunt plecați în străinătate nu este un factor care să-i determine pe elevi în mod semnificativ să renunțe la şcoală în timpul liceului ($\varphi=.001$, $p<.990$, $n=300$). Mai mult, nu există o corelație semnificativă între media obținută în anul şcolar precedent şi faptul că elevii au cel puțin unul dintre părinți plecați în străinătate ($\rho=-.024$, $p=.221$, $n=2568$). Prin urmare, faptul că cel puțin unul dintre părinți lucrează în străinătate nu influențează performanța şcolară şi nici riscul de abandon.

În ceea ce priveşte lipsa mijloacelor de transport de acasă la liceu, trebuie subliniat că această situație nu este asociată cu prezența unor venituri scăzute ale familiei ($\rho=.074$, $p=.213$, $n=283$), ci cu timpul necesar pentru a ajunge la şcoală (măsurat în minute) ($r=.269$, $p<.01$, $n=276$). Acest lucru arată că nu lipsesc resursele financiare necesare pentru a plăti biletul (abonamentul) pentru un mijloc de transport, ci chiar lipsa mijloacelor de transport sau distanța mare dintre locuință şi liceu sunt posibile surse ale abandonului şcolar.

Elevii care consideră că inutilitatea lucrurilor învățate a fost un motiv pentru a se afla în situația de a abandona şcoala nu sunt satisfăcuți de şansa de a merge la facultate ($\rho=-.131$, $p<.05$, $n=293$), respectiv de şansa de a-şi găsi un loc de munca în urma celor învățate în şcoală ($\rho=-.119$, $p<.05$, $n=299$). Comparativ cu ceilalți elevi, elevii aflați în risc de abandon din cauza inutilității lucrurilor învățate nu au performanțe şcolare diferite.

Unii elevi se află în risc de abandon din cauza dificultății de a se integra în comunitatea şcolară. Unii dintre ei au avut probleme legate atât de modul în care au fost tratați de profesori, cât şi de modul în care au fost tratați de colegi ($\varphi=.279$, $p<.01$, $n=300$). Elevii care au considerat că s-au aflat în situația de abandon din cauza modului în care au fost tratați de profesori au arătat un grad mai ridicat de insatisfacție față de deschiderea profesorilor de a discuta problemele elevilor ($\rho=-.179$, $p<.01$, $n=295$). Poate este surprinzător faptul că elevii care şi-au manifestat nemulțumirea cu privire la deschiderea profesorilor de a discuta problemele lor provin din familii cu un nivel de educație mai ridicat (corelația cu nivelul de educație al tatălui: $\rho=-.129$, $p<.01$, $n=2331$; corelația cu nivelul de educație al mamei: $\rho=-.132$, $p<.01$, $n=2418$). O posibilă explicație este aceea că elevii ai căror părinți au un nivel de educație mai ridicat au şi aşteptări mai ridicate în ceea ce priveşte relația profesor-elev.

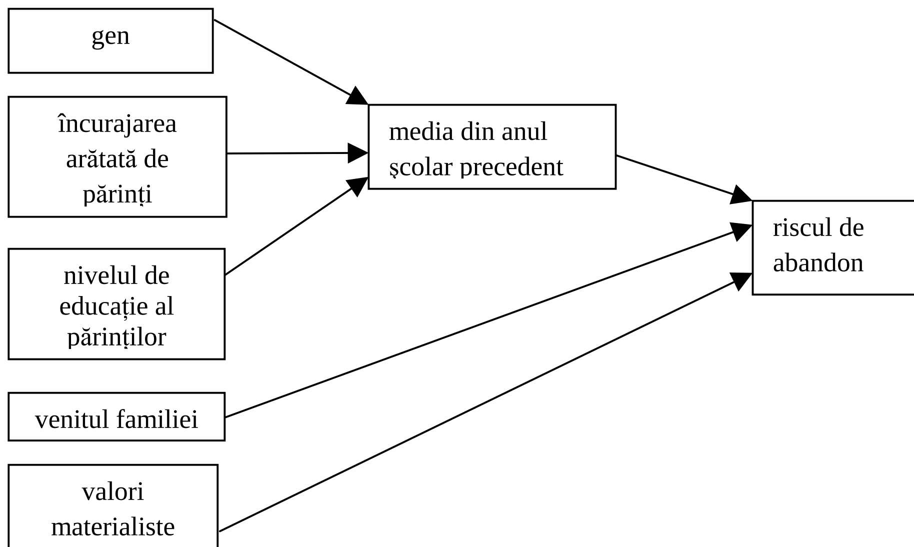
Pe lângă aceste motive de abandon prestabilite în cadrul chestionarului, la răspunsul deschis, elevii au afirmat că alți factori care au dus la situația de abandon sunt: vor să se căsătorească (unii s-au căsătorit deja), nu au timp deoarece lucrează sau au avut unele probleme de sănătate. Dar motivul cel mai frecvent invocat a fost acela că s-au plictisit, „nu mai au chef de şcoală”.

Care sunt factorii socio-demografici care determină riscul abandonului? Vom lua în calcul: mărimea localității unde se află liceul (rural/urban), nivelul de educație al părinților, veniturile familiei, sexul elevului, timpul necesar ca elevul să ajungă de acasă la şcoală, dar şi prezența valorilor materialiste, respectiv dacă părinții îşi încurajează copiii să obțină rezultate bune la şcoală.

Există corelații ridicate între, pe de o parte, „gen”, „venitul familiei”, „nivelul de educație al părinților”, „gradul în care părinții îşi încurajează copiii să obțină rezultate şcolare bune”, prezența valorilor materialiste pe subscala VOMSS şi „riscul abandonului”, pe de altă parte. Aceste corelații permit construirea unui model cauzal care să prezică abandonul şcolar prin intermediul regresiei logistice[12]. Introducerea acestor variabile în ecuația de regresie arată că ele prezic abandonul şcolar într-o măsură semnificativă. Însă, dacă alături de aceşti predictori introducem şi variabila „media din anul şcolar precedent”, variabilele „gen”, „nivelul de educație al părinților” şi „încurajarea arătată de părinți” nu mai prezic semnificativ riscul de abandon. Plecând de la aceste date, putem construi un model explicativ în care variabila „media din anul şcolar precedent” să fie o variabilă mediatoare (Figura 14).

[12] Pentru mai multe detalii cu privire la construirea ecuaților de regresie, vezi Pricopie, Frunzaru, Corbu şi Ivan (2010).

Figura 14. Model explicativ pentru riscul de abandon în rândul elevilor

Acest model arată că fetele sunt mai puțin supuse riscului abandonului şcolar, pentru că au note mai bune la şcoală. Dacă părinții au un nivel de educație ridicat şi îşi încurajează mai mult copiii să aibă rezultate şcolare bune, aceştia au note mai mari şi, indirect, sunt mai puțin supuşi riscului abandonului. Venitul familiei şi prezența valorilor materialiste, care subliniază rolul posedării de bunuri în definirea succesului (VOMSS), prezic direct abandonul. Cu cât veniturile familiei sunt mai ridicate, cu atât riscul abandonului este mai scăzut, iar cu cât sunt mai prezente valorile materialiste pe dimensiunea VOMSS, cu atât riscul abandonului este mai ridicat.

Marsha L. Richins şi Scott Dawnson[13] afirmă că persoanele orientate după VOMSS „tind să evalueze succesul lor şi pe al celorlalți după numărul şi calitatea bunurilor acumulate". De exemplu, aceste persoane sunt în mare măsură de acord cu afirmația: „Îi admir pe oamenii care au maşini, haine şi case scumpe". Prin urmare, persoanele care împărtăşesc aceste valori sunt mai mult supuse riscului abandonului. Valorile materialiste specifice dimensiunii VOMSS sunt mai prezente în rândul băieților ($\rho=-.147$, $p<.01$, $n=2394$) şi al elevilor cu note mai mici ($\rho=-.248$, $p<.01$, $n=2521$).

[13] Richins şi Dawnson (1992).

În funcţie de mărimea localităţii, poate surprinzător, elevii din liceele din comune au un risc de abandon similar elevilor din liceele bucureştene (Tabelul 1). O explicaţie a acestui fapt este aceea că elevii din Bucureşti şi din mediul rural au note mai scăzute decât elevii din celelalte oraşe şi, conform modelului cauzal cu privire la abandonul şcolar, media notelor este o variabilă mediatoare predictivă. Trebuie menţionat faptul că, în liceele din mediul rural, fetele au reprezentat 61,9% din eşantion, iar în mediul urban, doar 54,2%. Această diferenţă de procente poate fi explicată logic fie prin existenţa unei diferenţe între eşantion şi populaţie (mai multe fete în eşantionul din mediul rural decât în populaţia rurală), fie prin prezenţa reală mai scăzută a băieţilor în liceele din mediul rural. În prima situaţie, ţinând cont de faptul că fetele sunt mai puţin supuse riscului abandonului şcolar, procentul din mediul rural care a fost vreodată în situaţia de a renunţa la şcoală în timpul liceului este mai ridicat decât datele prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Riscul de abandon în funcţie de mărimea localităţii unde se află liceul

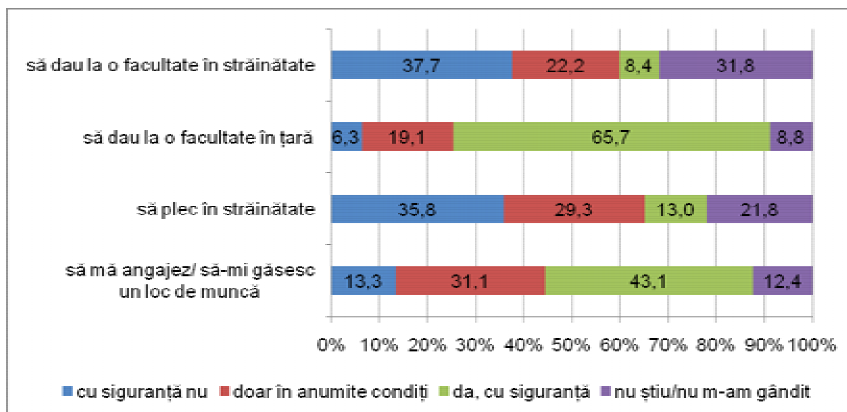
		Liceul/şcoala cu clasele I-X se afla în					Total
		comună	oraş mic	oraş mediu	oraş mare	Bucureşti	
Ai fost vreodată în situaţia de a renunţa la şcoală în timpul liceului?	Nu	70,0%	82,3%	81,5%	84,1%	71,9%	80,6 %
	Da	20,7%	11,5%	12,9%	9,2%	20,3%	12,8 %
	Nu ştiu/nu răspund	9,2%	6,2%	5,6%	6,7%	7,8%	6,6%

3.5. Continuarea studiilor la nivel universitar

Cei mai mulţi dintre elevii de liceu sunt decişi ca după absolvirea liceului să urmeze cursurile unei facultăţi din România (65,7%) (Figura 15). Un procent scăzut dintre respondenţi doresc să dea la o facultate în străinătate (8,4%), iar aproape o treime (31,8%) nu ştiu sau nu s-au gândit la o asemenea opţiune. În ciuda migraţiei unui număr mare de români către vestul Europei pentru obţinerea unui loc de muncă, doar 13% dintre elevii

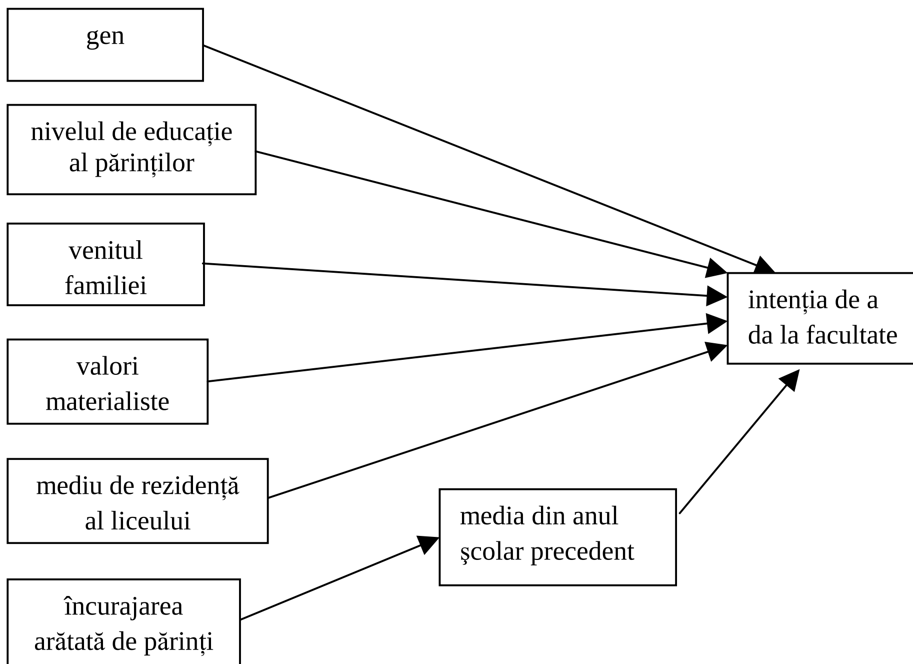
din eşantion şi-au manifestat hotărât dorința de a pleca în străinătate (nu pentru studii). Mulți dintre elevi vor ca după absolvirea liceului să se angajeze şi să se înscrie totodată la o facultate în România (21,7%). Putem spune că, în rândurile elevilor de liceu, opțiunea plecării în străinătate (pentru studii sau nu) este mult mai puțin prezentă decât opțiunea rămânerii în România.

Figura 15. După terminarea liceului, vreau [...]

Analiza datelor arată că variabilele „gen”, „încurajarea părinților”, „venitul părinților”, „nivelul de educație al părinților”, VOMSS şi „mediul de rezidență al liceului” (rural/urban) prezic intenția elevilor de a da la facultate. Spre deosebire de modelul cauzal care prezice riscul abandonului, variabila „media din anul şcolar precedent” nu mai este una mediatoare, cu excepția variabilei „încurajarea părinților”. Părinții care îşi încurajează copiii să obțină rezultate şcolare bune determină indirect, prin acest tip de comportament, intenția de a da la facultate (Figura 16). Prezența valorilor specifice VOMSS (valori materialiste) duce la creşterea riscului de abandon şi la scăderea intenției de a da la facultate.

Figura 16. Model cauzal cu privire la intenția de a da la facultate

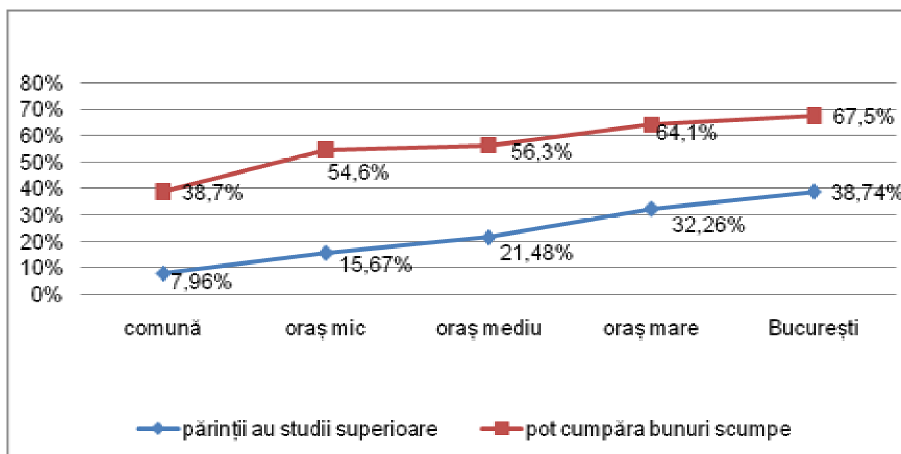

Trebuie remarcat faptul că fetele sunt mult mai interesate să urmeze cursurile unei facultăți decât băieții (φ=.212, p<.01, n=1396). Astfel, 83,1% dintre fete vor să dea la o facultate (în țară sau în străinătate) şi doar 64,6% dintre băieți au asemenea intenții. Această diferență poate fi explicată parțial prin faptul că fetele au note mai mari, iar între performanța şcolară măsurată prin media din anul şcolar precedent şi intenția de a da la facultate există o corelație pozitivă (ρ=.295, p<.01, n=1464). Totuşi, chiar dacă menținem media constantă, rămâne o corelație pozitivă semnificativă (este adevărat, mai mică) între „gen" şi „intenția de a da la facultate"[14]. Putem spune că elevele nu sunt doar mai silitoare decât băieții, dar sunt şi în mai mare măsură interesate să urmeze cursurile unei facultăți.

[14] De exemplu, pentru elevii cu media între 9 şi 10, corelația dintre „gen" şi „intenția de a da la facultate" este φ=.115, p<.01, n=432, pentru elevii cu media între 8 şi 8,99, această corelație este φ=.103, p<.01, n=510, iar pentru elevii cu media între 7 şi 7,99, corelația este φ=.114, p<.01, n=339.

Elevii din mediul rural sunt mai puțin interesați să urmeze cursurile unei facultăți. Doar 54,9% dintre elevii din mediul rural doresc să urmeze o facultate, pe când în mediul urban intenția de a continua studiile la nivel universitar este de 75,6%. Menționăm faptul că media nu este o cauză a acestei diferențe, ținând cont că și elevii din eșantion care învață în București au medii mai mici decât în restul orașelor, dar sunt într-un procent ridicat interesați de a da la facultate (76%). O primă explicație posibilă este aceea că părinții elevilor din mediul rural au un nivel de educație mai scăzut (Figura 17), iar acest lucru creează așteptări mai scăzute din partea elevilor care învață în liceele de la sate să-și continue studiile la nivel universitar. O a doua posibilă explicație pleacă de la realitatea că există o corelație pozitivă între mărimea localității și veniturile familiei[15] (elevii din mediul rural trăiesc în familii mai sărace decât elevii din mediul urban), fapt ce implică o inechitate cu privire la șansele unui elev care învață în mediul rural să urmeze o facultate.

Figura 17. Relația dintre mărimea localității unde se află liceul (pe orizontală) și procentul părinților care au studii superioare, respectiv procentul familiilor care își pot permite cumpărarea unor bunuri de lux (pe verticală)

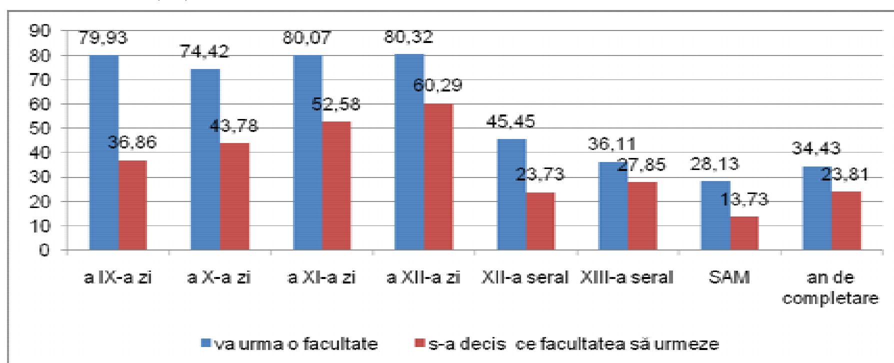
Elevii aflați la forma de învățământ seral și la școala de arte și meserii sunt mai puțin interesați de a urma cursurile unei facultăți decât elevii aflați

[15] Așa cum era de așteptat, datele arată că există o corelație semnificativă între veniturile familiei și nivelurile de educație ale părinților (cu nivelul de educație al mamei, ρ=.298, p<.01, n=2302; cu nivelul de educație al tatălui, ρ=.285, p<.01, n=2214).

la forma de învăţământ zi (Figura 18). De asemenea, trebuie subliniat că elevii care provin din licee cu profil tehnologic sunt în mai mică măsură interesaţi să continue studiile la nivel universitar (65%), comparativ cu elevii care provin din liceele cu filieră vocaţională (81,2%), respectiv cu filieră teoretică (86,6%)[16]. Însă, ţinând cont că forma de învăţământ seral şi SAM poate fi întâlnită exclusiv în liceele cu filieră tehnologică, înţelegem de ce elevii din aceste licee sunt mai puţin interesaţi să se înscrie la o facultate.

Dacă nu există diferenţe mari cu privire la intenţia de a merge la facultate în funcţie de anul de studii (ne referim aici la învăţământul liceal de zi), putem observa că, pe măsură ce elevii trec de la clasa a IX-a către clasele superioare, creşte procentul celor care s-au decis ce facultate să urmeze.

Figura 18. Elevi care vor să urmeze o facultate/s-au decis la ce facultate să se înscrie (%)

Există diferenţe între ceea ce vor elevii, ceea ce cred elevii că vor părinţi pentru ei şi ceea ce cred elevii că vor prietenii lor în privinţa a ceea ce să facă după absolvirea liceului (Figurile 19-22)[17]. Comparativ cu elevii (copiii),

[16] Liceele cu filieră teoretică pot avea profil real şi uman, liceele cu filieră vocaţională pot avea profil pedagogic, artistic, militar, teologic şi sportiv, iar liceele cu filieră tehnologică pot avea profil servicii, tehnic, resurse naturale şi protecţia mediului.

[17] Trebuie menţionat faptul că, în cazul privind ceea ce vor să facă elevii după absolvirea liceului, au existat întrebări separate pentru fiecare opţiune, iar la întrebarea „După terminarea liceului vreau […]”, variantele de răspuns au fost „Da, cu siguranţă”, „Doar în anumite condiţii”, „Cu siguranţă, nu”, „Nu ştiu/nu m-am gândit”. Referitor la ceea ce vor elevii, în Figurile 22-25 am luat în considerare numai varianta de răspuns „Da, cu siguranţă” (vezi chestionarul adresat elevilor, în Anexa D).

părinții sunt mai interesați ca elevii să se înscrie la o facultate în țară şi mai puțin interesați ca aceştia să se angajeze sau să plece în străinătate (nu pentru studii). Prietenii vor (în opinia respondenților) într-o măsură mai mică decât părinții ca elevii să se înscrie la o facultate (în țară sau în străinătate) şi într-o măsură mai mare ca ei să se angajeze sau să plece în străinătate după absolvirea facultății. Respondenții sunt mai aproape în intenții de ceea ce vor prietenii, cu excepția dorinței de a se înscrie la o facultate în țară.

Putem observa că media obținută în anul şcolar precedent are un rol important în ceea ce priveşte toate cele trei aspecte: intenția elevului, dorința părinților şi dorința prietenilor. Cu cât performanța şcolară creşte, cu atât scade dorința de angajare sau de a pleca în străinătate şi creşte dorința de a se înscrie la o facultate (în țară sau în străinătate). De asemenea, putem remarca un lucru foarte interesant: cu cât creşte performanța şcolară, cu atât intențiile copiilor şi ale părinților converg către o soluție comună cu privire la ceea ce ar urma să facă elevii după absolvirea liceului.

Figura 19. Dorința de a se angaja după absolvirea liceului (%)

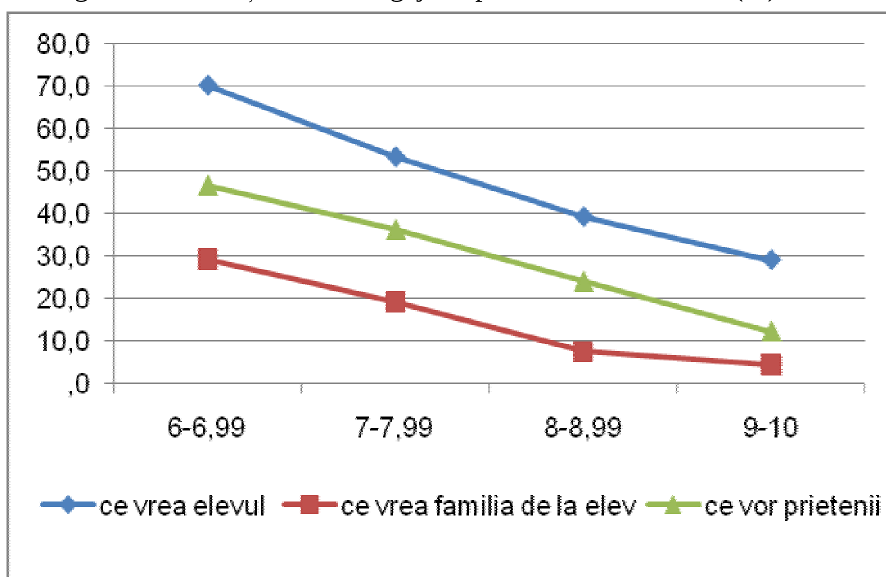

Figura 20. Dorința de a se înscrie la o facultate în țară (%)

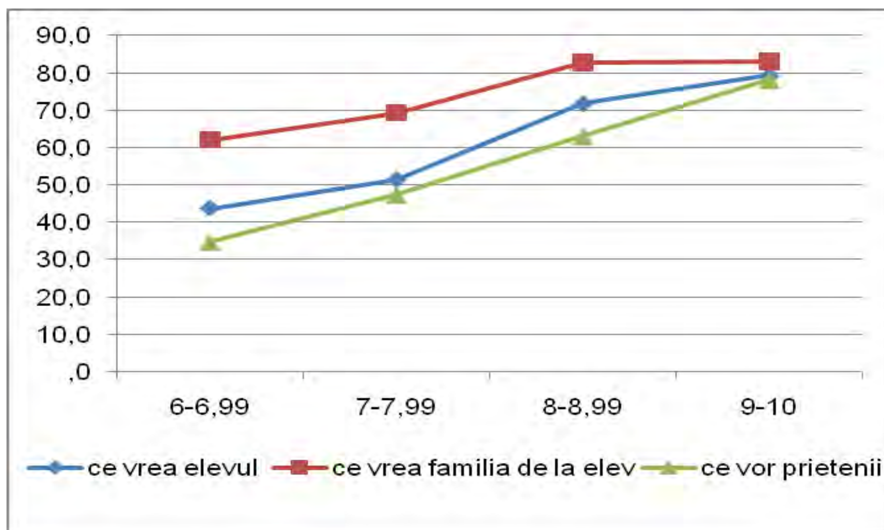

Figura 21. Dorința de a se înscrie la o facultate în afara țării (%)

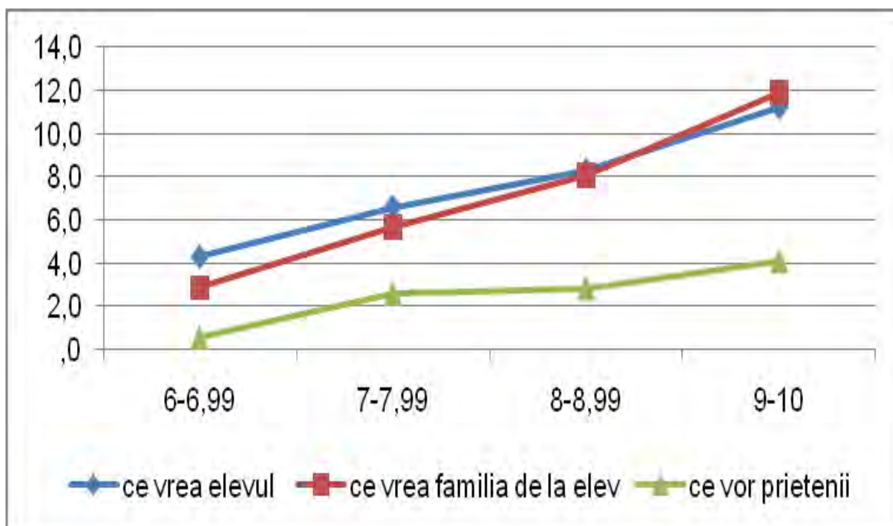
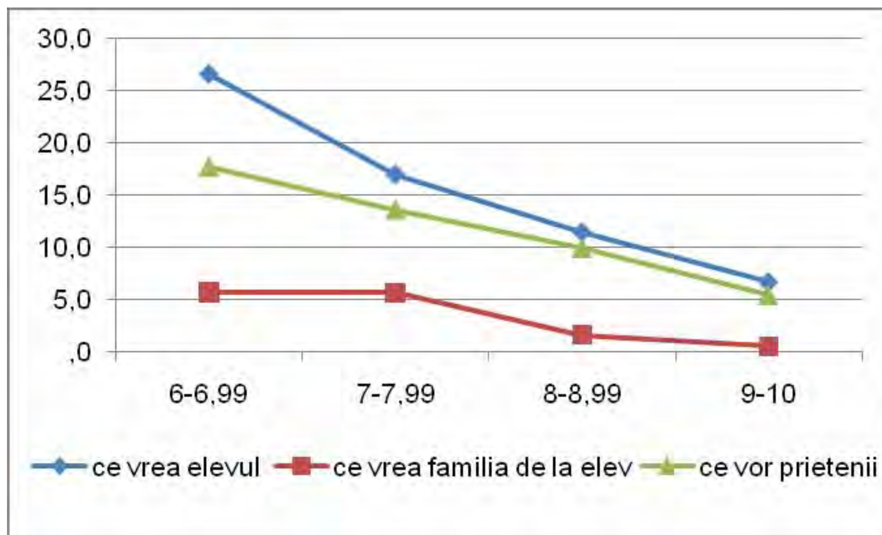

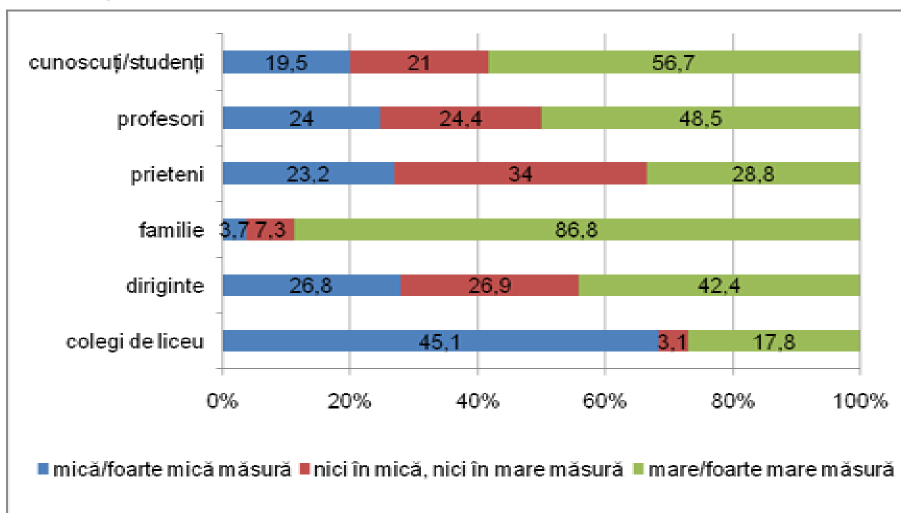
Figura 22. Dorința de a pleca în străinătate, nu pentru studii (%)

3.6. Cu cine se sfătuiesc elevii de liceu în alegerea facultății

Cercetarea a urmărit, printre altele, să identifice sursele de influență care intervin în decizia de a urma o facultate (părinți, colegi, diriginte, prieteni, profesori) şi să identifice elementele pe care elevii le consideră a fi cele mai importante în acest proces decizional. Figura 23 arată că elevii iau în considerare în alegerea unei facultăți în primul rând părerile familiei (părinților), apoi cele ale cunoscuților/studenților şi, în al treilea rând, cele ale profesorilor şi dirigintelui de la liceu.

Figura 23. În ce măsură credeți că un tânăr ar trebui să se consulte cu [...] când alege să urmeze o facultate? (%)

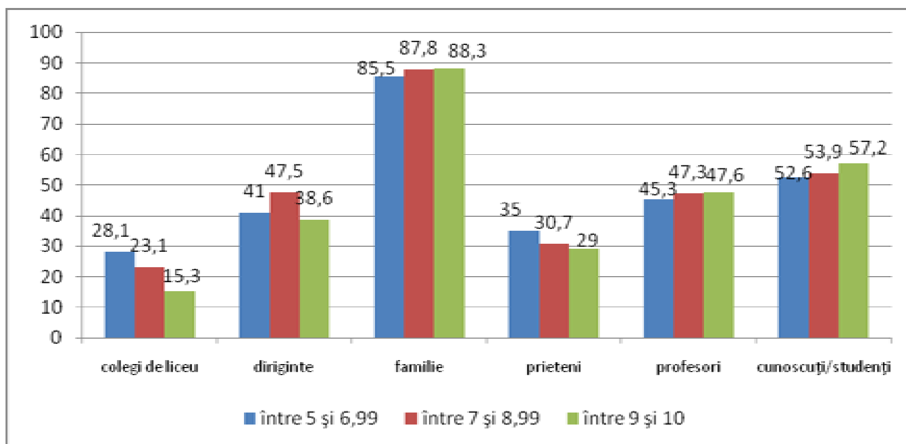
Există o tendință semnificativă a elevilor cu note mari de a acorda mai puțină importanță consultării cu terți pentru alegerea facultății[1] (Figura 24). Astfel, cu cât media elevului este mai mare, cu atât acesta consideră că, în alegerea facultății, este mai puțin important pentru un tânăr să se consulte cu dirigintele sau colegii de liceu. Probabil că subiecții cu medii mari sunt mai puțin influențați în alegerea facultății de ceea ce zic cei din jur în general sau, cel puțin, cred despre ei cu mai multă tărie că ar trebui să ia propriile decizii în acest sens, fără a se „lăsă influențați”. Menționăm că majoritatea respondenților (62%) s-au plasat în grupul elevilor numiți de noi cu „note mari”, urmați de cei „cu note foarte mari” (30%) şi de cei „cu note mici” (9%). Este posibil să avem de-a face cu o supraevaluare a elevilor cu note mari şi foarte mari şi o subevaluare în ceea ce priveşte elevii cu note mici. Probabil, aceasta se datorează faptului că operatorii de teren au aplicat chestionarele în clasă, cercetarea fiind astfel reprezentativă pentru elevii aflați în clasă la data aplicării chestionarului. Dacă adăugăm faptul că accesul la studiile universitare presupune nu doar o dorință (aşa cum este analizat aici), dar şi o selecție din partea universităților, suprareprezentarea elevilor cu note mari

---

[1] Am recodificat variabila „media din anul şcolar anterior”, grupând subiecții în trei categorii: „între 5 şi 6,99” (cu note mici), între 7 şi 8,99 (cu note mari) şi peste 9 (cu note foarte mari).

înseamnă de fapt şi suprareprezentarea celor care doresc să urmeze o facultate şi care sunt prezenți în număr mai mare în sălile de curs, dat fiind interesul general pentru educație.

Figura 24. În funcție de medie, procentul subiecților chestionați care consideră că este „important" şi „foarte important", în alegerea facultății, să te consulți cu [...]

În ceea ce priveşte diferențele de gen, băieții acordă, în medie, o mai mare importanță consultării colegilor de liceu ($F=5.891$, $p<.05$) comparativ cu fetele. Aceasta probabil datorită faptului că, în general, băieții au medii mai mici decât fetele şi – am arătat anterior – elevii cu note mici au considerat consultarea cu terți ca fiind mai importantă comparativ cu cei cu note mari.

Dacă analizăm diferențele în funcție de clasa în care sunt elevii chestionați (am restrâns analiza la clasele a IX-a, a X-a, a XI-a şi a XII-a, cursuri de zi), observăm că, pe măsură ce elevii se apropie de momentul deciziei propriu-zise – alegerea facultății –, importanța consultării dirigintelui scade ($\rho=-.129$, $p<.01$, $n=2189$) şi, de asemenea, importanța consultării familiei scade ($\rho=-.117$, $p<.01$, $n=2216$).

Figura 25. Procentul celor care consideră că este „important" şi „foarte important", în alegerea facultăţii, să te consulţi cu dirigintele şi, respectiv, familia, în funcţie de clasa în care se află elevii chestionaţi

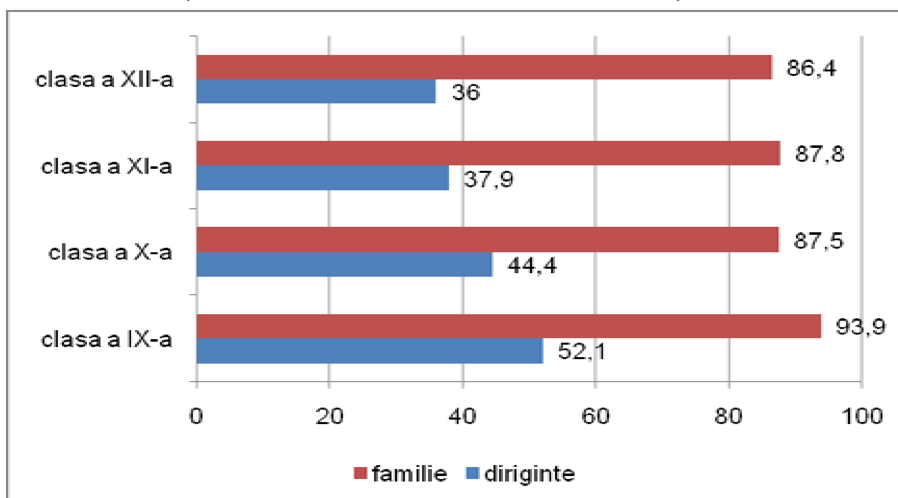
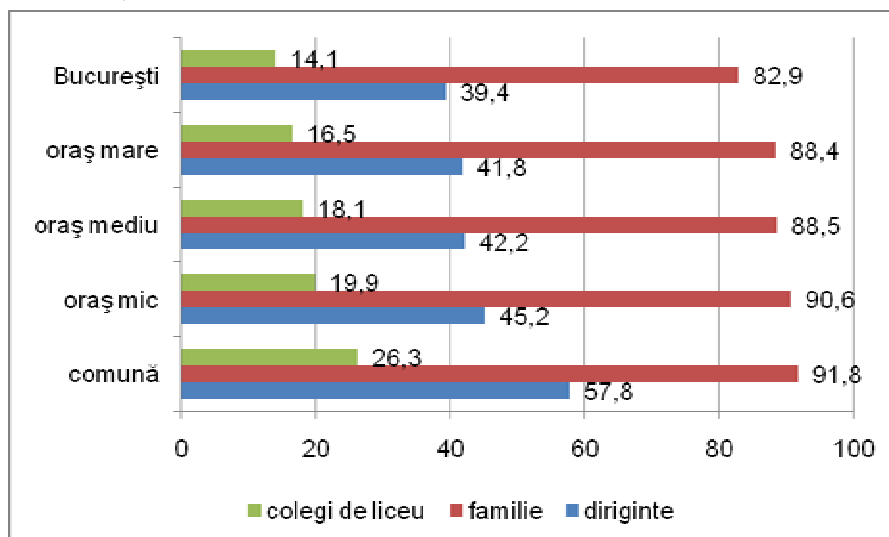

Figura 26. Procentul celor care consideră că este „important" şi „foarte important", în alegerea facultăţii, să te consulţi cu dirigintele, familia şi, respectiv, colegii de liceu, în funcţie de mărimea localităţii unde se află liceul respondenţilor

Diferențe semnificative între medii s-au înregistrat în ce priveşte importanța atribuită consultării familiei (F=4,854, p<.01), dirigintelui (F=7,074, p<.01) şi colegilor de liceu (F=3,404, p<0.1), în funcție de mărimea localității unde se afla liceul respondentului. Subiecții din liceele aflate în comune şi oraşe mici (sub 20.000 de locuitori) au acordat, în medie, o mai mare importanță consultării familiei, colegilor de liceu şi dirigintelui în alegerea facultății, comparativ cu cei din oraşele mari. Este posibil ca elevii din comune şi oraşe mici să fie mai puțin informați cu privire la oferta educațională a facultăților, comparativ cu cei din oraşele mari, să aibă mai puțin acces la internet şi calculator (ca surse suplimentare de informare în acest sens) şi, de asemenea, să perceapă dificultăți suplimentare în continuarea studiilor la nivel universitar (date de distanța față de marile centre universitare, de costurile suplimentare asociate cazării etc.), aspecte care duc la atribuirea unei importanțe mai mari consultării cu terți.

Totuşi, dacă analizăm procentul celor care au acces la un computer şi la internet acolo unde locuiesc (Tabelul 2), observăm că doar 6,6% dintre elevi nu au acces nici la computer şi nici la internet, iar un procent similar (6,9%) are acces la un computer, dar nu şi la internet. Devine evidentă necesitatea promovării ofertelor educaționale de nivel academic în mediul online şi, de asemenea, se justifică o posibilă continuare a acestei cercetări în mediul virtual, cu costuri evident reduse.

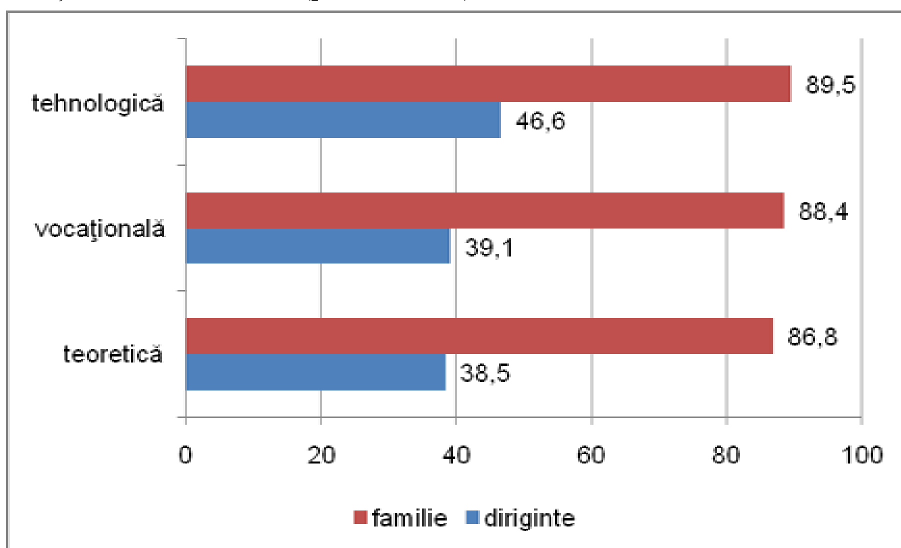
Tabelul 2. Accesul la computer şi internet al elevilor de liceu

		Unde locuiți beneficiați de acces la internet?	
		Da	**Nu**
Unde locuiți beneficiați de computer?	**Da**	86% (n=2136)	6,9% (n=171)
	Nu	0,4% (n=10)	6,6% (n=163)

Într-adevăr, ipoteza enunțată anterior este susținută de analiza ANOVA a diferențelor medii între importanța acordată consultării familiei şi dirigintelui de către cei care au acces la internet, comparativ cu cei care nu pot accesa internetul de unde locuiesc (F=6,336 p<.05, respectiv F=17,777 p<.01). Elevii care nu au acces la internet resimt mai mult nevoia de a se

consulta atât cu familia, cât şi cu dirigintele. Nu am înregistrat diferențe semnificative între veniturile familiei (aşa cum au fost evaluate acestea de către respondenți) şi importanța consultării cu familia, respectiv dirigintele sau colegii de liceu în alegerea unei facultăți, ceea ce ne conduce la concluzia că un astfel de demers este în strânsă legătură cu niveluri diferite de acces la informații al elevilor şi mai puțin cu veniturile familiei (cel puțin în această etapă a formulării deciziei de a continua studiile).

Figura 27. Procentul celor care consideră că este „important" şi „foarte important", în alegerea facultății, să te consulți cu dirigintele şi familia în funcție de filiera liceului (pe orizontală)

Subiecții din liceele cu filieră tehnologică au acordat mai mare importanță consultării cu terți, comparativ cu cei din licee cu filieră teoretică. Aceste diferențe apar datorită diferențelor dintre mediile generale în anul şcolar anterior între respondenții din cele trei tipuri de licee (Tabelul 3). Am arătat anterior că elevii cu note mari cred că este mai puțin important să te consulți cu alții în decizia de a urma o facultate, comparativ cu cei cu note mici. Cum frecvența elevilor cu note „foarte mari" (între 9 şi 10) din liceele vocaționale şi tehnologice este mai mică decât în liceele teoretice, importanța consultării cu terți apare diferit pe cele trei tipuri de filiere ale liceelor.

Tabelul 3. Diferențele între mediile obținute în anul şcolar anterior, în funcție de filiera liceului (%)

Media în anul şcolar anterior	Filiera liceului unde învață respondentul		
	teoretică	vocațională	tehnologică
între 5 şi 6,99	3,3	8,9	8,9
între 7 şi 8,99	17,1	37.6	26,6
între 9 şi 10	79,6	53,5	64,5

Notă: diferențele sunt semnificative (χ^2=269,264, df=4, p<.01).

Am analizat şi modul în care subiecții consideră „important" şi „foarte important" consultarea cu terți în funcție de nivelul de educație al părinților. Menționăm aici că am înregistrat corelații puternic pozitive între „ultima şcoală absolvită de mamă" şi „ultima şcoală absolvită de tată" (r=.636, p<0.01, n=2299) şi, de asemenea, între nivelul de educație al părinților şi media obținută de elev în anul şcolar anterior (r=.171, p<0.01, n=2404 pentru „ultima şcoală absolvită de mamă" şi r=.124, p<0.01, n=2312 pentru „ultima şcoală absolvită de tată"). Dat fiind faptul că elevii cu medii mari consideră mai puțin importantă consultarea cu terți (în special dirigintele şi colegii de liceu), am înregistrat în general corelații negative între nivelul de educație al părinților şi importanța acordată de elevi consultării cu ceilalți (diriginte, familie, colegi de liceu).

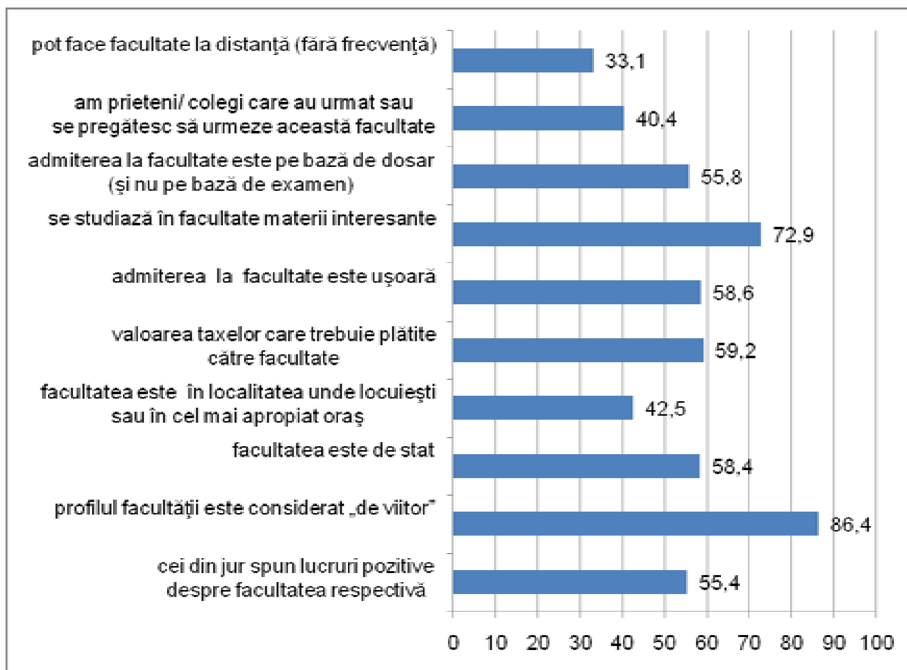
3.7. De ce anume țin cont elevii în alegerea unei facultăți

Respondenții au trebuit să analizeze din punct de vedere al importanței un ansamblu de elemente (Figura 28) care pot interveni în procesul alegerii unei facultăți din oferta educațională la nivel de universitar. Cel mai important pentru elevii de liceu este ca „profilul facultății să fie considerat de viitor" şi „să se studieze materii interesante în facultate". Evaluarea unui anumit profil ca fiind „de viitor" a reieşit şi în cercetarea condusă de noi în 2006-2007 în Bucureşti[2], însă facem observația că nu ştim cum anume ajung

[2] Ivan, Pricopie şi Frunzaru (2008).

elevii să evalueze că anumite profiluri sunt „de viitor”, în absenţa unor date care să fie disponibile publicului larg cu privire la eficienţa diferitelor facultăţi în pregătirea absolvenţilor pentru piaţa muncii.

Figura 28. Procentul celor care au considerat ca fiind „importante” şi „foarte importante” [...] în alegerea facultăţii

În alegerea facultăţii, importanţa atribuită celor zece aspecte (Tabelul 4) este diferită în funcţie de media respondentului. Astfel, cu cât media elevului este mai mare, cu atât este considerat mai important ca „facultatea să fie de stat” (ρ=.109, p<.01, n=2523) şi cu atât se acordă mai mică importanţă faptului ca „facultatea să fie în localitatea unde locuieşti sau în cel mai apropiat oraş” (ρ=-.119, p<.01, n=2549), „admiterea să fie uşoară” (ρ=-.160, p<.01, n=2533) sau să „ai prieteni/colegi care au urmat sau se pregătesc să urmeze această facultate” (ρ=-.105, p<.01, n=2534). De asemenea, cei cu note mari sunt semnificativ mai puţin interesaţi de a face facultatea la distanţă (ρ=-.240, p<.01, n=2541).

Tabelul 4. Procentul elevilor care au considerat „importante" şi „foarte importante" anumite aspecte în alegerea facultății, în funcție de media din anul şcolar anterior

În situația în care ai alege să continui studiile în România, cât de importante ar fi, pentru tine, următoarele […] în a te decide pentru o facultate sau alta?	Media în anul şcolar anterior		
	între 5 şi 6,99	între 7 şi 8,99	între 9 şi 10
cei din jur spun lucruri pozitive despre facultatea respectivă	48,4	56,7	57,2
profilul facultății este considerat „de viitor"	78,8	86,5	88,7
facultatea este de stat	44,7	55,9	63,1
facultatea este în localitatea unde locuieşti sau în cel mai apropiat oraş	59,9	53,7	36,2
valoarea taxelor care trebuie plătite către facultate	63,5	61,6	58,2
se studiază în facultate materii interesante	70,3	69,9	74,0
admiterea la facultatea este uşoară	72,5	68,9	54,1
admiterea la facultate este pe bază de dosar (şi nu pe bază de examen)	59,4	62,2	52,4
ai prieteni/colegi care au urmat sau se pregătesc să urmeze această facultate	46,6	48,2	36,3
poți face facultatea la distanță (fără frecvență)	48,4	44,2	26,1

În alegerea facultății, elevele au acordat importanță diferită anumitor aspecte, comparativ cu elevii, dar am obținut aceste rezultate datorită faptului că elevele au în general medii mai mari, comparativ cu elevii de liceu. Similar, am înregistrat diferențe între nivelul educațional al părinților şi importanța alocată de respondenți celor zece aspecte menționate, datorate, în principal, corelației pozitive semnificative între medie şi nivelul de educație al părinților, corelație pe care am pus-o în evidență anterior.

Datele arată că elevii aflați în clasele a XI-a şi respectiv a XII-a acordă mai mare importanță faptului că „facultatea este de stat", comparativ cu cei din clasele a IX-a şi a X-a ($\rho=.120$, $p<.01$, $n=2214$).

Tabelul 5. Procentul elevilor care au considerat „importante" şi „foarte importante" anumite aspecte în alegerea facultăţii, în funcţie de mărimea localităţii unde se află liceul lor

În situaţia în care ai alege să-ţi continui studiile în România, cât de importante ar fi, pentru tine, următoarele […] în a te decide pentru o facultate sau alta?	Liceul se află în				
	comună	oraş mic	oraş mediu	oraş mare	Bucureşti
cei din jur spun lucruri pozitive despre facultatea respectivă	59,7	55,3	54,6	56,9	57,8
profilul facultăţii este considerat „de viitor"	87,8	90,4	86,5	85,5	81,1
facultatea este de stat	66,1	58,7	62,5	56,9	57,0
facultatea este în localitatea unde locuieşti sau în cel mai apropiat oraş	61,7	37,6	48,6	40,2	64,7
valoarea taxelor care trebuie plătite către facultate	71,3	61,1	59,9	56,1	57,6
se studiază în facultate materii interesante	76,0	70,5	73,7	71,1	72,8
admiterea la facultate este uşoară	74,3	60,9	57,5	56,9	58,8
admiterea la facultate este pe bază de dosar (şi nu pe bază de examen)	66,5	54,7	57,1	53,3	52,0
ai prieteni/colegi care au urmat sau se pregătesc să urmeze această facultate	48,9	38,6	39,3	39,1	45,5
poţi face facultatea la distanţă (fără frecvenţă)	49,8	36,7	30,7	26,7	33,8

Diferenţe semnificative ale importanţei medii acordate de respondenţi celor zece aspecte, în funcţie de mărimea localităţii, s-au înregistrat pentru: „profilul facultăţii este considerat de viitor" (F=3656, p=0,006); „facultatea este de stat" (F=3,826, p<.01); „facultatea este în localitatea unde locuieşti sau în cel mai apropiat oraş" (F=26,553, p<0.01); „valoarea taxelor care trebuie plătite pentru facultate" (F=8,241, p=0,000); „admiterea la facultate este uşoară" (F=6,187, p<.01); „admiterea la facultate este pe bază de dosar" (F=3,955, p<.01); „ai prieteni/colegi care au urmat sau se pregătesc să urmeze această facultate" (F=2,600, p<.05) şi „poţi face facultatea la distanţă" (F=17,790, p<.01). Aşa cum reiese din Tabelul 5, cei din liceele aflate în comune şi în oraşe mici şi medii sunt mai interesaţi ca „profilul facultăţii să fie de viitor" şi ca „facultatea să fie de stat", cei din comune şi din Bucureşti sunt mai interesaţi ca „facultatea să fie în oraşul în care locuiesc sau în cel mai apropiat oraş", cei din comune şi oraşe mici sunt interesaţi de „valoarea taxe-

lor" în mai mare măsură decât cei din localitățile mari, cei din comune şi oraşe mici sunt interesați ca „admiterea la facultate să fie uşoară" sau să fie „pe bază de dosar", cei din comune şi din Bucureşti acordă mai mare importanță faptului de a avea prieteni care „să fi urmat sau să se pregătească să urmeze această facultate", în timp ce posibilitatea de „a face facultatea la distanță" este mai interesantă pentru elevii din liceele aflate în oraşele mici şi comune.

În alegerea unei facultăți, comparativ cu elevii din liceele cu filieră teoretică, pentru elevii din liceele cu filieră tehnologică este mai important ca valoarea taxelor să fie mică, admiterea să fie uşoară, pe bază de dosar, sau să poată face facultatea la distanță. Aceste rezultate apar, de asemenea, datorită diferențelor între mediile obținute la şcoală, atâta timp cât cei din liceele cu filieră tehnologică au medii semnificativ mai mici decât cei din liceele teoretice. De asemenea, cei din liceele cu filieră vocațională acordă importanță mai mare ideii de „a avea prieteni/cunoscuți care au urmat sau se pregătesc să urmeze această facultate" ($F=11{,}170$, $p<.01$).

Paradoxal, elevii din liceele cu profil tehnologic şi vocațional sunt şi cei care urmăresc dacă facultatea se poate face la distanță, datorită mediilor scăzute. Totuşi, domeniile tehnice şi cele vocaționale pot fi greu predate în regim „fără frecvență" (dată fiind existența laboratoarelor, a probelor practice), fiind mai degrabă apanajul învățământului clasic, cu prezență obligatorie.

Dincolo de mediile scăzute, este posibil ca elevii din liceele tehnologice şi vocaționale să se îndrepte spre învățământul la distanță şi pentru că se gândesc în mai mare măsură să-şi ia o slujbă, comparativ cu cei care termină licee cu filieră teoretică .

Tabelul 6. Procentul celor care vor să se angajeze după terminarea liceului, în funcție de filiera liceului unde învață

După terminarea liceului vreau să mă angajez	Filiera liceului		
	teoretic	vocațional	tehnologic
Cu siguranță, nu	18,7	9,3	8,0
Da, doar în anumite condiții	33,4	28,7	29,0
Da, cu siguranță	34,9	43,3	52,1
Nu ştiu/nu m-am gândit	12,9	18,7	10,9

Într-adevăr, există o relație semnificativă între profilul liceului (pe cele cinci categorii menționate) şi dorința de a găsi un loc de muncă după ter-

minarea liceului, χ^2(df=12)=101, 330, p<.01 şi, după cum se poate observa în Tabelul 6, elevii care termină licee tehnologice şi vocaţionale vor într-un procent mai mare să se angajeze la terminarea liceului.

Accesul la informaţie poate fi, de asemenea, un factor care face ca elevii să aprecieze lucruri diferite atunci când aleg să urmeze o anume facultate. Subiecţii care au declarat că nu au acces la internet unde locuiesc se orientează în mai mare măsură spre alegerea facultăţii în funcţie de proximitate (facultatea să fie în localitatea unde locuiesc sau în cel mai apropiat oraş) şi acordă mai mare importanţă valorii taxelor care trebuiesc plătite. Aceasta pentru că accesul la internet, la domiciliul elevului, nu este doar un indicator pentru situaţia materială a familiei, dar şi pentru nivelul de interes al acesteia în continuarea de către elev a studiilor la nivel universitar. Subiecţii care au declarat că nu au internet la domiciliu provin nu doar din familii care au un nivel economic scăzut, dar şi ai căror părinţi au un nivel de educaţie scăzut (doar şcoală primară, doar şcoală generală sau liceu neterminat).

3.8. Facultăţile la care elevii de liceu vor să se înscrie

Respondenţii care au afirmat că s-au decis cu privire la ce facultate să urmeze au menţionat apoi pentru ce facultate/facultăţi au optat. Unii au optat pentru o facultate, alţii pentru două sau chiar trei facultăţi (7,3%). Ca o primă opţiune, principalele trei domenii în care elevii vor să studieze la nivel universitar sunt sănătatea (ex. medicină, farmacie, tehnică dentară, nutriţie şi dietetică), ştiinţele sociale şi politice (ex. sociologie, psihologie, pedagogie, ştiinţe politice, ştiinţele comunicării, relaţii internaţionale şi studii europene) şi ştiinţele economice (Tabelul 7). Opţiunile doi şi trei rămân orientate către ştiinţele sociale şi politice, respectiv ştiinţele economice, la care se adaugă ştiinţele juridice şi ştiinţele umaniste (ex. filozofie, limbă şi literatură, limbi moderne aplicate, istorie, studii culturale).

Ştiinţele inginereşti şi ştiinţele militare se bucură de un interes ridicat, fără variaţii mari la nivelul celor trei opţiuni. Ştiinţele sociale şi politice sau ştiinţele umaniste se bucură de o creştere de aproximativ 8% de la nivelul primei opţiuni la nivelul celei de-a treia opţiuni. Pe de altă parte, domeniul sănătăţii şi al educaţiei fizice şi sport sunt alese în general ca primă opţiune. O posibilă explicaţie pentru aceste diferenţe mari cu privire la felul în care se

ordonează opțiunile poate rezulta chiar din caracteristicile domeniului facultății. Este mai greu de ales o facultate de medicină ca a doua opțiune, dar poate fi aleasă o facultate de limbi străine, psihologie sau de comunicare ca a doua sau a treia opțiune. Aceste ultime facultăți oferă cunoştințe şi deprinderi care sunt utile şi unui inginer, medic sau profesor de sport. Viceversa este mai puțin probabilă.

Tabelul 7. Domeniile facultăților pe care vor să le urmeze elevii de liceu

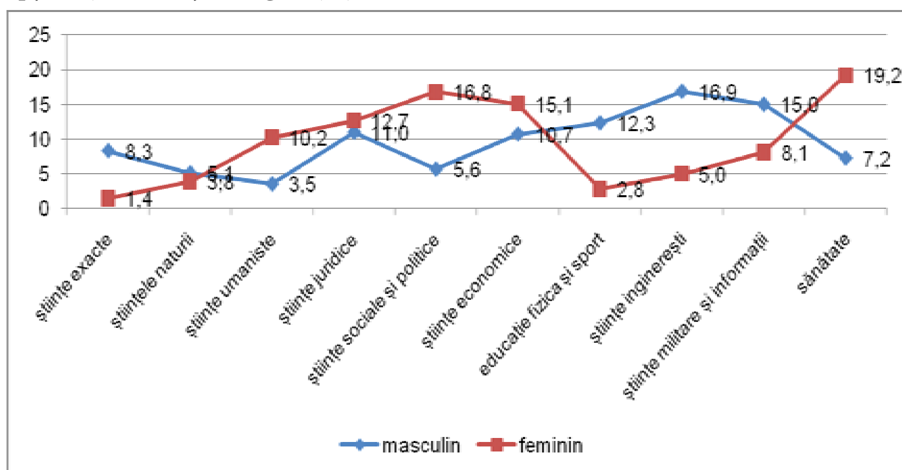
	Prima opțiune	A doua opțiune	A treia opțiune
Ştiințe exacte	3,6	3,3	2,1
Ştiințele naturii	4,0	5,8	4,7
Ştiințe umaniste	8,0	10,4	16,1
Teologie	0,7	1,5	1,6
Ştiințe juridice	12,1	11,4	11,5
Ştiințe sociale şi politice	13,2	17,5	20,3
Ştiințe economice	13,1	16,0	14,1
Arte	2,2	4,2	3,1
Arhitectură şi urbanism	1,1	1,5	1,0
Educație fizică şi sport	6,2	1,5	0,5
Ştiințe agricole şi silvice	0,2	0,6	0,5
Ştiințe inginereşti	9,3	8,5	7,8
Ştiințe militare şi informații	10,4	9,1	10,9
Medicină veterinară	0,4	1,2	1,0
Sănătate	15,5	7,5	4,7
TOTAL	43,3	18,3	7,3

Respondenții care şi-au exprimat o primă opțiune pentru o facultate pe care doresc să o urmeze (n=1076) sunt în majoritatea lor fete (65,3%). O posibilă explicație pentru acest fapt este că, pe de o parte, fetele s-au hotărât în procent mai mare decât băieții să urmeze cursurile unei facultăți (59,3%), iar, pe de altă parte, că elevii cu note mai mari s-au decis în proporție mai mare la ce facultate să se înscrie (iar fetele au note mai mari).

În ceea priveşte importanța genului cu privire la domeniile facultăților la care elevii doresc să se înscrie, fetele îşi manifestă interesul într-un procent mult mai mare față de facultăți din domenii umaniste, social-politice sau sănătate (Figura 29). Singurele domenii care prezintă un interes apropiat în funcție de gen sunt ştiințele naturii (ex. biologie, geografie, geologie, ştiința

mediului) şi ştiinţele juridice. Cele mai mari diferenţe de gen sunt în domeniile sănătate (12%) şi ştiinţe sociale şi politice (11,2%) în favoarea fetelor, respectiv ştiinţe inginereşti (11,9%) şi educaţie fizică şi sport (9,5%) în favoarea băieţilor.

Figura 29. Domeniile facultăţilor la care vor să se înscrie elevii (prima opţiune) în funcţie de gen (%)

Notă. Figura nu conţine date despre toate domeniile (15), pentru că unele domenii au fost alese de puţini elevi, fapt ce nu permite prezentarea datelor în procente. Suma procentelor pentru fiecare gen este 100.

Unii dintre elevi intenţionează să se înscrie la facultate în funcţie de filiera liceului în care învaţă (Tabelul 8). Astfel, 46,8% dintre elevii din filiera vocaţională (care cuprinde şi profilul sportiv) vor să urmeze o facultate din domeniul educaţiei fizice şi sport. Deoarece filiera vocaţională cuprinde şi profilul pedagogic, 10,4% dintre elevii din această filieră intenţionează să urmeze facultăţi în domeniul ştiinţelor umaniste.

Tabelul 8. Domeniile facultăților la care vor să se înscrie elevii (prima opțiune) în funcție de filiera liceului (%)

	Filiera teoretică	Filiera vocațională	Filiera tehnologică
Ştiințe exacte	3,9	2,6	3,3
Ştiințele naturii	3,5	3,9	5,2
Ştiințe umaniste	9,7	10,4	4,3
Ştiințe juridice	12,9	7,8	11,7
Ştiințe sociale şi politice	15,3	9,1	10,1
Ştiințe economice	8,8	5,2	22,8
Educație fizică şi sport	1,3	46,8	7,1
Ştiințe inginereşti	8,2	3,9	12,5
Ştiințe militare şi informații	12,0	6,5	7,9
Sănătate	19,7	1,3	10,9

Notă. Figura nu conține date despre toate domeniile, pentru că unele domenii au fost alese de puțini elevi, fapt ce nu permite prezentarea datelor în procente. Suma procentelor pentru fiecare filieră este 100.

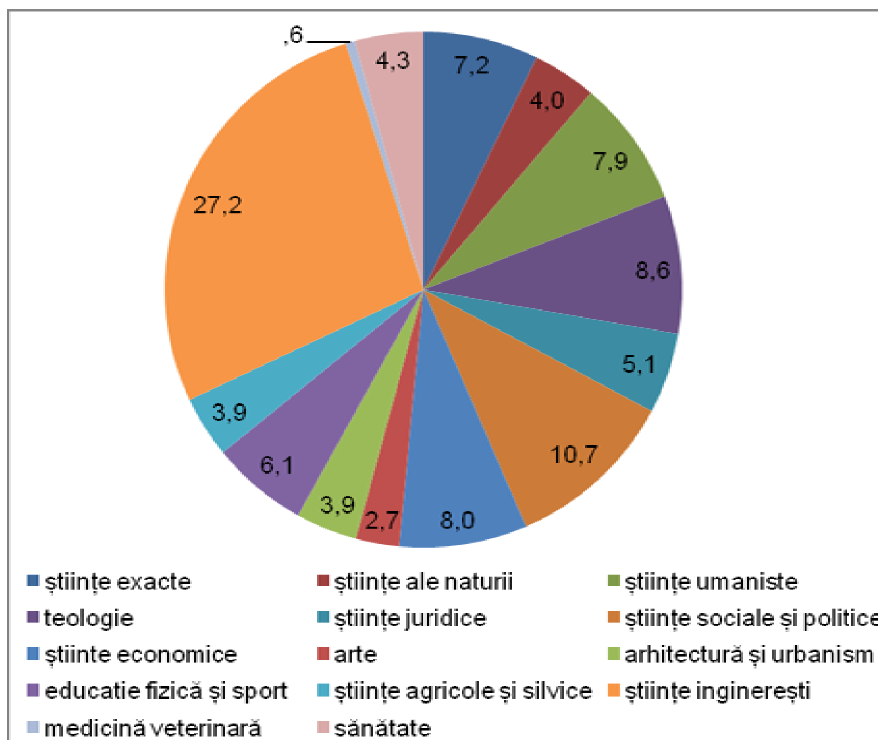
Surprinzător este, poate, faptul că elevii din filiera tehnologică vor să urmeze în proporție mult mai mare facultăți din domeniul științelor economice (22,8%) decât facultăți din domeniul științelor inginereşti (12,5%). O primă explicație este aceea că 41,1% dintre elevii din profilul servicii (parte a filierei tehnologice) sunt interesați să urmeze o facultate din domeniul științelor economice. O a doua explicație se referă la criza ramurilor economice, care au nevoie de ingineri în contextul diminuării sectorului industrial şi al creşterii sectorului serviciilor.

4. Rezultatele cercetării. Studenții din anul I

4.1. Studenții din anul I – structura eşantionului

Eşantionul pe care s-a realizat cercetarea în mediul universitar a fost format din 1.402 studenți ai anului I din universitățile de stat din România. Dintre aceştia, 54,6% sunt fete şi 45,4% băieți. Selecția aleatoare a universităților a generat următoarea distribuție a eşantionului, după domeniile facultăților: 27,2% ştiințe inginereşti, 10,7% ştiințe sociale şi politice, 8,6% teologie, 8% ştiințe economice, 7,9% ştiințe umaniste, 7,2% ştiințe exacte, 6,1% educație fizică şi sport, 5,1% ştiințe juridice şi procentaje de sub 5% pentru restul domeniilor (pentru lista completă, vezi Figura 30).

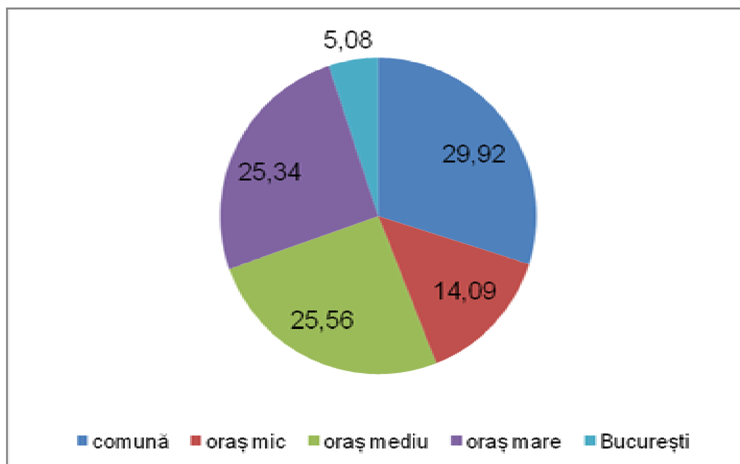
Figura 30. Structura eşantionului după domeniile facultăților (%)

În ceea ce priveşte reşedința, o aproximare a mediului de proveniență a fost măsurată în funcție de reşedința actuală a părinților. Astfel, 29,9% dintre

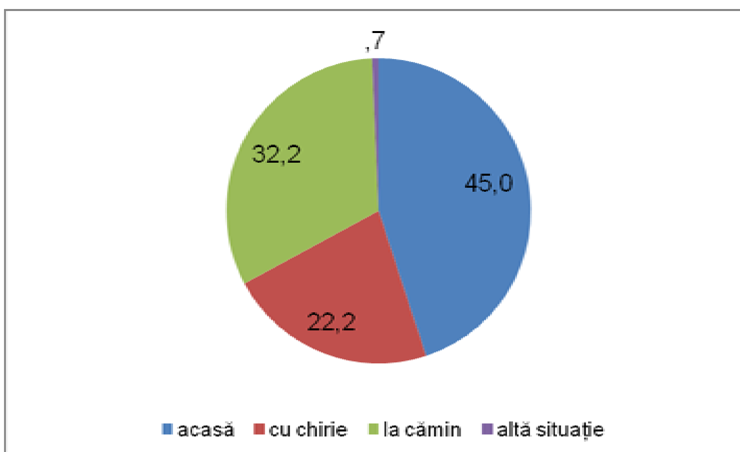
părinţii studenţilor chestionaţi locuiesc în mediul rural, într-o comună sau într-un sat, 65% într-un oraş (14,1% oraş mic, sub 20.000 de locuitori, 25,6% oraş mediu, între 20.000 şi 50.000 de locuitori, şi 25,3% oraş mare, peste 100.000 de locuitori, fără Bucureşti), iar 5,1% în Bucureşti.

Figura 31. Structura eşantionului după mediul de rezidenţă al părinţilor (%)

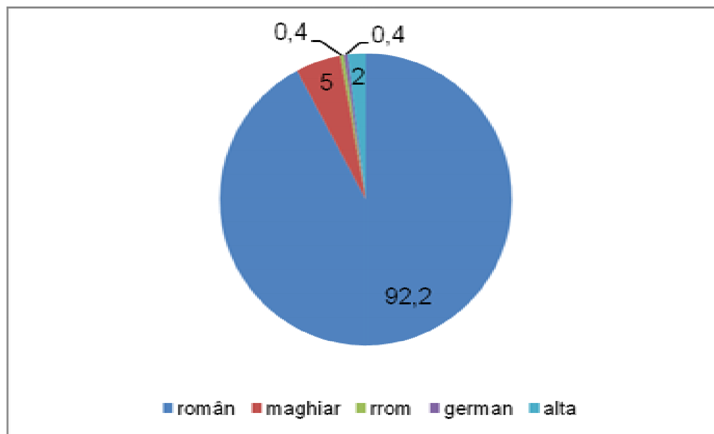
La rândul lor, studenţii locuiesc în procent de 45,0% acasă, 32,2% la cămin, 22,2% cu chirie şi 0,7% în altă situaţie (Figura 32).

Figura 32. Distribuţia eşantionului după rezidenţa studenţilor (%)

În ceea ce priveşte distribuţia studenţilor selectaţi după etnie, 92,2% au fost români, 5,0% maghiari, 0,4% romi, 0,4% germani şi 2,0% altă etnie.

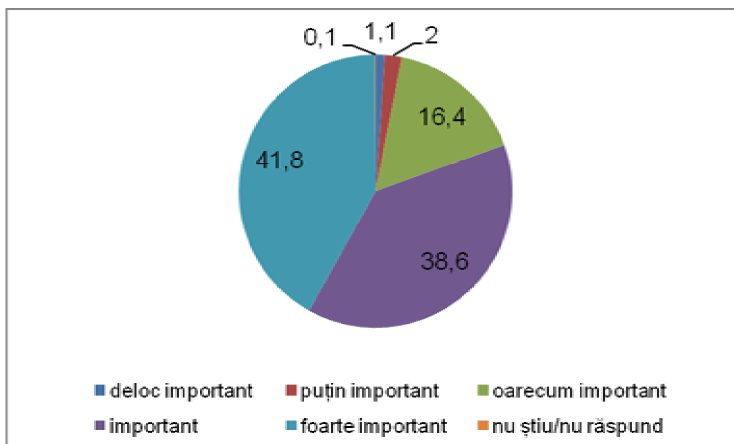
Figura 33. Structura eşantionului după etnie (%)

4.2. Atitudinea studenților față de şcoală

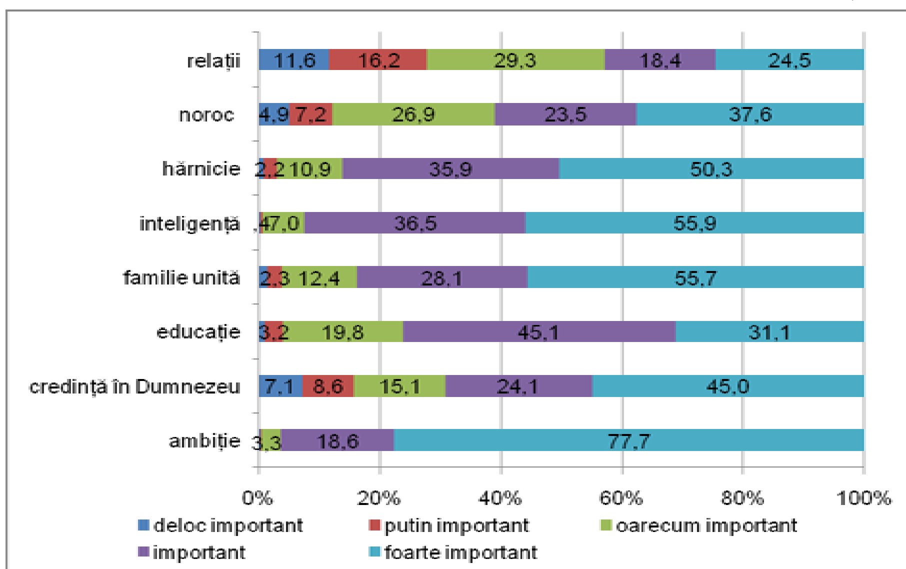
În ceea ce priveşte rolul pe care îl are urmarea unei facultăți în atingerea succesului în viață şi, mai larg, rolul educației, studenții de anul I percep absolvirea unei facultăți ca fiind importantă pentru a avea succes în viață.

Figura 34. Importanța acordată de studenți absolvirii unei facultăți pentru a avea succes în viață (%)

Peste 80% dintre subiecți consideră că facultatea este importantă pentru a avea succes în viață. În ceea ce priveşte alte aspecte sau caracteristici necesare succesului, se poate construi o ierarhie a celor mai importante atribute.

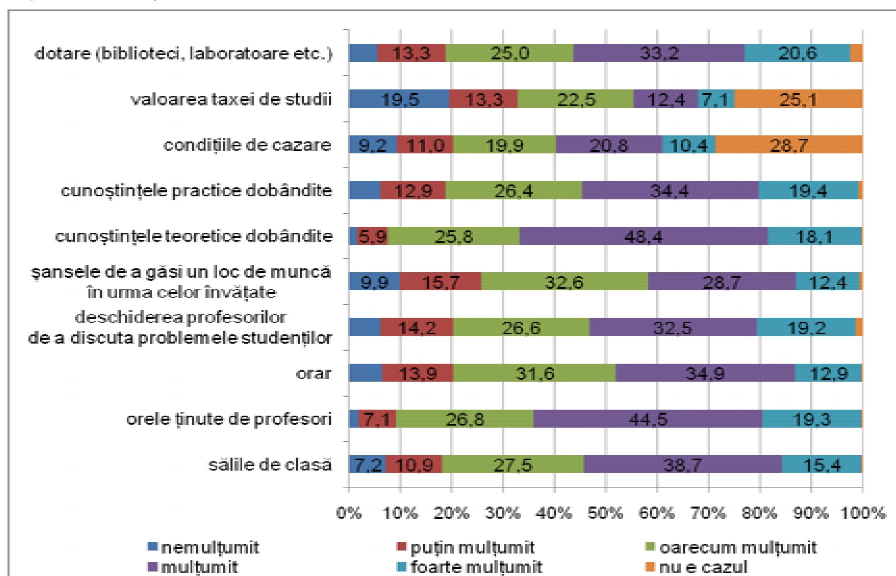
Figura 35. Ierarhia atributelor importante pentru a avea succes în viaţă (%)

Se poate remarca o detaşare clară a atributului „ambiţie", ca fiind cheia succesului. Cu alte cuvinte, studenţii cred în rezultatele pozitive ale urmăririi cu tenacitate a scopurilor profesionale. La aceasta se adaugă, destul de apropiat în ierarhie, atributul „inteligenţă", care dă seama de diferenţele de nivel intelectual, tinerii dotaţi intelectuali având, în opinia studenţilor chestionaţi, şanse mari de reuşită în viaţă. Urmează, în ordine, „hărnicia", „familia unită", „educaţia". Toate aceste cinci atribute ţin de capacitatea intelectuală şi de muncă a indivizilor. Caracteristicile următoare au conotaţii culturale, în ordine fiind „credinţa în Dumnezeu", „norocul" şi „relaţiile". Atributul „relaţii" este considerat ceva mai puţin important faţă de celelalte. Pentru itemul deschis („Altceva. Specificaţi ce anume") s-a remarcat o recursivitate a răspunsurilor de tip „bani", ceea ce arată o componentă suplimentară foarte importantă, care se va regăsi şi în influenţele pe care diferenţele de venit le au asupra performanţelor şcolare ale studenţilor şi asupra potenţialului de abandon.

În acest context, se poate imagina o „ierarhie a nevoilor pentru succes" care presupune nişte nevoi elementare (sau mai degrabă premise ale succesului), ce formează contextul necesar în care importanţa educaţiei se poate potenţa (ambiţie, inteligenţă, hărnicie, familie unită). La un al doilea palier se găsesc elemente conotate cultural (credinţa în Dumnezeu, norocul, relaţiile).

Figura 36. Gradul de mulțumire a studenților în legătură cu aspecte legate de viața academică (%)

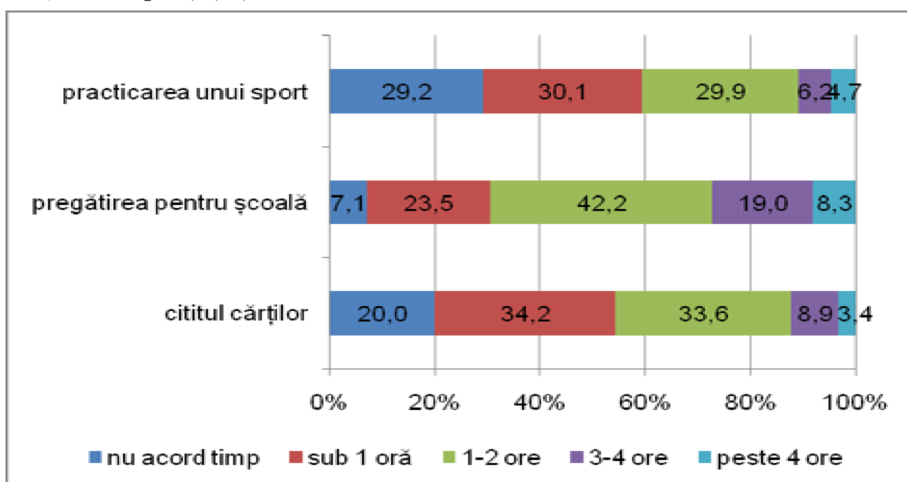
În ceea ce priveşte gradul de satisfacție al studenților, aceştia se declară cel mai mulțumiți de cunoştințele teoretice dobândite (mulțumiți în proporție de 66,50%) şi de orele ținute de profesori (mulțumiți în proporție de 63,83%). Gradul mai mare de mulțumire cu cunoştințele teoretice decât cu cele practice obținute în primul an de studii (66,50% față de 53,83%) este explicat şi prin natura introductivă (preponderent teoretică) a cursurilor în primul an de facultate, indiferent de profil. Principalele motive de nemulțumire sunt, în ordine, cuantumul taxelor de studii (32,87% nemulțumiți) şi şansele la un loc de muncă după absolvirea facultății (25,62% nemulțumiți). În ceea ce priveşte baza materială oferită de universități, studenții sunt în general mulțumiți, atât de dotare în general (biblioteci, laboratoare etc.) – 53,81% mulțumiți –, cât şi de sălile de clasă – 54,02% mulțumiți.

4.3. Pregătirea studenților pentru şcoală

A cincea parte dintre studenți (20%) nu citesc deloc cărți, iar 34,2% aloca maximum o oră pe zi cititului. Pentru pregătirea şcolii este alocat mai mult timp, 7,1% dintre studenți neacordând niciun fel de timp acestei acti-

vităţi, media alocată pe zi pentru pregătirea cursurilor şi seminariilor fiind de 1-2 ore (42,2% dintre studenţi). De remarcat că 30,6% dintre studenţi nu acordă timp deloc sau alocă sub o oră pe zi pregătirii pentru şcoală. Există o corelaţie semnificativă (ρ=.207, p<.01, N=1324) între timpul alocat pregătirii pentru cursuri şi seminarii şi media obţinută în ultima sesiune. Timpul acordat cititului se corelează de asemenea pozitiv cu media obţinută (ρ=.204, p<.01, N=1315). Cu alte cuvinte, cu cât studenţii sunt mai preocupaţi de pregătirea pentru şcoală, dar şi de citit în general, cu atât au medii mai mari în sesiune.

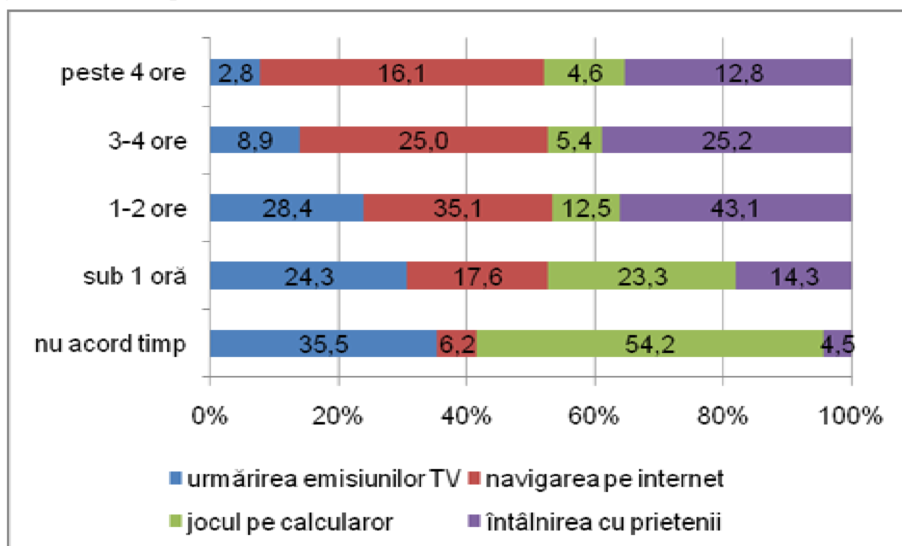
Figura 37. Modul în care studenţii îşi petrec timpul (citit, pregătire pentru şcoală, sport) (%)

Pregătirea fizică prin practicarea unui sport este importantă pentru studenţi în general, 70,8% dintre ei petrecând un anume timp zilnic făcând sport. Mai mult, 40,7% alocă mai mult de o oră pe zi acestui tip de activitate.

Genul joacă un rol important în distribuirea timpului. Există corelaţii pozitive între gen şi timpul alocat cărţilor (ρ=.202, p<.01, N=1217), timpul alocat pregătirii pentru cursuri şi seminarii (ρ=.200, p<.01, N=1326), ceea ce arată că fetele sunt, în general, mai preocupate de pregătirea academică şi de dezvoltarea culturii generale. Ele au, în general, note ceva mai mari decât ale băieţilor (ρ=.160, p<.01, N=1305). În ceea ce priveşte practicarea sportului, acesta rămâne o activitate predilectă a băieţilor, corelaţia între sex şi timpul alocat sportului fiind una semnificativă (ρ=-.321, p<.01, N=1321).

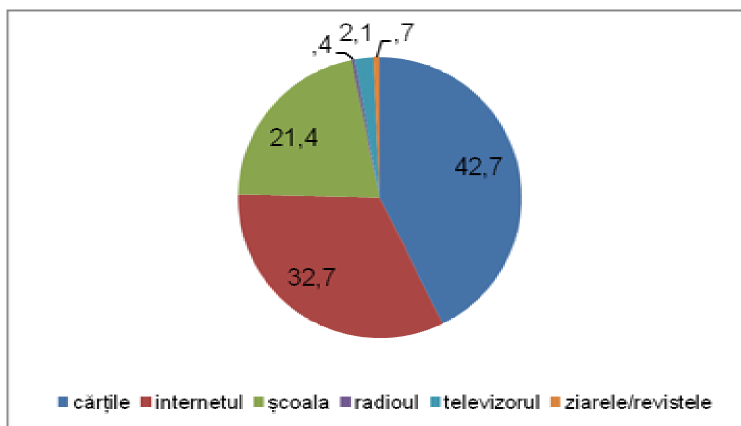
Figura 38. Modul în care studenții își petrec timpul (TV, calculator, jocuri online, prieteni) (%)

Pentru activitățile de timp liber, cum ar fi urmărirea emisiunilor TV, navigarea pe internet, jocurile pe calculator sau întâlnirile cu prietenii, analiza arată că timpul cel mai semnificativ este petrecut cu prietenii (81,2% dintre studenți alocă cel puțin o oră pe zi întâlnirilor cu prietenii). Pe locul următor se situează navigarea pe internet, numai 6,2% dintre studenți neacordând timp acestei activități. Peste 16% dintre studenții intervievați alocă mai mult de 4 ore navigării pe internet. Internetul pare să fi devenit un concurent redutabil al televizorului: 35,5% dintre studenți nu urmăresc deloc emisiunile TV. Dintre ei, 47,7% nu au televizor acolo unde locuiesc, ceea ce arată că, totuși, pentru mai mult de jumătate dintre ei, neacordarea de timp pentru televizor este o opțiune personală.

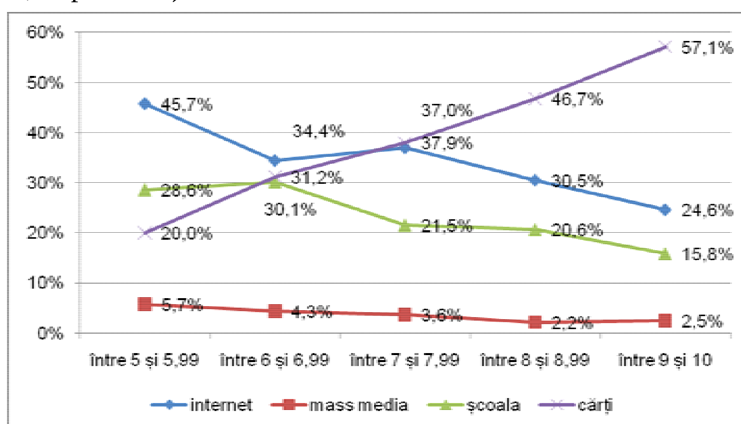
Alocarea unui timp însemnat navigării pe internet ridică problema concurenței pe care internetul o face cărților sau școlii în construirea culturii generale. Întrebați care sursă de informare consideră că este cea mai utilă pentru formarea culturii generale, 42,7% dintre studenții au menționat cărțile, 32,7% internetul și 21,4% școala.

Figura 39. Importanța surselor de informare în construirea culturii generale (%)

Media tradiționale par să nu aibă nicio rezonanță în mintea studenților ca surse de construire a culturii generale. Există o relație semnificativă între media obținută de studenți şi importanța acordată cititului şi internetului ca surse de cultură generală (χ^2=59,736, df.=20, N=1251, p<.01). Cu cât studenții au note mai mari, cu atât sunt mai înclinați să acorde importanță mai mare cărților şi mai mică internetului în construirea culturii generale.

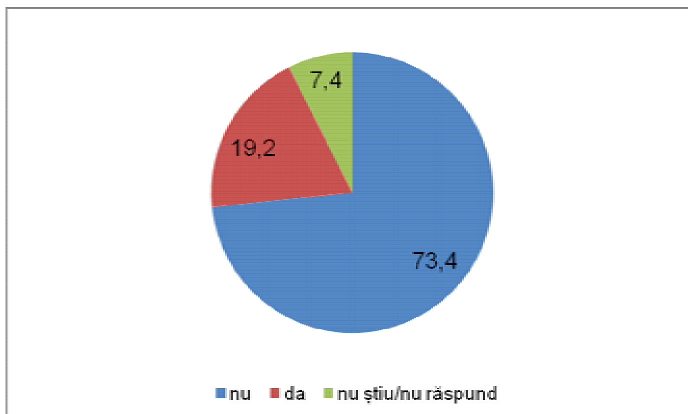
Figura 40. Relația dintre media obținută în ultima sesiune (pe orizontală) şi opinia cu privire la sursele utile pentru dobândirea culturii generale (pe verticală, în procente)

4.4. Riscul de abandon în rândul studenților

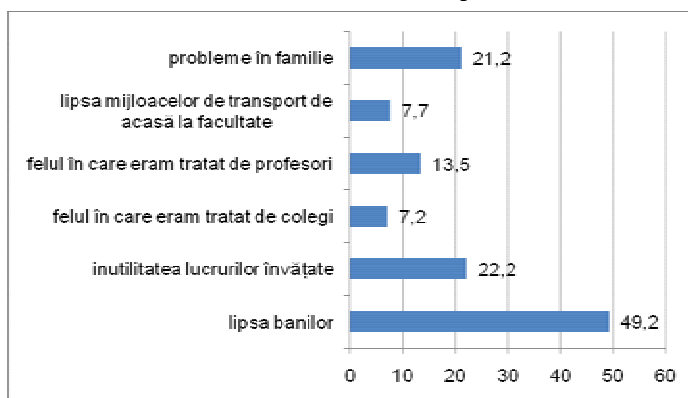
Abandonul şcolar reprezintă una dintre preocupările cele mai importante ale politicilor în domeniul educației. Cercetarea a arătat că 19,2% dintre studenți au fost în situația de a abandona şcoala pe parcursul anului I de studii.

Figura 41. Riscul de abandon în timpul primului an de facultate (Ai fost vreodată în situația de a abandona şcoala?) (%)

Motivele pentru care aceştia au ajuns la un moment dat în situația de a abandona facultatea sunt legate în principal de problemele financiare (49% dintre cei care au declarat că s-au aflat în situație de abandon au menționat lipsa banilor drept unul dintre motive), inutilitatea lucrurilor învățate (22,2%) şi alte probleme de familie (21,2%).

Figura 42. Motivele riscului de abandon în primul an de studii (%)

După cum era de aşteptat, există o corelaţie negativă între nivelul veniturilor familiei şi riscul de abandon din cauza banilor ($\rho=-.306$, $p<.01$, $N=247$). Cu alte cuvinte, cu cât veniturile familiei sunt mai mici, cu atât riscul de abandon din cauza lipsei de bani este mai mare. Timpul necesar studentului pentru a ajunge la facultate nu este corelat semnificativ cu motivul lipsei mijloacelor de transport de acasă la facultate, ceea ce ne trimite către o altă ipoteză, anume că este vorba despre studenţii pentru care faptul că locuiesc departe de oraşul în care studiază se corelează cu faptul că îşi permit cu greu să locuiască cu chirie sau la cămin.

Studenţii care declară că s-au găsit în situaţia de abandon la un moment dat datorită inutilităţii lucrurilor învăţate nu sunt mai puţin mulţumiţi decât colegii lor de orele ţinute de profesori, nici de cunoştinţele teoretice sau practice dobândite. Niciuna dintre corelaţii nu s-a dovedit semnificativă. De asemenea, ei nu au medii diferite de ceilalţi colegi ai lor.

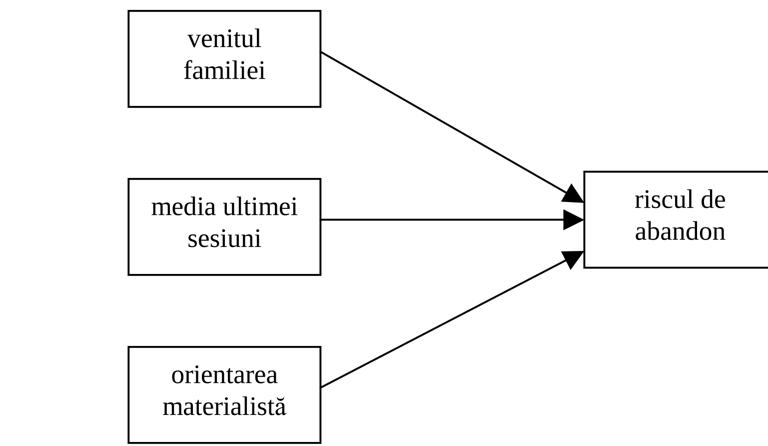
În ceea ce îi priveşte pe studenţii care s-au gândit să abandoneze studiile din cauza dificultăţii de a se integra în comunitatea şcolară (modul în care erau trataţi de profesori sau de colegii lor), aceştia nu au un profil diferit de restul colegilor lor, nu sunt mai nemulţumiţi de cunoştinţele dobândite, nici teoretice, nici practice, nici de deschiderea profesorilor. Singura diferenţă este că sunt ceva mai nemulţumiţi de orele ţinute de profesori ($\rho=-.177$, $p<.01$, $N=256$).

În ansamblu, studenţii care au ajuns la un moment dat în situaţia de abandon au medii mai mici în sesiune ($\rho=-.118$, $p<.01$, $N=1192$) şi părinţi cu un nivel de educaţie ceva mai scăzut (corelaţii foarte slabe între decizia potenţială de abandon şi nivelul de educaţie al mamei ($\rho=-.083$, $p<.01$, $N=1179$), respectiv nivelul de educaţie al tatălui ($\rho=-.088$, $p<.01$, $N=1169$), precum şi nivelul de venituri al familiei ($\rho=-.133$, $p<.01$, $N=1213$)). Toate corelaţiile sunt slabe şi, de fapt, detaliate pe cauze specifice, numai lipsa banilor corelează semnificativ cu trei dintre cele patru variabile ($\rho=-.151$, $p<.05$, $N=246$ – nivelul de educaţie al mamei; $\rho=-.141$, $p<.05$, $N=242$ – nivelul de educaţie al tatălui; $\rho=-.303$, $p<.01$, $N=258$ – venitul familiei). La acestea se adaugă mediul de rezidenţă al părinţilor ($\rho=-.220$, $p<.01$, $N=258$), care este o variabilă corelată semnificativ cu motivul lipsei de bani. Cu cât localitatea în care locuiesc părinţii este mai mică, cu atât riscul de abandon din cauza banilor este mai mare.

Folosirea regresiilor statistice ne-a permis construirea unui model predictiv care scoate în evidență factorii cei mai importanți ce pot prezice riscul de abandon şcolar. Există, desigur, mulți alți factori necontrolabili, de pildă influența anturajului, a fraților, factori de sănătate, predispoziții psihice etc., ceea ce nu ne permite construirea unui model cu o valoare explicativă ridicată. Totuşi, modelul permite identificarea corelațiilor şi a factorilor demografici determinanți care pot permite recomandarea de politici educaționale ce au ca scop ameliorarea riscului de abandon.

Ecuația de regresie[3] arată un model liniar, în care factorii predictori ai riscului de abandon sunt venitul familiei (studenții care provin din familii cu venituri mici sunt cu 58% mai predispuşi la abandon decât studenții care provin din familiile cu venituri mari), timpul necesar pentru a ajunge la şcoală, media din sesiune (studenții cu medii mari sunt mai puțin predispuşi la abandon Exp(B)=.764, p<.01), la care se adaugă prezența valorile materialiste (VOMSS). Rezultatele arată că studenții care cred că bunurile materiale sunt importante în definirea succesului sunt mai predispuşi să abandoneze şcoala decât studenții mai puțin orientați spre valorile materiale. Spre deosebire de nivelul liceului, genul sau nivelul de educație al părinților nu mai sunt variabile predictive. Nici mediul de rezidență al părinților nu este un predictor semnificativ.

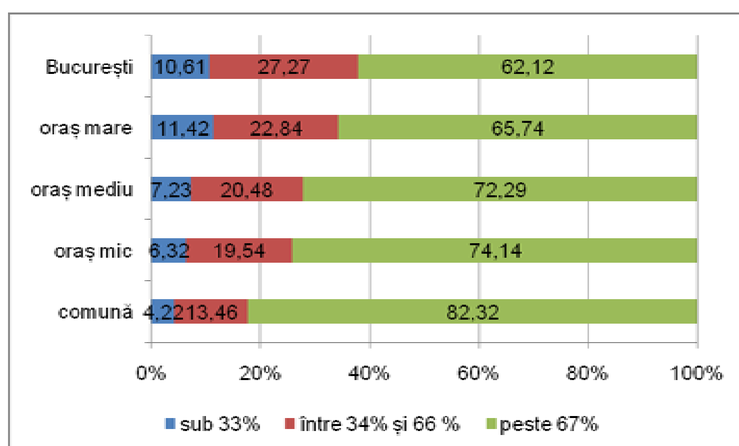
Figura 43. Modelul explicativ pentru riscul de abandon la nivel de facultate

[3] Pentru mai multe detalii cu privire la construirea ecuațiilor de regresie, vezi Pricopie, Frunzaru, Corbu şi Ivan (2010).

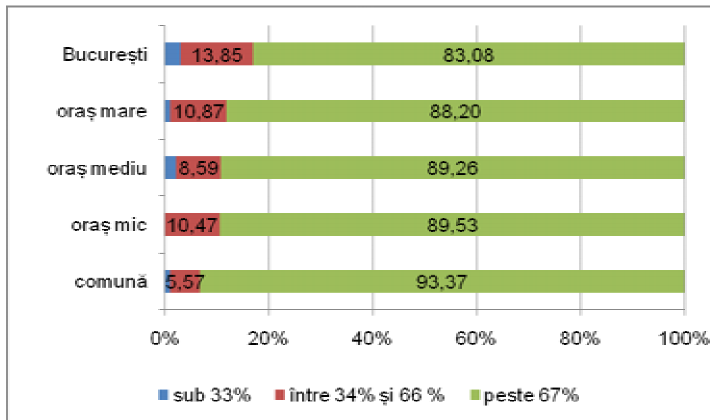
În termeni de inechitate socială, nivelul veniturilor rămâne cel mai important factor în definirea riscurilor de abandon. Media este o variabilă corelată, la rândul ei, cu nivelul de educaţie al părinţilor (într-o măsură destul de mică, totuşi: ρ=.104, p<.01, N=1292 cu nivelul de educaţie al mamei şi ρ=.097, p<.01, N=1270 cu nivelul de educaţie al tatălui), precum şi cu nivelul de prezenţă la cursuri şi seminarii (ρ=.254, p<.01, N=1259 – prezenţa la cursuri, ρ=.204, p<.01, N=1241 – prezenţa la seminarii). Iar prezenţa la cursuri este corelată cu mediul de rezidenţă al părinţilor (Figura 44).

Figura 44. Prezenţa la cursuri în funcţie de mediul de rezidenţă al părinţilor

Graficul arată că există o directă proporţionalitate între nivelul de prezenţă la cursuri şi mărimea localităţii unde locuiesc părinţii, ceea ce poate fi interpretat şi în termeni de mediu de provenienţă; cu alte cuvinte, cu cât mărimea localităţii de provenienţă este mai mică, cu atât prezenţa studenţilor la cursuri este mai ridicată (ρ=-.163, p<.01, N=1283). Situaţia este diferită pentru seminarii, unde prezenţa nu corelează semnificativ cu mărimea localităţii de origine a studenţilor, deşi Figura 45 arată o tendinţă asemănătoare.

Figura 45. Prezența la seminarii în funcție de mediul de rezidență al părinților

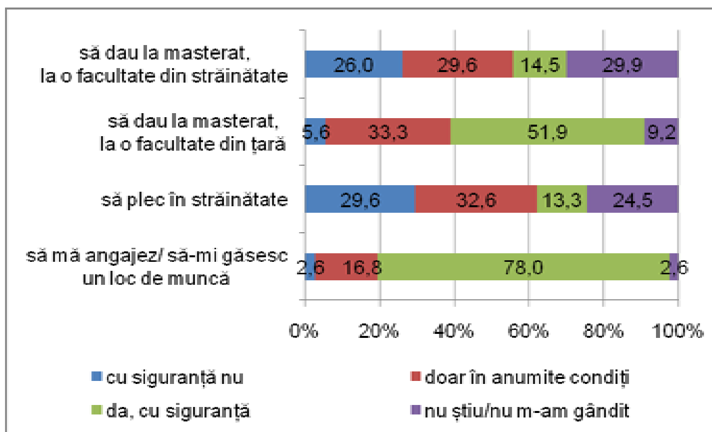

Totuşi, în cazul seminariilor, de regulă prezența este obligatorie şi nu este influențată de alți factori în mod special. Se poate, totuşi, observa o diferență limpede între nivelul de prezență al celor care provin din zona rurală (părinții lor locuiesc la sat) şi ceilalți studenți.

4.5. Continuarea studiilor la nivel postuniversitar

Problema continuării studiilor după terminarea facultății este una de perspectivă generală, atât cât îşi pot previziona viitorul studenții de anul I.

Figura 46. Planurile de viitor ale studenților de anul I

Atât cât pot prevedea din anul I de facultate, studenții apreciază că vor da cu siguranță la masterat în proporție de 51,9%, ceea ce nu îi împiedică să fie la fel de siguri că se vor şi angaja (78% dintre studenții chestionați). Ideea continuării studiilor nu intră deloc în contradicție cu ideea angajării. Se ştie că, în România, majoritatea masteranzilor au un loc de muncă pe perioada masterului. De altfel, 80,4% dintre cei care declară că vor continua cu siguranță studiile la nivel de masterat şi-au manifestat totodată intenția de a se angaja după absolvirea facultății. Plecarea în străinătate, fie pentru masterat, fie pentru alte motive, este opțiunea cea mai puțin prezentă (numai 13,3%, respectiv 14,5% se declară siguri de o astfel de continuare), mai mult, un procent ridicat dintre ei nu s-au gândit la o asemenea perspectivă (24,5%, respectiv 29,9%).

Prelucrarea statistică a datelor arată un model predictiv slab, conținând variabilele sex, media sesiunii anterioare şi dimensiunea materialistă ce măsoară rolul bunurilor materiale în realizarea fericirii. Modelul este slab şi nu arată predictori semnificativi legați de alte variabile, cum ar fi mediul de proveniență al părinților sau (mai ales) nivelul veniturilor acestora.

O dimensiune interesantă este dată de proiecțiile studenților legate de aşteptările celorlalți de la ei şi de percepția intențiilor colegilor la terminarea studiilor universitare, ceea ce permite o evaluare a posibilelor presiuni pe care studenții le resimt, fie de a se angaja, fie de a-şi continua studiile.

Figura 47. Percepția studenților față de planurile celorlalți colegi (%)

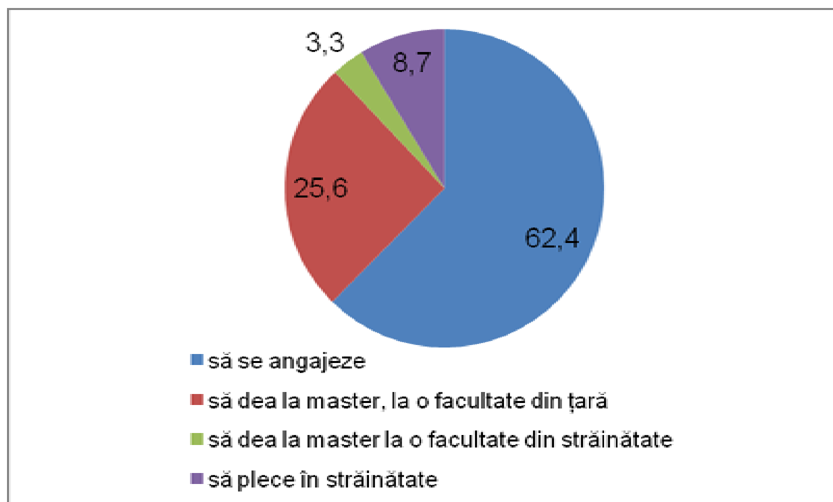
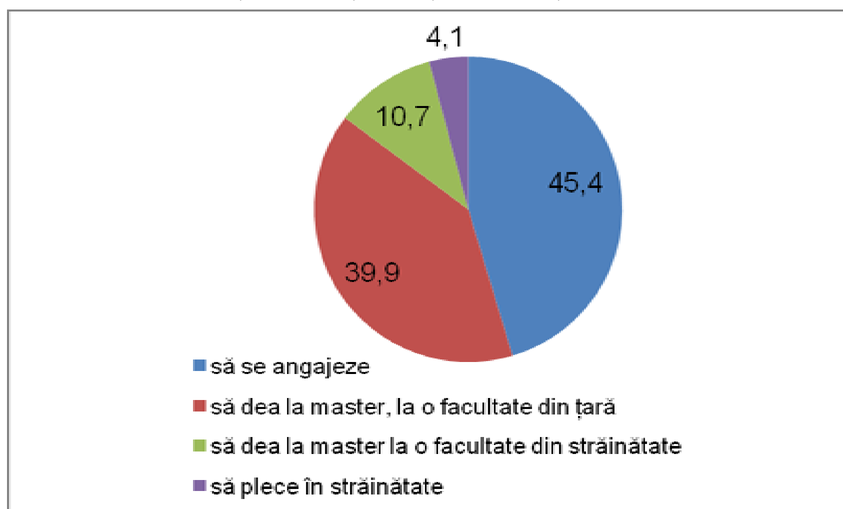

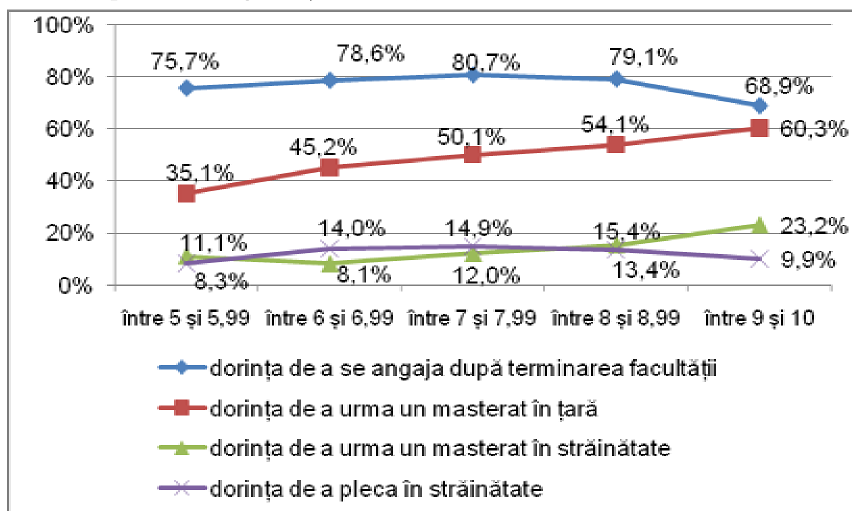
Figura 48. Percepția studenților față de dorințele propriilor familii (%)

În ceea ce priveşte proiecțiile studenților în legătură cu ceea ce cred că îşi propun colegii lor sau ceea ce cred că îşi doresc familiile lor pentru ei la sfârşitul terminării studiilor de licență, se observă o apreciere a unei direcții generale de angajare ca prioritate centrală, mai ales în cadrul proiecțiilor legate de colegi. În rândul familiei, există un echilibru între dorința ca studenții să urmeze un masterat (39,90% dintre opțiuni) şi dorința ca aceştia să se angajeze (45,40% dintre opțiuni). Aceasta ne arată o apreciere a studenților în direcția importanței mari pe care familia o acordă continuării studiilor.

Revenind la planurile propriu-zise ale studenților, o detaliere a intențiilor în funcție de media ultimei sesiuni de examene arată direcții diferite de evaluare.

Figura 49. Planurile de viitor ale studenților, în funcție de media ultimei sesiuni (răspuns „cu siguranță, da” %)

Există diferențe importante între planurile de angajare şi planurile de continuare a studiilor. În ceea ce priveşte planurile de angajare sau de plecare în străinătate (nu pentru studii), ele nu urmează vreo tendință legată de medie. Se poate doar remarca o scădere a intenției de angajare pentru studenții cu medii peste 9. În schimb, planurile de a urma un masterat, atât în țară, cât şi în străinătate sunt corelate cu nivelul notelor. Cu cât studenții au obținut medii mai mari în ultima sesiune, cu atât ei sunt mai hotărâți să urmeze studii masterale.

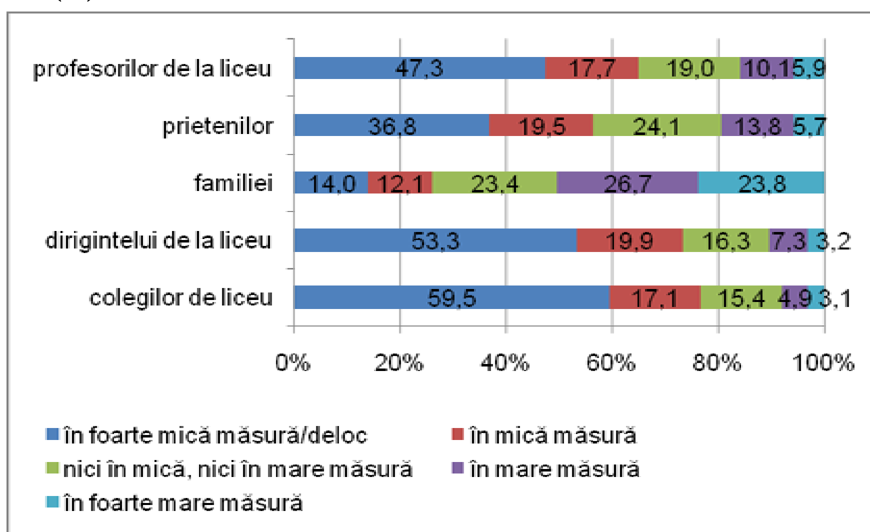
4.6. Cu cine s-au sfătuit studenții în alegerea facultății

Dacă în cazul cercetării în rândul liceenilor am urmărit evaluările acestora la nivel abstract asupra importanței pe care o acordă diferiților factori sociali de influență în procesul alegerii facultății, cercetarea realizată în rândul studenților de anul I (reprezentativă pentru universitățile de stat din România) a urmărit să identifice, retrospectiv, modul în care studenții au luat decizia de a se îndrepta spre o anume facultate şi cu cine anume s-au sfătuit pentru aceasta.

Studenții afirmă că s-au sfătuit în mai mică măsură cu terți în alegerea facultății comparativ cu declarațiile elevilor (Figura 50) şi menționează ca

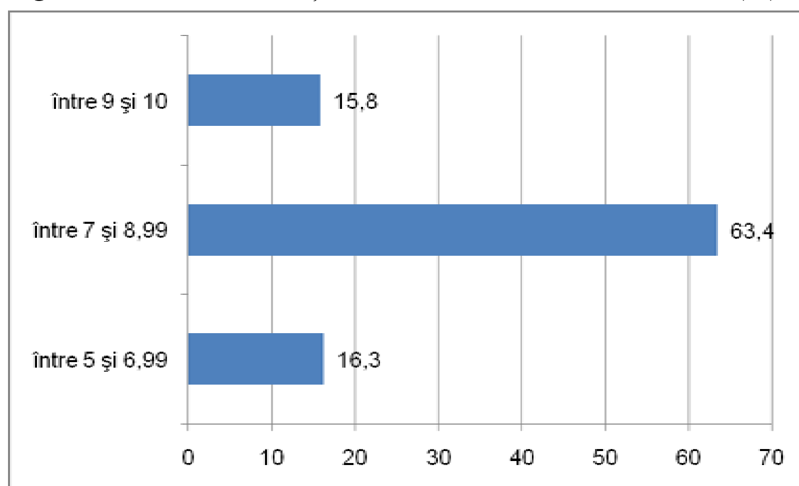
principală sursă de influență familia – care era privită ca fiind cea mai importantă şi de liceeni –, apoi prietenii şi profesorii de liceu. Un număr considerabil mai mic de studenți (aproximativ 9%) recunosc că s-au consultat „în mare măsură" şi „în foarte mare măsură" cu dirigintele în alegerea facultății, față de 42,4% dintre liceeni care se aflau într-o situație similară. Este posibil ca, retrospectiv, studenții să privească decizia de a alege o facultate ca aparținându-le exclusiv, fără nicio sursă de influență, dar ne putem întreba, de asemenea, de ce aceste surse de influență investite de elevi cu încredere, ca dirigintele şi profesorii de la şcoală, la final nu participă, de fapt, la decizia elevului de a urma cursurile universitare. Probabil, explicația este că nu sunt pregătiți să facă acest lucru, nu au timpul necesar sau nu li se solicită din partea instituțiilor de învățământ unde îşi desfăşoară activitatea. Nu ştim în ce măsură există, la nivelul liceului, posibilitatea orientării profesionale a elevilor de către profesori şi diriginți, dar putem spune, pe baza datelor cercetării, că elevii au aşteptări în acest sens.

Figura 50. În ce măsură ați ținut cont în alegerea facultății de părerea [...]? (%)

Ca şi în cazul elevilor, majoritatea respondenţilor (63,4%), s-au plasat în grupul celor numiţi de noi cu „note mari”[4] (Figura 51), însă procentul studenţilor „cu note foarte mari” a fost similar cu cel al studenţilor „cu note mici” (16%). Chestionarele fiind aplicate, în ambele cercetări, doar celor prezenţi la seminarii, putem spune că, per ansamblu, distribuţia notelor la facultate se apropie mai mult de una normală (gaussiană), pe când la liceu se tinde spre o supraevaluare a elevilor cu note mari – numărul elevilor „cu note foarte mari” (între 9 şi 10) este de aproximativ trei ori mai mare decât numărul celor „cu note mici” (între 5 şi 6,99).

Figura 51. Mediile studenţilor din anul I în sesiunea din iarnă (%)

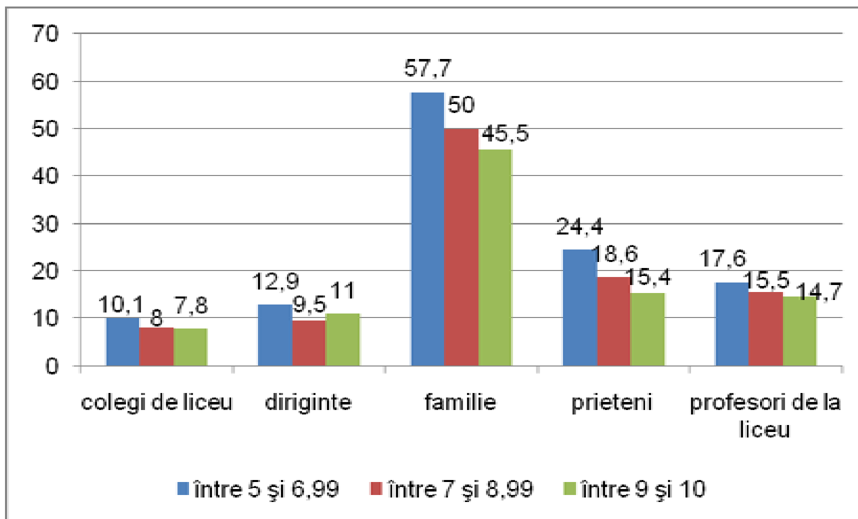

Dacă în cazul elevilor există o relaţie negativă între media acestora şi tendinţa de a se consulta cu terţi în alegerea facultăţii, unde cei cu medii mari consideră că este „puţin important” şi „deloc important” să te consulţi cu profesori, diriginte, colegi, familie, cunoscuţi în alegerea facultăţii, în cazul studenţilor nu întâlnim decât slab această tendinţă, mai ales în cazul consultării familiei şi prietenilor. Corelaţiile, în sensul în care studenţii cu note mari declară că s-au sfătuit mai puţin cu familia şi prietenii în alegerea facultăţii, sunt slabe (ρ=-.065, $p<.05$, n=1306 şi ρ=-.078, $p<.01$, n=1305) şi

[4] Am recodificat, de asemenea, variabila „media obţinută în sesiunea din iarnă”, grupând subiecţii în trei categorii: între 5 şi 6,99 (cu note mici), între 7 şi 8,99 (cu note mari) şi peste 9 (cu note foarte mari).

nesemnificative în ce priveşte consultarea cu profesorii, colegii de liceu sau dirigintele (Figura 52).

Figura 52. În funcție de medie (pe verticală), procentul subiecților chestionați care au ținut cont „în mare măsură şi „în foarte mare măsură”, în alegerea facultății, de părerea [...]

Studentele au declarat, în medie, că s-au consultat în mai mare măsură cu familia decât au făcut-o studenții (F=4,808, p<.05). În ce priveşte apelul la sfaturile colegilor de liceu, nu am obținut diferențe semnificative în funcție de genul respondenților. Aceste rezultate nu pot fi puse, ca în cazul elevilor, pe seama diferențelor dintre mediile generale în sesiunea din iarnă dintre studenți şi studente. Şi în cazul studentelor, ca şi al elevelor de liceu, avem de-a face cu medii mai mari decât cele ale colegilor lor de sex masculin (χ^2=23,371 df=2, p<.01). Deşi, în general, cei cu note mai mari tind să declare că s-au consultat mai puțin cu familia (Figura 3), studentele sunt cele care declară că s-au consulat mai mult cu familia decât studenții, chiar dacă au note mai mari decât aceştia.

Nu am înregistrat diferențe semnificative statistic între apelul la sfaturile familiei, prietenilor, profesorilor, dirigintelui, colegilor de liceu şi tipul de învățământ la care este înscris studentul (cu taxă sau subvenționat de stat), nivelul veniturilor familiei, dacă este angajat ori nu sau are acces la internet unde locuieşte. Cei care au deja un loc de muncă au tins, în medie, să

aprecieze că au apelat mai puțin la sfaturile familiei (F=3,523, p=0,061), probabil datorită faptului că se percep mai puțin dependenți de familie, comparativ cu cei care nu au un loc de muncă.

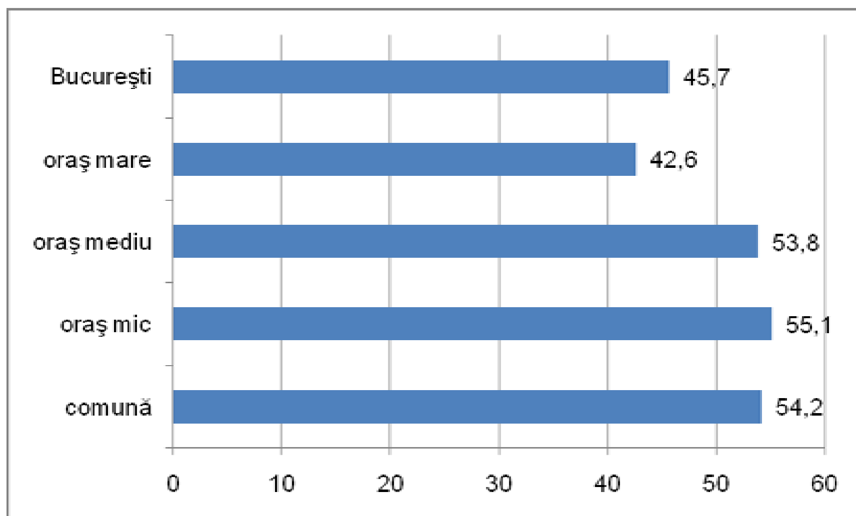
Referitor la accesul studenților la computer şi internet, acolo unde locuiesc, Tabelul 9 arată că procentul celor care beneficiază atât de computer, cât şi de internet, este similar elevilor de liceu (87%), însă numărul celor care nu au acces la computer este de aproximativ 6%, mult mai mare decât în cazul liceenilor. Probabil că prin plecarea de la domiciliul familiei către alte localități, pentru a studia, o parte din studenți, cel puțin în primul an de facultate, nu au computer în noua locuință. Însă chiar şi cei care nu au un computer au acces la internet, procentul celor care declară că nu au internet acolo unde locuiesc fiind de doar 2%. În această situație, devine necesar pentru facultăți să comunice cu potențialii studenți în mediul online.

Tabelul 9. Accesul la computer şi internet al elevilor de liceu

		Unde locuiți beneficiați de acces la internet?	
		Da	**Nu**
Unde locuiți beneficiați de computer?	**Da**	87% (n=1155)	2% (n=26)
	Nu	5,7% (n=75)	5,4% (n=71)

Diferențe semnificative între medii s-au înregistrat în ce priveşte consultarea familiei pentru alegerea facultății (F=4,312, p<.01) în funcție de mărimea localității unde se află familia respondentului. Subiecții ai căror părinți locuiesc în comune şi oraşe mici (sub 20.000 de locuitori) şi oraşe medii (între 20.000 şi 100.000 de locuitori) au declarat că au apelat în mai mare măsură la sfaturile familiei pentru alegerea facultății, comparativ cu cei din oraşele mari, inclusiv Bucureşti (Figura 53).

Figura 53. Procentul celor care au declarat că s-au consultat „în mare măsură" şi „în foarte mare măsură" cu familia în alegerea facultății, în funcție de mărimea localității de unde provin

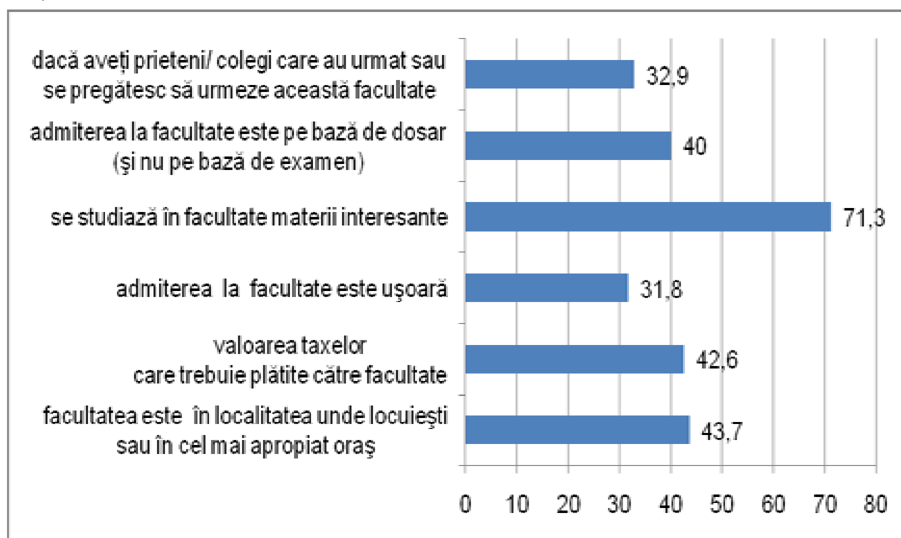

4.7. De ce anume au ținut cont studenții în alegerea facultății

Studenților li s-a cerut să menționeze aspectele de care au ținut cont în alegerea facultății la care studiază (cea unde a fost aplicat chestionarul), ierarhizând pe rând nouă elemente, pe care le-am avut în vedere şi în cercetarea în rândul liceenilor. Am eliminat din listă varianta „să pot face facultatea la distanță", deoarece am intervievat doar studenți de la învățământul de zi, prezenta cercetare limitându-şi concluziile la această formă de învățământ.

Ca şi în cazul liceenilor, „profilul facultății să fie considerat de viitor" şi „să se studieze materii interesante în facultate" au fost cele mai importante aspecte evaluate de studenți în alegerea unei facultăți. Cu toate că liceenii nu au inclus în lista priorităților (primele trei aspecte evaluate) ca facultatea să fie de stat, la studenții de anul I am înregistrat o importanță crescută acordată acestui aspect, atunci când aceştia au descris cum au ales în mod real facultatea la care studiază. În alegerea propriu-zisă, valoarea taxelor s-a dovedit a fi mai puțin importantă decât în estimările liceenilor.

Figura 54. Procentul studenților care au declarat că, în alegerea facultății, au ținut cont „în mare măsură” şi „în foarte mare măsură” de [...]

Media studentului din ultima sesiune (cea din iarnă) se corelează cu centrarea pe unele dintre cele nouă aspecte în alegerea facultății. Astfel, cu cât media studentului este mai mare, cu atât apreciază mai puțin că a ales această facultate pentru „admiterea uşoară” (ρ=-.152, p<.01, n=1304) sau pentru „admiterea pe bază de dosar” (ρ=-.142, p<.01, n=1312) şi mai mult că a ales astfel pentru că „la facultate se studiază lucruri interesante” (ρ=.112, p<.01, n=1317).

De asemenea, studentele au ținut cont mai mult decât studenții, în alegerea facultății, de faptul dacă „facultatea este de stat” (F=10, 235, p<.01), în timp ce studenții au luat mai mult în considerare dacă „au prieteni/colegi care au urmat/se pregătesc să urmeze facultatea respectivă” (F=24, 404, p<.01). Aceste date sunt consistente cu diferențele de gen în alegerea facultății estimate la liceeni, unde fetele au declarat că s-ar sfătui mai mult cu familia, iar băieții – că ar apela în mai mare măsură la sfatul colegilor de clasă.

Tabelul 10. Procentul studenților care au declarat că, în alegerea facultății, au ținut cont „în mare măsură” şi „în foarte mare măsură” de anumite aspecte, în funcție de media obținută în sesiunea din iarnă

În ce măsură ați ținut cont, în alegerea facultății, de următoarele [...]?	Media în sesiunea din iarnă		
	între 5 şi 6,99	între 7 şi 8,99	între 9 şi 10
cei din jur spun lucruri pozitive despre facultatea respectivă	50,2	48,1	41,5
profilul facultății este considerat „de viitor”	81,8	80,7	74,3
facultatea este de stat	79,8	77,4	83,4
facultatea este în localitatea unde locuieşti sau în cel mai apropiat oraş	51,6	42,9	42,4
valoarea taxelor care trebuie plătite către facultate	47,1	44,0	36,0
se studiază în facultate materii interesante	71,0	71,6	81,3
admiterea la facultatea este uşoară	43,3	31,8	23,7
admiterea la facultate este pe bază de dosar (şi nu pe bază de examen)	52,2	40,1	30,4
ai prieteni/colegi care au urmat sau se pregătesc să urmeze această facultate	38,8	33,7	25,1

Studenții care aveau deja un loc de muncă s-au gândit în mai mare măsură, atunci când au ales facultatea, dacă „este în localitatea unde locuiesc sau în cel mai apropiat oraş” ($F=39,297$, $p<.01$) şi la „valoarea taxelor care trebuie plătite” ($F=5,113$, $p<.05$); cei care nu aveau un loc de muncă au luat mai mult în considerare dacă „profilul facultății este considerat de viitor” ($F=4,089$, $p<.05$).

Tabelul 11. Procentul studenţilor care au declarat că, în alegerea facultăţii, au ţinut cont „în mare măsură” şi „în foarte mare măsură” de anumite aspecte, în funcţie de mărimea localităţii unde locuiesc părinţii lor

În ce măsură aţi ţinut cont, în alegerea facultăţii, de următoarele [...]?	Părinţii locuiesc în				
	comună	oraş mic	oraş mediu	oraş mare	Bucureşti
cei din jur spun lucruri pozitive despre facultatea respectivă	50,5	46,1	48,3	46,1	40,5
profilul facultăţii este considerat „de viitor”	80,6	80,4	81,2	78,1	77,1
facultatea este de stat	79,6	76,9	80,1	85,7	79
facultatea este în localitatea unde locuieşti sau în cel mai apropiat oraş	39,9	40,4	42,8	51,6	54,3
valoarea taxelor care trebuie plătite către facultate	47,3	42,9	44,6	39,9	34,1
se studiază în facultate materii interesante	72,7	73,6	72,5	73,2	72,8
admiterea la facultate este uşoară	34,3	33,5	35,8	30,1	23,6
admiterea la facultate este pe bază de dosar (şi nu pe bază de examen)	44,8	33,6	47,5	36,8	25,7
ai prieteni/colegi care au urmat sau se pregătesc să urmeze această facultate	35,4	30,7	35,5	33,6	27,2

Pentru respondenţii din oraşele mari şi din Bucureşti a fost mai important ca facultatea „să fie în localitatea unde locuiesc sau în cel mai apropiat oraş” ($F=5,102$, $p<.01$), pentru studenţii ale căror familii locuiesc în comune şi oraşe mici sau medii a fost mai important ca „admiterea la facultate să fie uşoară” ($F=3,618$ $p<.01$) şi, eventual, ca „admiterea la facultate să fie pe bază de dosar” ($F=7,393$, $p<.01$). Aceste date susţin rezultatele obţinute la nivel de liceu şi arată *pattern*-uri stabile de alegere a facultăţii.

Diferenţe am obţinut şi în ce priveşte alegerile subiecţilor în funcţie de nivelul de educaţie al părinţilor. Ca şi în cazul elevilor de liceu, am înregistrat corelaţii puternic pozitive între „ultima şcoală absolvită de mamă” şi „ultima şcoală absolvită de tată” ($\rho=.637$, $p<.01$, $n=1296$) şi, de asemenea, corelaţii pozitive între „media studentului în sesiunea din iarnă” şi „ultima

şcoală absolvită de mamă” (ρ=.102, p<.01, n=1292). Nu am înregistrat corelații pozitive semnificative între „ultima şcoală absolvită de tată” şi „media studentului în sesiunea din iarnă”.

Analizând diferențele între alegerile studenților aflați la învățământ cu taxă şi cei aflați pe un loc subvenționat, observăm că studenții care au un loc subvenționat s-au declarat mai interesați ca „facultatea să fie de stat” (F=22.066, p<.01) şi „să studieze la facultate materii interesante” (F=8, 599, p<.01), pe când cei care ocupă un loc cu taxă au fost mai interesați ca facultatea „să fie în localitatea unde locuiesc sau în cel mai apropiat oraş” (F=9,479, p<.01) (Tabelul 12).

Tabelul 12. Procentul studenților care au declarat că, în alegerea facultății, au ținut cont „în mare măsură” şi „în foarte mare măsură” de anumite aspecte, în funcție de repartizarea lor pe loc subvenționat *versus* loc cu taxă

În ce măsură ați ținut cont, în alegerea facultății, de următoarele [...]?	Loc în învățământ	
	cu taxă	subvenționat
cei din jur spun lucruri pozitive despre facultatea respectivă	48,4	47,9
profilul facultății este considerat „de viitor”	80,4	80,0
facultatea este de stat	71,4	80,9
facultatea este în localitatea unde locuieşti sau în cel mai apropiat oraş	52,4	41,2
valoarea taxelor care trebuie plătite către facultate	42,1	43,2
se studiază în facultate materii interesante	69,1	74,2
admiterea la facultatea este uşoară	20,0	23,2
admiterea la facultate este pe bază de dosar (şi nu pe bază de examen)	50,2	38,4
ai prieteni/colegi care au urmat sau se pregătesc să urmeze această facultate	31,0	33,8

Concluzii

Scopul principal al prezentului studiu a fost acela de a identifica factorii cheie care ar putea fi luați în considerare atunci când se discută politicile în domeniul educației cu privire la acces şi echitate, atât la nivel de liceu, cât şi la nivel universitar, şi cu privire la încurajarea tinerilor să continue eforturile pentru a parcurge studiile de licență, respectiv de masterat. Politicile europene în ceea ce priveşte educația şi ocuparea forței de muncă subliniază nevoia de continuare a studiilor pentru un număr cât mai mare de tineri, aceasta fiind singura cale prin care se poate construi o economie bazată pe cunoaştere. Prin urmare, creşterea procentului de persoane care au absolvit liceul şi care urmăresc în continuare o diplomă universitară este un obiectiv cheie al Uniunii Europene, atât în domeniul ocupării forței de muncă, cât şi în cel al educației. Iată de ce, în acest studiu, am căutat explicații teoretice (modele) care să ne permită să înțelegem, în principal, raportarea tinerilor la formele superioare de educație şi sursele posibile de inechitate atunci când vorbim de accesul în învățământul superior. Am avut în vedere, în primul rând, factorii demografici tradiționali care ar putea fi predictori puternici, cum ar fi „gen", „veniturile familiei", „reşedință", „nivelul de educație al părinților", la care am adăugat „timpul pentru a ajunge la şcoală", „performanța şcolară" etc. De asemenea, în cadrul acestei cercetări s-a încercat măsurarea valorilor materialiste ale tinerilor şi aşezarea acestora în contextul mai larg al opțiunilor pentru educație. Rezultatele prezentate în acest studiu au confirmat o serie de ipoteze mai vechi (de exemplu corelația dintre veniturile şi nivelul de educație al părinților şi traseul educațional al copiilor). Alte elemente, relativ mai noi, au apărut însă pe agendă, ca de exemplu preocuparea tot mai ridicată a elevilor şi studenților pentru calitatea programelor absolvite şi modul în care acestea se corelează cu piața muncii.

Dincolo de a discuta, însă, despre rezultatele concrete ale acestei cercetări, lucru pe care l-am făcut deja pe parcursul acestui volum, credem că trebuie să atragem atenția asupra nevoii de a exista o corelare mult mai strânsă între politicile publice/educaționale promovate şi argumentarea

ştiințifică a acestora. De asemenea, acest studiu relevă o acută lipsă de informații, atât în rândul populațiilor şcolare, părinților, cadrelor didactice, cât şi în rândul decidenților cu privire la preocupările şi opțiunile de formare a tinerilor, pe de o parte, şi zonele de intervenție pe care instituțiile abilitate ar trebui să le aibă în vedere, pe de altă parte. Iată de ce autorii recomandă ca cercetările de tipul celor prezentate în acest volum să fie permanentizate, pentru a putea asigura o înțelegere mai bună a sistemului şi o calibrare corespunzătoare a politicilor publice din domeniul educației.

Anexe

Anexa A. Studenți operatori de teren

1. Barbu Andreea-Gabriela
2. Botezatu Andra-Maria
3. Brunchi Ioana
4. Bujeniță Florentina-Alexandra
5. Buzămurgă Maria Valentina
6. Camențu Nicoleta
7. Cazan Cristina-Roxana
8. Chifu Alexandru Emilian
9. Ciobanu Ioana-Roxana
10. Cismaru Valeria-Georgiana
11. Ciubotaru Ramona Georgiana
12. Dan Ioana
13. Dobre Andra-Isaura
14. Donosa Luciana-Roxana
15. Filimon Bogdan Teodor
16. Grosu Teodora
17. Ionescu Ana-Maria
18. Luft Adelina-Elena
19. Martin Elena
20. Moroianu Gabriela Camelia
21. Năstase Raluca-Ioana
22. Nebunoiu Andrei-Gabriel
23. Nicolescu Iuliana-Andreea
24. Nițulescu Laura-Maria
25. Ologu Alina-Maria
26. Paponiu Elena-Adelaida
27. Pîrvan Mirela
28. Plopeanu Florentina-Grațiela
29. Popa Alexandra-Raluca
30. Popescu Berta-Laura
31. Popescu Cristina-Mihaela
32. Prodan Dragoş-Petre
33. Puiu Iulia-Daniela
34. Roşu Alexandra
35. Tabac Mirela-Mihaela
36. Tapliuc Cosmina-Teodora
37. Tornea Irina
38. Tudor Corina-Florentina
39. Tudor Iuliana-Mihaela
40. Vizinteanu Rareş Constantin
41. Vlădoiu Alina-Mihaela
42. Zoia Alexandra

Anexa B. Eşantion elevi

	Județ	Total clase	Clase din mediul rural şi din oraşele mici	Număr de elevi în eşantion
1	Arad	5	2	100
2	Argeş	8	2	185
3	Bacău	10	2	215
4	Bistrița-Năsăud	5	3	109
5	Braşov	9	1	169
6	Bucureşti	12	0	230
7	Buzău	6	1	149
8	Dâmbovița	7	3	145
9	Galați	8	1	157
10	Harghita	6	3	110
11	Ialomița	4	1	80
12	Mehedinți	6	2	143
13	Prahova	10	4	211
14	Sibiu	5	1	114
15	Suceava	10	4	235
16	Tulcea	3	1	70
17	Vâlcea	5	2	114
18	Vrancea	5	2	96
	TOTAL	124	32	2.632

Anexa C. Eşantion studenți

	Universități	**Număr grupe**	**Număr de studenți în eşantion**
1	Universitatea „Babeş-Bolyai” din Cluj	10	211
2	Universitatea Bucureşti	5	78
3	Universitatea Politehnică din Bucureşti	5	118
4	Universitatea din Craiova	5	97
5	Universitatea din Oradea	5	114
6	Universitatea din Piteşti	5	92
7	Universitatea de Vest din Timişoara	3	62
8	Universitatea din Sibiu	5	107
9	Universitatea din Braşov	5	49
10	Universitatea din Târgovişte	4	63
11	Universitatea din Baia Mare	4	58
12	Universitatea din Târgu Jiu	5	83
13	Universitatea Tehnică Iaşi	4	91
14	Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iaşi	5	95
15	Universitatea din Reşița	5	84
	TOTAL	75	1.402

Anexa D. Chestionar adresat elevilor

SNSPA. Facultatea de Comunicare şi Relaţii Publice
Dorim să cunoaştem modul în care elevii de liceu se raportează la sistemul de învăţământ. Cercetarea noastră se desfăşoară în mai multe licee din ţară şi are o finalitate ştiinţifică. Ai fost ales în mod aleator să răspunzi la acest chestionar, la care nu există răspunsuri corecte sau greşite. ***De sinceritatea răspunsurilor tale depinde valabilitatea studiului***.
Răspunsurile sunt *confidenţiale şi anonime*.

Vă mulţumim!

Încercuieşte, la fiecare întrebare, cifra corespunzătoare opiniei tale.

REU. Pentru a reuşi în viaţă, crezi că este important să urmezi o facultate?

5 Foarte important	4 Important	3 Oarecum important	2 Puţin important	1 Deloc important

99. Nu ştiu/Nu răspund

REUF. Pentru a reuşi în viaţă, cât de important este ca o persoană să aibă:	Foarte important	Important	Oarecum important	Puţin important	Deloc important
1. Ambiţie	5	4	3	2	1
2. Credinţă în Dumnezeu	5	4	3	2	1
3. Educaţie (să facă multă şcoală)	5	4	3	2	1
4. Familie unită (să fie susţinut de familie)	5	4	3	2	1
5. Inteligenţă	5	4	3	2	1
6. Hărnicie	5	4	3	2	1
7. Noroc	5	4	3	2	1
8. Relaţii (pile)	5	4	3	2	1
9. Altceva. Ce? …………………… …………	5	4	3	2	1

MULT. Gandeşte-te la liceul unde înveți, cât de mulțumit eşti de [...]	Foarte mulțumit	Mulțumit	Oarecum mulțumit	Puțin mulțumit	Deloc mulțumit
1. Sălile de clasă	5	4	3	2	1
2. Orele ținute de profesori	5	4	3	2	1
3. Şansele de a merge la o facultate în urma celor învățate	5	4	3	2	1
4. Deschiderea profesorilor de a discuta problemele elevilor	5	4	3	2	1
5. Şansele de a gasi un loc de muncă în urma celor învățate	5	4	3	2	1

ABD. Ai fost vreodată în situația de a renunța la şcoală în timpul liceului?
1. Da
2. Nu – **mergi la întrebarea TIMP**
99. Nu ştiu/nu răspund

ABDF. Care au fost motivele care te-au determinat să renunți la şcoală în timpul liceului?
(*puteți încercui mai multe variante de răspuns*)
1. Lipsa banilor
2. Inutilitatea lucrurilor învățate
3. Felul în care eram tratat de colegi
4. Felul în care eram tratat de profesori
5. Lipsa mijloacelor de transport de acasă la liceu
6. Probleme în familie
7. Altceva. Ce? ____

TIMP. De obicei, cât timp dedici zilnic pentru [...]	Nu acord timp	Sub 1 oră	1-2 ore	3-4 ore	Peste 4 ore
1. Urmărirea emisiunilor TV	1	2	3	4	5
2. Cititul cărţilor	1	2	3	4	5
3. Pregătirea pentru şcoală	1	2	3	4	5
4. Navigarea pe internet (nu pentru jocuri)	1	2	3	4	5
5. Jocul pe calculator	1	2	3	4	5
6. Practicarea unui sport (în afara orelor de şcoală)	1	2	3	4	5
7. Întâlnirea cu prietenii	1	2	3	4	5
8. Ajutarea familiei (munca în gospodărie sau în afara gospodăriei)	1	2	3	4	5

INFC. Pentru a avea cultură generală, care dintre următoarele surse de informaţii consideraţi că este cea mai utilă?
(*încercuieşte o singură variantă de răspuns*)
1. Internetul
2. Radioul
3. Informatiile de la scoală
4. Televizorul
5. Ziarele/ Revistele
6. Cărţile

OPTA. După terminarea liceului, vreau [...]	Da, cu siguranţă	Doar în anumite condiţii	Cu siguranţă nu	Nu ştiu/ nu m-am gândit
1. Să mă angajez/să-mi găsesc un loc de muncă	3	2	1	99
2. Să dau la o facultate din ţară	3	2	1	99
3. Să dau la o facultate din străinătate	3	2	1	99
4. Să plec în străinătate (nu pentru studii)	3	2	1	99
5. Să fac altceva. Ce anume?______________ ________________________ _________	3	2	1	99

(Dacă ai răspuns că doreşti să urmezi o facultate)

FAC. Te-ai decis deja ce facultate (în țară sau în străinătate) să urmezi?

1. Da
2. Nu

(DACĂ DA) **FACP. Precizează facultatea/facultățile la care doreşti să te înscrii:**

1. Facultatea de ____
2. Facultatea de ____
3. Facultatea de ____

(Indiferent de ceea ce doreşti să faci după terminarea liceului, răspunde la următoarele întrebări)

CONS. În ce măsură credeți că un tânăr ar trebui să se consulte [...] când alege să urmeze o facultate?	În foarte mare măsură	În mare măsură	Nici în mică, nici în mare măsură	În mică măsură	În foarte mică măsură/ deloc	Nu ştiu/ Nu răspund
1. cu colegii de liceu	5	4	3	2	1	99
2. cu dirigintele	5	4	3	2	1	99
3. cu familia	5	4	3	2	1	99
4. cu prietenii	5	4	3	2	1	99
5. cu profesorii	5	4	3	2	1	99
6. cu prieteni/cunoscuți studenți	5	4	3	2	1	99

ALEG. În situația în care ai alege să continui studiile în România, cât de importante ar fi, pentru tine, următoarele […] în a decide pentru o facultate sau alta	Foarte important	Impor-tant	Oarecum important	Puțin important	Deloc important
1. Dacă cei din jur spun lucruri pozitive despre facultatea respectivă	5	4	3	2	1

2. Dacă profilul facultăţii este considerat „de viitor”	5	4	3	2	1
3. Dacă facultatea este de stat	5	4	3	2	1
4. Dacă facultatea este în localitatea unde locuieşti sau în cel mai apropiat oraş	5	4	3	2	1
5. Valoarea taxelor care trebuie plătite către facultate	5	4	3	2	1
6. Dacă admiterea la facultate este uşoară	5	4	3	2	1
7. Dacă se studiază în facultate materii interesante	5	4	3	2	1
8. Dacă admiterea la facultate este pe bază de dosar (şi nu pe bază de examen)	5	4	3	2	1
9. Dacă ai prieteni/colegi care au urmat sau pregătesc să urmeze această facultate	5	4	3	2	1
10. Dacă pot face facultate la distanţă (fără frecvenţă)	5	4	3	2	1
11. Altceva. Ce?___________________	5	4	3	2	1

OPTP. Dacă mă gândesc la prietenii mei, cei mai mulţi dintre ei vor, după terminarea liceului […],

1. Să se angajeze	2. Să dea la o facultate din ţară	3. Să dea la o facultate din străinătate	4. Să plece în străinătate (nu pentru studii)

OPTF. Dacă mă gândesc la familia mea, ar vrea ca eu, după terminarea liceului […],

1. Să mă angajez	2. Să dau la o facultate din țară	3. Să dau la o facultate din străinătate	4. Să plec în străinătate (nu pentru studii)

VAL. Te rugăm să-ți exprimi acordul sau dezacordul cu privire la fiecare din enunțurile de mai jos. Acestea se referă la aspecte din viața socială. Te rugăm să încercuieşti cifra corespunzătore răspunsului tău pe fiecare rând.	Total de acord	De acord	Indecis	Dezacord	Dezacord total
1. Îi admir pe oamenii care au maşini, haine şi case scumpe	5	4	3	2	1
2. Pentru mine cea mai importantă realizare în viață constă în achiziționarea bunurilor materiale	5	4	3	2	1
3. Bunurile materiale pe care le am arată cât de bine o duc în viață	5	4	3	2	1
4. Acord importanță bunurilor materiale pe care alți oameni le posedă	5	4	3	2	1
5. Bunurile materiale pe care le am sunt importante pentru mine	5	4	3	2	1
6. Se întâmplă să cheltui bani cumpărând lucruri de care nu am neapărat nevoie	5	4	3	2	1
7. Îmi face plăcere să cumpăr anumite lucruri de care nu am neapărat nevoie	5	4	3	2	1
8. Îmi place să am multe bunuri de lux	5	4	3	2	1

9. Comparativ cu oamenii pe care îi cunosc, acord mai puţină importanţă bunurilor materiale	5	4	3	2	1
10. Posedarea bunurilor materiale pe care mi le doresc mi-ar asigura o viaţă fericită.	5	4	3	2	1
11. Viaţa mea ar fi mai bună dacă aş deţine bunuri de lux	5	4	3	2	1
12. Aş fi mai fericit/ă dacă aş obţine unele lucruri materiale care îmi plac	5	4	3	2	1
13. Aş fi mai fericit/ă dacă mi-aş permite să cumpăr unele bunuri materiale	5	4	3	2	1

PREZ. Cât de des ai mers la ore în semestrul trecut, pe o scală de la 0% la 100%, unde „0" înseamnă ca nu ai mers la nicio oră, iar 100% înseamnă ca ai fost la toate orele.

Prezenţă la ore ___________%

Pentru a clasifica răspunsurile, avem nevoie de câteva date despre tine

DRUM. Într-o zi obişnuită din timpul săptamânii, câte minute îţi sunt necesare pentru a ajunge la liceu, folosind [...]

Forma de deplasare	*Număr minute*
1. Mijloc de transport în comun (autobuz, tramvai, microbus, metrou, tren)	
2. Mers pe jos	
3. Alte forme de deplasare. Care? _____________	

CLS. Forma de învățământ

1. Învățământ de zi	2. Învățămât seral	3. Şcoala de arte şi meserii (SAM)
Clasa a: 1. IX-a 2. X-a 3. XI-a 4. XII-a	Clasa a: 1. IX-a 2. X-a 3. XI-a 4. XII-a 5. XIII-a 6. XIV-a	Clasa: 1. SAM 2. An de completare

MED. Media generală obținută în anul şcolar trecut

1. între 5 şi 5,99	2. între 6 şi 6,99	3. între 7 şi 7,99	4. între 8 şi 8,99	5. între 9 şi 10

SEX. 1. Feminin 2. Masculin

SCLM. Ultima şcoală absolvită de mamă	**SCLT.** Ultima şcoală absolvită de tată
1. Fără şcoală 2. Şcoala primară (4 clase) 3. Şcoala generală (8 clase) 4. Şcoala profesională/liceu neterminat 5. Liceu (12 clase) 6. Studii postliceale 7. Facultate/studii postuniversitare 99. Nu ştiu/nu răspund	1. Fără şcoală 2. Şcoala primară (4 clase) 3. Şcoala generală (8 clase) 4. Şcoala profesională/liceu neterminat 5. Liceu (12 clase) 6. Studii postliceale 7. Facultate/studii postuniversitare 99. Nu ştiu/nu răspund

NAT. Care este naționalitatea ta?

1. român	2. maghiar	3. rrom	4. german	5. alta, care? ________________	99.NS/NR

REL. Care este religia ta?

1. ortodoxă	5. greco-catolică
2. protestantă (calvină, evanghelică, luterană, reformată)	6. fără religie
3. neo-protestantă (penticostală, adventistă, baptistă, evanghelistă)	7. alta, care?______________
4. romano-catolică	99.NS/NR

VEN. Cum apreciezi veniturile actuale ale familiei tale?

1. Nu ne ajung nici pentru strictul necesar
2. Ne ajung numai pentru strictul necesar
3. Ne ajung pentru un trai decent, dar nu ne permitem cumpărarea unor bunuri mai scumpe
4. Reuşim să cumpărăm şi unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii
5. Reuşim să avem tot ce ne trebuie, fără să ne restrângem de la ceva

99. Nu ştiu/nu răspund

LOCB. Acasă beneficiezi de:	**Da**	**Nu**
1. Computer	1	2
2. Acces la internet	1	2
3. Televizor	1	2
4. Cablu TV	1	2

STR. Unul sau ambii tăi părinți lucrează în străinătate?
1. Doar mama
2. Doar tata
3. Ambii părinți
4. Niciunul dintre părinți

FSUP. În ce măsură familia te-a încurajat să ai rezultate şcolare bune în timpul liceului?
1. M-au încurajat foarte mult
2. M-au încurajat într-o oarecare măsură
3. Nu prea m-au sprijinit
4. Nu m-au sprijinit aproape deloc

99. Nu ştiu/nu răspund

PROF. Profilul liceului

1. Real
2. Uman
3. Pedagogic
4. Artistic
5. Militar
6. Teologic
7. Sportiv
8. Servicii
9. Tehnic
10. Resurse naturale şi protecția mediului

MARL. Liceul/şcoala cu clasele I-X se află în
1. comună
2. oraş mic (sub 20.000 de locuitori)
3. oraş mediu (între 20.000 şi 100.000 de locuitori)
4. oraş mare (peste 100.000 de locuitori)
5. Bucureşti

CODJ. Codul județului ____________

Anexa E. Chestionar adresat studenților

SNSPA. Facultatea de Comunicare şi Relații Publice
Dorim să cunoaştem modul în care studenții din anul I de facultate se raportează la sistemul de învățământ. Cercetarea noastră se desfăşoară în mai multe universități din țară şi are o finalitate ştiințifică. Ați fost ales în mod aleator să răspundeți la acest chestionar, la care nu există răspunsuri corecte sau greşite. ***De sinceritatea răspunsurilor dumneavoastră depinde valabilitatea studiului***. Răspunsurile sunt *confidențiale şi anonime*.

Vă mulțumim!

Încercuiți, la fiecare întrebare, cifra corespunzătoare opiniei dvs.

REU. Pentru a reuşi în viață, credeți că este important să urmezi o facultate?

5 Foarte important	4 Important	3 Oarecum important	2 Puțin important	1 Deloc important

99. Nu ştiu/Nu răspund

REUF. Pentru a reuşi în viață, cât de important este ca o persoană să aibă:	Foarte important	Impor-tant	Oarecum important	Puțin important	Deloc important
1. Ambiție	5	4	3	2	1
2. Credință în Dumnezeu	5	4	3	2	1
3. Educație (să facă multă şcoală)	5	4	3	2	1
4. Familie unită (să fie susținut de familie)	5	4	3	2	1
5. Inteligență	5	4	3	2	1
6. Hărnicie	5	4	3	2	1
7. Noroc	5	4	3	2	1
8. Relații (pile)	5	4	3	2	1
9. Altceva. Ce? ………………………………	5	4	3	2	1

IMPR. Pentru a acoperi cheltuielile necesare absolvirii facultății, ce sumă anuală de bani ați fi interesat/ă să împrumutați de la o bancă?

1. 0-1000 lei
2. 1001-2000 lei
3. 2001-3000 lei
4. 3001-4000 lei
5. peste 4000 lei
6. Nu sunt interesat să fac împrumut

CONS. În ce măsură ați ținut cont în alegerea facultății de părerea	În foarte mare măsură	În mare măsură	Nici în mică, nici în mare măsură	În mică măsură	În foarte mică măsură/ deloc	Nu ştiu/ Nu răspund
1. Colegilor de la liceu	5	4	3	2	1	99
2. Dirigintelui de la liceu	5	4	3	2	1	99
3. Familiei	5	4	3	2	1	99
4. Prietenilor	5	4	3	2	1	99
5. Profesorilor de la liceu	5	4	3	2	1	99

CONT. În ce măsură în alegerea facultății ați ținut cont de urmatoarele [...]	În foarte mare măsură	În mare măsură	Nici în mică, nici în mare măsură	În mică măsură	În foarte mică măsură/ deloc
1. Dacă cei din jur spun lucruri pozitive despre facultatea respectivă	5	4	3	2	1
2. Dacă profilul facultății este considerat „de viitor”	5	4	3	2	1
3. Dacă facultatea este de stat	5	4	3	2	1
4. Dacă facultatea este în localitatea unde locuiți sau în cel mai apropiat oraş	5	4	3	2	1
5. Valoarea taxelor care trebuie plătite către facultate	5	4	3	2	1
6. Dacă admiterea la facultate este uşoară	5	4	3	2	1

7. Dacă se studiază în facultate materii interesante	5	4	3	2	1
8. Dacă admiterea la facultate este pe bază de dosar (şi nu pe bază de examen)	5	4	3	2	1
9. Dacă aveţi prieteni/colegi care au urmat sau pregătesc să urmeze această facultate	5	4	3	2	1
10. Altceva. Ce?___________________	5	4	3	2	1

ABDA. Aţi fost vreodată în situaţia de a renunţa la facultate în timpul anului I de studii?
1. Da
2. Nu – **mergi la întrebarea MULT (pagina următoare)**
99. Nu ştiu/nu răspund

ABDF. Care au fost motivele care v-au determinat să vă gândiţi să renunţaţi la facultate?
(*puteţi încercui mai multe variante de răspuns*)
1. Lipsa banilor
2. Inutilitatea lucrurilor învăţate
3. Felul în care eram tratat de colegi
4. Felul în care eram tratat de profesori
5. Lipsa mijloacelor de transport de acasă la facultate
6. Probleme în familie
7. Altceva. Ce? ____

MULT. Gândindu-vă la facultatea unde învățați, cât de mulțumit sunteți de [...]	Foarte mulțumit	Mulțu-mit	Oarecum mulțumit	Puțin mulțumit	Deloc mulțumit	Nu e cazul
1. Sălile de clasă	5	4	3	2	1	99
2. Orele ținute de profesori	5	4	3	2	1	99
3. Orar	5	4	3	2	1	99
4. Deschiderea profesorilor de a discuta problemele studenților	5	4	3	2	1	99
5. Şansele de a găsi un loc de muncă în urma celor învățate	5	4	3	2	1	99
6. Cunoştințele teoretice dobândite	5	4	3	2	1	99
7. Cunoştințele practice dobândite	5	4	3	2	1	99
8. Condițiile de cazare	5	4	3	2	1	99
9. Valoarea taxei de studii	5	4	3	2	1	99
10. Dotare (biblioteci, laboratoare etc.)	5	4	3	2	1	99

TIMP. De obicei, cât timp dedicaţi zilnic pentru [...]	Nu acord timp	Sub 1 oră	1-2 ore	3-4 ore	Peste 4 ore
1. Urmărirea emisiunilor TV	1	2	3	4	5
2. Cititul cărţilor	1	2	3	4	5
3. Pregătirea temelor pentru cursuri si seminarii	1	2	3	4	5
4. Navigarea pe internet (nu pentru jocuri)	1	2	3	4	5
5. Jocul pe calculator	1	2	3	4	5
6. Practicarea unui sport (în afara orelor de facultate)	1	2	3	4	5
7. Întâlnirile cu prietenii	1	2	3	4	5

CULG. Pentru a avea cultură generală, care dintre următoarele surse de informaţii consideraţi că este cea mai utilă?
(*încercuieşte o singură variantă de răspuns*)

1. Cărţile
2. Internetul
3. Şcoala
4. Radioul
5. Televizorul
6. Ziarele/ Revistele

OPTA. După terminarea facultăţii, vreau [...]	Da, cu siguranţă	Doar în anumite condiţii	Cu siguranţă nu	Nu ştiu/ nu m-am gândit
1. Să mă angajez/să-mi găsesc un loc de muncă	3	2	1	99
2. Să dau la masterat, la o facultate din ţară	3	2	1	99
3. Să dau la masterat, la o facultate din străinătate	3	2	1	99
4. Să plec în străinătate (nu pentru studii)	3	2	1	99
5. Să fac altceva. Ce anume?_______________ ______________________ ____________	3	2	1	99

OPTP. Dacă mă gândesc la colegii mei, cei mai mulți dintre ei vor, după terminarea facultății […],

1. Să se angajeze	2. Să dea la master, la o facultate din țară	3. Să dea la master, la o facultate din străinătate	4. Să plece în străinătate (nu pentru studii)

OPTF. Dacă mă gândesc la familia mea, ar vrea ca eu, după terminarea facultății […],

1. Să mă angajez	2. Să dau la master, la o facultate din țară	3. Să dau la master, la o facultate din străinătate	4. Să plec în străinătate (nu pentru studii)

VALO. Vă rugăm să vă exprimați acordul sau dezacordul cu privire la fiecare dintre enunțurile de mai jos. Acestea se referă la aspecte din viața socială. Vă rugăm să încercuiți cifra corespunzătore răspunsului dumneavoastră pe fiecare rând.	Total de acord	De acord	Indecis	Dezacord	Dezacord total
1. Îi admir pe oamenii care au maşini, haine şi case scumpe	5	4	3	2	1
2. Pentru mine cea mai importantă realizare în viață constă în achiziționarea bunurilor materiale	5	4	3	2	1
3. Bunurile materiale pe care le am arată cât de bine o duc în viață	5	4	3	2	1
4. Acord importanță bunurilor materiale pe care alți oameni le posedă	5	4	3	2	1
5. Bunurile materiale pe care le am sunt importante pentru mine	5	4	3	2	1

6. Se întâmplă să cheltui bani cumpărând lucruri de care nu am neapărat nevoie.	5	4	3	2	1
7. Îmi face plăcere să cumpăr anumite lucruri de care nu am neapărat nevoie	5	4	3	2	1
8. Îmi place să am multe bunuri de lux	5	4	3	2	1
9. Comparativ cu oamenii pe care îi cunosc, acord mai puţină importanţă bunurilor materiale	5	4	3	2	1
10. Posedarea bunurilor materiale pe care mi le doresc mi-ar asigura o viaţă fericită.	5	4	3	2	1
11. Viaţa mea ar fi mai bună dacă aş deţine bunuri de lux	5	4	3	2	1
12. Aş fi mai fericit/ă dacă aş obţine unele lucruri materiale care îmi plac	5	4	3	2	1
13. Aş fi mai fericit/ă dacă mi-aş permite să cumpăr unele bunuri materiale	5	4	3	2	1

Cât de des aţi mers la cursuri/seminarii semestrul trecut, pe o scala de la 0% la 100%, unde „0” înseamnă ca nu aţi mers la niciun curs/seminar, iar 100% înseamnă ca aţi fost la toate cursurile/seminariile (*dacă sunteţi student la două facultăţi, vă rugăm să vă referiţi la facultatea unde aţi primit chestionarul)*

PREZC. Prezenţă la cursuri ___________

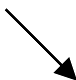
PREZS. Prezenţă la seminarii ___________

BANI. Cunoaşteţi colegi de facultate (*unde aţi primit chestionarul*) care, pentru a trece un examen, au oferit bani sau alte beneficii profesorului sau altei persoane din facultate?

1. Da
2. Nu

Pentru a clasifica răspunsurile, avem nevoie de câteva date despre dumneavoastră

SAF. Sunteţi student şi la o altă facultate?
1. Da 2. Nu (**mergi la întrebarea STAX**)

FINV. Dacă DA, la cea de-a doua facultate, la ce formă de învăţământ sunteţi?
1. Învăţământ de zi
2. Învăţământ la distanţă/fără frecvenţă
3. Învăţământ online

FPS. Cea de-a doua facultate la care sunteţi student este
1. Privată
2. De stat

STAX. Sunteţi student pe un loc (*Puteţi alege ambele variante de răspuns dacă sunteţi student atât pe un loc subvenţionat la o facultate, cât şi pe un loc cu taxă, la altă facultate)*
1. Subvenţionat de stat
2. Cu taxă

DRUM. Într-o zi obişnuită din timpul săptămânii, câte minute vă sunt necesare pentru a ajunge la această facultate (*unde aţi primit chestionarul*) folosind [...]

Forma de deplasare	*Număr minute*
1. Mijloc de transport în comun (autobuz, tramvai, microbuz, metrou, tren)	
2. Automobilul propriu	
3. Mers pe jos	
4. Alte forme de deplasare. Care? _____________	

MED. Media obţinută în sesiunea din iarnă la această facultate (*unde aţi primit chestionarul*)

1. între 5 şi 5,99	2. între 6 şi 6,99	3. între 7 şi 7,99	4. între 8 şi 8,99	5. între 9 şi 10

SEX. 1. Feminin 2. Masculin

SCLM. Ultima şcoală absolvită de mamă
1. Fără şcoală
2. Şcoala primară (4 clase)
3. Şcoala generală (8 clase)
4. Şcoala profesională/liceu neterminat
5. Liceu (12 clase)
6. Studii postliceale
7. Facultate/studii postuniversitare
99. Nu ştiu/nu răspund

SCLT. Ultima şcoală absolvită de tată
1. Fără şcoală
2. Şcoala primară (4 clase)
3. Şcoala generală (8 clase)
4. Şcoala profesională/liceu neterminat
5. Liceu (12 clase)
6. Studii postliceale
7. Facultate/studii postuniversitare
99. Nu ştiu/nu răspund

NAT. Care este naționalitatea dvs.**?**

1. român	2. maghiar	3. rrom	4. german	5. alta, care? ______________	99.NS/NR

VEN. Cum apreciați veniturile actuale ale familiei dumneavoastră?

1. Nu ne ajung nici pentru strictul necesar
2. Ne ajung numai pentru strictul necesar
3. Ne ajung pentru un trai decent, dar nu ne permitem cumpărarea unor bunuri mai scumpe
4. Reuşim să cumpărăm şi unele bunuri mai scumpe, dar cu restrângeri în alte domenii
5. Reuşim să avem tot ce ne trebuie, fără să ne restrângem de la ceva
99. Nu ştiu/nu răspund

ANG. Sunteți angajat?
1. Da
2. Nu

ANGA. Dacă DA, câte ore lucrați în medie pe zi? ____________

LOC. Locuiți:
1. Acasă
2. Cu chirie
3. La cămin
4. Altă situație. Care?___________________

LOCB. Unde locuiți, beneficiați de:	**Da**	**Nu**
1. Computer	1	2
2. Acces la internet	1	2
3. Televizor	1	2
4. Cablu TV	1	2

STR. Unul sau ambii dumneavoastră părinți lucrează în străinătate?
1. Doar mama
2. Doar tata
3. Ambii părinți
4. Niciunul dintre părinți

MARL. Părinții locuiesc într-o/un/în
1. comună
2. oraş mic (sub 20.000 de locuitori)
3. oraş mediu (între 20.000 şi 100.000 de locuitori)
4. oraş mare (peste 100.000 de locuitori)
5. Bucureşti

PROFL. Domeniul facultății unde sunteți student (*unde ați primit chestionarul*), conform tabelului ataşat chestionarului (*treceți cifra corespunzătoare domeniului*).

____

CODJ. Codul județului ___________

Bibliografie

Consiliul European (2009). *Concluziile Consiliului din 11 mai 2010 privind dimensiunea socială a educației şi formării profesionale* – ET 2020 [2010/C 135/02]. Bruxelles: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene.

Cummings, William K. (2007). *Instituții de învățământ*. Bucureşti: Editura Comunicare.ro.

Deci, Edward L., Vallerand, Robert J., Pelletier, Luc G., şi Ryan, Richard M. (1991). „Motivation and Education: The Self-Determination Perspective", *Educational Psychologist*, 26 (3 & 4), pp. 325-346.

Fan, Xintao, şi Chen, Michael (2001). „Parental Involvement and Students' Academic Achievement: A Meta-Analysis", *Educational Psychology Review*, 13 (1), pp. 1-22.

Giarini, Orio, şi Malița, Mircea (2005). *Dubla spirală a învățării şi a muncii*. Bucureşti: Editura Comunicare.ro.

Guvernul României (2009). *Hotărârea Guvernului României nr. 749/2009 pentru aprobarea Nomenclatorului domeniilor, a structurilor instituțiilor de învățământ superior şi a specializărilor/programelor de studii universitare de licență acreditate sau autorizate să funcționeze provizoriu organizate de acestea*. Bucureşti: Monitorul Oficial al României.

Guvernul României, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare şi Centrul Național pentru Dezvoltare Durabilă (2008). *Strategia pentru Dezvoltare Durabilă a României*. Bucureşti: Guvernul României.

Haret, Spiru C. (1935/2009). *Operele lui Spiru Haret, vol. I-VI*, ediție îngrijită de Constantin Schifirneț. Bucureşti: Editura Comunicare.ro.

Ivan, Loredana, Pricopie, Remus, şi Frunzaru, Valeriu (2008). „Decizia de a alege o facultate: raționalitate sau condiționare socială", *Revista română de comunicare şi relații publice*, 14, pp. 83-93.

Johnstone, Bruce, Marcucci, Pamela, Sondergaard, Lars, Moarcăş, Mariana, Sandi, Ana M., Pricopie, Remus, Ciucă, Ion, Reinhardt, Zeno and Jitaru, Gabriela (2008). *Introducing a Student Loan Scheme in Romania. A Discussion Paper*. Washington D.C. and Bucharest: World Bank and Ministry of Education, Research and Youth.

Johnstone, Bruce D., şi Marcucci, Pamela N. (2010). *Financing Higher Education Worldwide: Who Pays? Who Should Pay?*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press.

Pricopie, Remus, Frunzaru, Valeriu, Corbu, Nicoleta şi Ivan, Loredana (2010). „Arguments for a New Policy Dialog on Access and Equity in Romanian Higher Education", *Romanian Journal of Communication and Public Relations*, 12 (2), pp. 9-23.

Richins, Marsha L., şi Dawnson, Scott (1992). „A Consumer Values Orientation for Materialism and Its Measurement: Scale Development and Validation”, *The Journal of Consumer Research*, 19 (3), pp. 303-316.

Rothman, Sheldon (2001). „School Absence and Student Background Absence Factors: A Multilevel Analysis”, *International Education Journal*, 2 (1), pp. 59-68.

Sadlak, Jan (1990). *Higher Education in Romania, 1860-1990: Between Academic Mission, Economic Demand and Political Control*. Buffalo: University of New York at Buffalo.

Despre autori

Remus PRICOPIE este conferențiar universitar doctor în cadrul Facultății de Comunicare şi Relații Publice din Şcoala Națională de Studii Politice şi Administrative. Este autor, coautor şi coeditor al mai multor cărți de specialitate, dintre care menționăm: *Participarea publică. Comunicare pentru dezvoltare durabilă* (autor, 2010); *Fulbright Ripple Effect on International Education. Looking Ahead from a Romanian & US Perspective* (coeditor, 2010); *On Education. New and Fresh Perspectives* (coeditor, 2010); *UNESCO Forum on Higher Education in the Europe Region: Access, Values, Quality and Competitiveness. Topical Contributions and Outcomes* (coeditor, 2009); *Relații publice în şcoli* (coeditor, 2008); *Relații publice. Evoluție şi perspective* (autor, 2005); *Relații publice. Eficiență prin comunicare* (coautor, 2005); *1860 – 2007: Four Models of Romanian Higher Education* (autor, 2004); *Introducere în relații publice* (autor, 2003). A publicat în ultimii cinci ani 30 de articole de specialitate în reviste indexate în baze de date naționale şi internaționale, studii şi capitole în volume colective. A coordonat sau a făcut parte din echipă în 14 granturi de cercetare naționale şi internaționale. Este membru al mai multor comitete ştiințifice naționale şi internaționale. Este Preşedinte al *Board of Directors – Romanian – US Fulbright Commission* (din ianuarie 2009), şi *Chair – Task Force on Fostering and Building Human Capital*, Vienna, Austria (din ianuarie 2010). În martie 2009, a fost distins cu *Fulbright State Alumni Member of the Month* de către *Bureau of Education and Cultural Affaires* al *U.S. Department of State*. Este director al Proiectului POSDRU nr. 41506, proiect în cadrul căruia s-a realizat această cercetare.

Valeriu FRUNZARU este lector universitar doctor în cadrul Facultății de Comunicare şi Relații Publice din Şcoala Națională de Studii Politice şi Administrative. Domeniile lui de interes sunt sociologia valorilor, sociologia muncii şi problematica incluziunii sociale. A publicat la edituri de prestigiu în calitate de unic autor lucrarea *Sistemul de pensii românesc. O evaluare din perspectivă europeană* (2007) şi de coautor *Cultural creatives. Cercetări privind evoluția valorilor în societatea românească* (2008). De asemenea, a publicat 26 de articole şi studii în reviste indexate în baze de date naționale şi internaționale sau în volume colective. A făcut parte din 10 granturi de cercetare naționale şi internaționale care au studiat, printre altele, aspecte legate de învățământul românesc, valorile studenților, securitatea muncii şi europenizarea prin intermediul televiziunii. În 2004 a beneficiat de un stagiu de cercetare la Universitatea din Antwerpen, iar în 2006, la Universitatea din York. În cadrul Proiectului POSDRU nr. 41506 coordonează componenta de cercetare.

Nicoleta CORBU este lector universitar doctor şi director executiv al Centrului de Cercetare în Comunicare din cadrul Facultăţii de Comunicare şi Relaţii Publice din Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative. Este autor şi editor al mai multor cărţi, dintre care *Telepreşedinţii. Radiografia unei campanii electorale* (coautor, 2010), *Globalization and Changing Patterns in the Public Sphere* (coeditor, 2010), *Brandurile globale. O cercetare cros-culturală în context mediatic* (autor, 2009). A publicat articole de specialitate în ţară şi străinătate, precum şi studii în volume colective. Este coordonator al activităţilor de cercetare în mai multe granturi naţionale. În perioada 2008-2009 a beneficiat de un stagiu de cercetare prin programul Fulbright la James M. Cox Jr. Center for International Mass Communication Training and Research, University of Georgia. În cadrul Proiectului POSDRU nr. 41506 este membră a echipei de cercetători.

Loredana IVAN este lector universitar şi doctor în sociologie din 2007. Este unul dintre autorii primului manual universitar de comunicare nonverbală din România, aflat în prezent la a doua ediţie, *Comunicarea nonverbală: gesturile şi postura* (2004, 2008). Coordonează, în cadrul Facultăţii de Comunicare şi Relaţii Publice, SNSPA, cursurile de Comunicare nonverbală şi Tehnici de cercetare în ştiinţele socio-umane. Loredana Ivan a fost bursieră Marie Curie, la Universitatea Groningen, între 2003-2004, iar în prezent este cercetător într-un program postdoctoral al Universităţii din Bucureşti. A publicat, în 2010, lucrarea *Cele mai importante 20 de secunde*. *Competenţa în comunicarea nonverbală*, ca autor unic, fiind până în prezent coautor a peste zece lucrări din domeniul sociologiei şi psihologiei sociale. În cadrul Proiectului POSDRU nr. 41506 este membră a echipei de cercetători.

Alina BÂRGĂOANU este profesor universitar doctor în cadrul Facultăţii de Comunicare şi Relaţii Publice din SNSPA şi profesor în cadrul programului MBA „Process and Project Management" al Vienna University of Economics and Business. Este autoare, coautoare şi coeditoare a mai multor cărţi de specialitate, dintre care menţionăm: *Fondurile europene. Strategii de promovare şi utilizare* (autor, 2009); *Istoria comunicării* (coautor, 2007); *Globalization and Policies of Development* (coeditor, 2007); *Tirania actualităţii. O introducere în istoria şi teoria ştirilor* (autor, 2006); *Mass media şi societatea* (coautor, 2003). A publicat în ultimii cinci ani 35 de articole de specialitate în reviste indexate în baze de date naţionale şi internaţionale, studii şi capitole în volume colective. A coordonat sau a făcut parte din echipă în 10 granturi de cercetare naţionale şi internaţionale. În 2007 a făcut parte din echipa de cercetare care a primit premiul Outstanding Research Contribution al International Project Management Association (IPMA) pentru proiectul *project orientation [international]*. Este director adjunct al Proiectului POSDRU nr. 41506, proiect în cadrul căruia s-a realizat această cercetare.